บทที่ 2

การรับฟังพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ในกฎหมายไทย

การนำความรู้ด้านวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้กับกระบวนการยุติธรรมหรือทางกฎหมายเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริง จากพยานหลักฐานที่ปรากฏอยู่ในคดีความต่าง ๆ ทำให้ผู้พิพากษาสามารถรับฟังและใช้ดุลพินิจตัดสินคดีไม่ว่าจะเป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญาได้นั้นต้องอาศัยองค์ประกอบของการเก็บวัตถุพยาน การรวบรวมพยานหลักฐาน การสืบสวน สอบสวน และการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ หรือทางการแพทย์ และจะต้องเป็นไปตามหลักสากลที่สามารถตรวจสอบความถูกต้องตามหลักวิชาการได้ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวทำให้คู่ความหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการดังกล่าวได้รับความเป็นธรรม องค์ประกอบดังกล่าวต้องมีการฝึกฝนเจ้าหน้าที่ให้เกิดทักษะและความชำนาญ บางครั้งต้องอาศัยเทคโนโลยี หรือวิทยาการสมัยใหม่ ซึ่งมีการพัฒนาและมีการค้นพบ รวมทั้งมีการวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์อย่างต่อเนื่อง การนำเอาวิทยาศาสตร์สาขาต่าง ๆ ไปใช้ในการพิสูจน์พยานหลักฐานในศาล จึงเรียกกันว่า “นิติวิทยาศาสตร์” พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ อาจหมายถึงพยานหลักฐานที่สามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงในเชิงหลักวิชาทางวิทยาศาสตร์ และสามารถอธิบายให้เข้าใจได้ โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญด้านสาขาต่าง ๆ ที่มีความรู้ด้านนั้น ๆ ทำให้เข้าใจเหตุผลต่าง ๆ โดยอาศัยพยานที่มีอยู่ สามารถใช้ประโยชน์จากการพิสูจน์ข้อเท็จจริงที่พิสูจน์ได้ในการคลี่คลายคดีต่าง ๆ และผู้ทำหน้าที่ตรวจพิสูจน์สามารถให้การในฐานะพยานผู้เชี่ยวชาญต่อศาลได้ บทบาทและสถานะของพยานผู้เชี่ยวชาญจึงมีสถานะเป็นผู้ช่วยเจ้าพนักงานตำรวจจนถึงผู้พิพากษา ทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญา พยานผู้เชี่ยวชาญจึงแตกต่างจากพยานบุคคลซึ่งพยานผู้เชี่ยวชาญหลังจากที่พิสูจน์ข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานแล้วมาให้การต่อศาลโดยอาศัยความรู้ความเชี่ยวชาญเพื่อศาลจะได้วินิจฉัยให้เป็นประโยชน์ต่อโจทก์หรือจำเลย แต่พยานบุคคลให้การต่อศาลในฐานะผู้พบเห็นเหตุการณ์มาด้วยตนเองหรือผ่านการบอกเล่ามา พยานผู้เชี่ยวชาญอาจมีการนำสืบโดยอาศัยความเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนใดคนหนึ่งก็ได้แม้จะไม่ได้พบเห็นเหตุการณ์นั้นมาหรือไม่ได้ตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานชิ้นนั้นมาก็ได้ แต่สามารถอธิบายตามหลักวิชาการเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ก็ได้ หลักการในเรื่องการรับฟังพยานด้านนิติวิทยาศาสตร์นั้นถูกยอมรับว่าน่าเชื่อถือและรับฟังได้พยานผู้เชี่ยวชาญที่พิสูจน์ข้อเท็จจริงนั้น จึงต้องคำนึงถึงเรื่องคุณสมบัติตามกฎหมาย ถึงแม้ว่ากฎหมายจะเปิดกว้างในเรื่องคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวแต่เมื่อพิจารณาถึงประสิทธิภาพของการอำนวยความยุติธรรมจึงต้องมีการ

กลั่นกรองพยานผู้เชี่ยวชาญของศาล (สราวุธ เบญจกุล, หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์กับกระบวนการยุติธรรม)[15] ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับนิติวิทยาศาสตร์อย่างถ่องแท้

2.1 ความหมายของนิติวิทยาศาสตร์

2.1.1 ความหมายเชิงภาษา

นิติวิทยาศาสตร์ คือ วิชาที่ว่าด้วยการนำหลักวิทยาศาสตร์สาขาต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาทางกฎหมายและการพิสูจน์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคดีความ[16]

นิติวิทยาศาสตร์ เป็นการนำเอาวิชาความรู้ในทางด้านวิทยาศาสตร์ ในการเก็บและพิสูจน์หลักฐาน ตรวจร่างกายและวัตถุพยานเพื่อช่วยในการค้นหาความจริง มักเป็นการใช้วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์หรือวิทยาศาสตร์ประยุกต์เช่น ชีววิทยา ฟิสิกส์ กายภาพ เคมี คอมพิวเตอร์ และกีฏวิทยา เป็นต้น เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนและดำเนินคดีทางกฎหมายเพื่อช่วยกระบวนการยุติธรรมในการพิสูจน์หลักฐานและชี้นำไปสู่ผู้กระทำความผิดอาญา[17]

2.1.2 ความหมายเชิงวิชาการ

ความหมายเชิงวิชาการ หมายถึง วิทยาการด้านวิทยาศาสตร์สาขาต่าง ๆ รวมทั้งสาขาทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายเรียกว่า “นิติเวชศาสตร์” (Forensic Science) หมายถึงวิชาการแพทย์สาขาหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายซึ่งนำเอาวิชาแพทย์ทุกสาขาไปประยุกต์ใช้เพื่อเป็นประโยชน์แก่กระบวนการยุติธรรม นิติเวชศาสตร์มีภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้อง Forensic ซึ่งคำนี้มาจากภาษาละติน แปลว่า สถานที่ตกลงข้อพิพาททางกฎหมายหรือศาลนั่นเอง วิชานิติวิทยาศาสตร์หมายถึงการนำเอาวิชาวิทยาศาสตร์ในสาขาต่าง ๆ ไปใช้ในศาลนั่นเอง

วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์ (2557) ได้สรุปความหมายของนิติเวชศาสตร์ว่า หมายถึง วิชาแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย และยังรวมถึงกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับแพทย์และการประกอบอาชีพของแพทย์

พรทิพย์ โรจนสุนันท์ (2547) สรุปว่าวิชานิติเวชศาสตร์คือสาขาหนึ่งของวิชานิติวิทยาศาสตร์ ซึ่งหมายถึงว่าการนำวิชาการด้านการแพทย์มาประยุกต์ใช้นั่นเอง

นิติเวชศาสตร์จึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ อีก 2 วิชาคือ วิชาพิสูจน์หลักฐาน (Criminalistics) และวิชานิติวิทยาศาสตร์ (Forensic Science)

---

[15] http://mgr.manager.co.th/, 27 กรกฎาคม 2555

[16] พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2552

[17] https://th.wikipedia.org/wiki/, 27 กรกฎาคม 2555

2.2 ความหมายของนิติเวชศาสตร์

2.2.1 นิติเวชศาสตร์

2.2.1.1 นิติเวชศาสตร์ ในภาษาไทยมาจากคำสองคำ คือคำว่า “นิติ” หมายถึง กฎหมาย กับคำว่า “เวชศาสตร์” หมายถึงวิชาแพทย์ ดังนั้นตามรูปศัพท์ “นิติเวชศาสตร์” จึงหมายถึงการแพทย์ที่เกี่ยวกับกฎหมาย วิชานี้เดิมใช้คำว่า “นิติเวชวิทยา” ซึ่งต่อมาเห็นว่าไม่ตรงกับหลักการแปล จึงใช้คำว่านิติเวชศาสตร์แทนจนถึงปัจจุบันและเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลาย

2.2.1.2 ในภาษาอังกฤษเองก็มีการใช้คำที่เกี่ยวกับวิชานี้อยู่หลายคำเช่น Forensic Medicine และยังใช้ต่อไปนี้ด้วย คือ Medical jurisprudence และ Legal medicine แต่อย่างไรก็ตามนักวิชาการด้านกฎหมายและบุคคลทั่วไปต่างเข้าใจเป็นอย่างดีไม่ว่าจะใช้คำไหนทั้งแม้จะมีที่มาและความหมายจะแตกต่างกันอยู่บ้างเล็กน้อยกล่าวคือ

ก. Forensic medicine คำนี้ใช้ทั่วไปทั้งในยุโรปและอเมริกาเริ่มใช้ครั้งแรกคือประเทศประเทศเยอรมันกลางทศวรรษที่ 17 คำว่า Forensic มาจากคำว่าForensisในภาษาลาติน ซึ่งหมายถึงสถานที่ประชุมแลกเปลี่ยนสินค้าของทางราชการสมัยโรมันโดยจะมีการเจรจาต่อรองทำสัญญากัน ณ สถานที่แห่งนั้น ดังนั้นคำว่า Forensic จึงหมายถึงเรื่องที่เกี่ยวเนื่องกับกฎหมายหรือศาลและ Forensic medicine จึงแปลว่า “วิชาแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายหรือศาล

นอกจากนี้คำว่า Forensic ถูกนำไปใช้ประกอบคำอื่น ๆ อยู่หลายคำเพื่อแสดงถึงสิ่งต่าง ๆ ที่คำนี้ไปขยายความหมายที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายหรือศาล

George Edward Male (1816) ชาวอังกฤษ ได้แต่งตำราเกี่ยวกับนิติเวชศาสตร์เล่มแรกขึ้นเมื่อ ปี ค.ศ. (ตรงกับ พ.ศ.2359) ชื่อหนังสือว่า ได้รับยกย่องว่าเป็นบิดาของวิชานิติเวชศาสตร์ของประเทศอังกฤษ

ในประเทศเยอรมันได้นำคำที่เกี่ยวข้องกับนิติเวชศาสตร์มาใช้ตั้งแต่ศตวรรษที่ 19 เดิมใช้คำว่า GerichtlicheMedizineคำว่า Gericht แปลว่า ศาล แต่ต่อมาประเทศเยอรมันได้เปลี่ยนชื่อเรียกวิชานี้ใหม่ว่า Rechtsmedizin

ข. Medical jurisprudence

(1) นิติพยาธิวิทยา (Forensic Pathology)

(2) การตรวจผู้ป่วยคดีหรือนิติเวชคลินิก (Clinical Forensic Medicine)

(3) นิติจิตเวช (Forensic Psychiatry)

(4) นิติพิษวิทยา (Forensic Toxicology)

(5) การพิสูจน์หลักฐาน (Biological Evidence Examination)

Prince of Songkla University Pattani Campus

(6) เวชศาสตร์การจราจร (Traffic Medicine)

(7) นิติซีโรโลยี (Forensic Serology)

(8) กฎหมายแพทย์ (Medical Law)

นอกจากหัวข้อดังกล่าวยังแยกวิชาเฉพาะทางอีกหลายสาขาที่เกี่ยวข้องกับวิชานิติวิทยาศาสตร์เช่น Forensic Anthropology เป็นวิชาที่ว่าด้วยการศึกษาเกี่ยวกับกระดูก และวิชาที่เกี่ยวกับพิสูจน์บุคคลจากฟัน อันจะนำไปใช้ในการชันสูตรพลิกศพ (พรทิพย์ โรจนสุนันท์, 2547)

ประเทศไทยมีการพัฒนาและจัดตั้งหน่วยพิสูจน์หลักฐานตั้งแต่ ปี พ.ศ.2475 โดยมีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จปรมินทรประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวให้จัดวางโครงการตำรวจขึ้นใหม่ และได้จัดตั้งแผนกหนึ่งอันเป็นจุดกำหนดของกองพิสูจน์หลักฐาน คือ แผนกวิทยาการ และเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลาเป็นกองพิสูจน์หลักฐาน ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชกรมตำรวจ ตั้งแต่วันที่ 13 กันยายน 2503 เป็นกองบังคับการกองพิสูจน์หลักฐาน และปี พ.ศ.2535 ได้จัดตั้งเป็นสำนักงานวิทยาการตำรวจ (สำนักวิทยาการตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ การพิสูจน์หลักฐาน ม.ป.ป)

ในทัศนะของผู้วิจัยมีความเห็นว่าการพิสูจน์หลักฐาน มีคำจำกัดความคือ “เป็นกฎเกณฑ์ทั้งทางวิชาชีพและทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งมุ่งในการให้การยอมรับ การชี้เฉพาะ การจำแนก และการตีความของวัตถุพยานโดยนำวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์มาประยุกต์ใช้ ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับระหว่างกฎหมายกับวิทยาศาสตร์ เมื่อขยายความให้ชัดเจนและกระชับขึ้นจึงอาจกล่าวได้ว่า การพิสูจน์หลักฐานเป็นศาสตร์แขนงหนึ่ง ซึ่งอาศัยกฎเกณฑ์ทฤษฎีต่าง ๆ ของวิทยาศาสตร์หลายสาขา เช่น สาขาเคมี สาขาฟิสิกส์ สาขาชีววิทยา มารวมกัน แล้วนำมาประยุกต์ใช้ เป็นวิธีการตรวจพิสูจน์วัตถุพยาน เพื่อให้บรรลุถึงจุดประสงค์ในการตรวจพิสูจน์การกระทำความผิด หรือความบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหา ภายใต้กฎเกณฑ์แห่งกฎหมาย

เมื่อพิเคราะห์คำจำกัดความหรือความหมายของนิติวิทยาศาสตร์ และคำว่าพิสูจน์หลักฐานที่กล่าวถึง จะพบว่าคำว่าพิสูจน์หลักฐานที่ตำรวจหรือหน่วยงานวิทยาการตำรวจจึงมีความหมายครอบคลุมกว้างกว่าเนื่องจากได้นำเอาวิทยาการของตำรวจมาใช้ประกอบกับวิชาการสืบสวน จะทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.3 นิติวิทยาศาสตร์ในยุคเริ่มต้น

คุณูปการต่างๆ ทั้งหลายนั้นเกิดจากนักวิทยาศาสตร์ยุคโบราณ เช่นอาร์คีมีดีส (287-212 ก่อนคริสตกาล) และแพทย์จีนโบราณในสมัยซ่ง ต่อมาได้ถูกพัฒนาจนเป็นระบบในศตวรรษที่ 16 โดยแพทย์ชาวยุโรป และวิทยาการตำรวจได้ถูกพัฒนาจนเป็นระบบโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจฝรั่งเศส ต่อมา

ในปี ค.ส.1858 เซอร์วิลเลียม เฮอร์เชล[18] ได้นำระบบคัดแยกอาชญากรด้วยการพิมพ์ลายนิ้วมือ (Fingerprint) โดยเขาเริ่มพิมพ์นิ้วหัวแม่มือในเอกสารก่อนแล้วเริ่มมีการพัฒนาต่อเนื่องกันมาจนเป็นระบบจนถึงปัจจุบัน โดยอาศัยลักษณะเด่นและลักษณะเฉพาะของลายเส้นที่อยู่ที่นิ้วมือ ฝ่ามือ และเท้าทั้งสองข้าง ลายเส้นนั้นเป็นลายเส้นที่แต่ละคนไม่เหมือนและไม่ซ้ำกัน นับได้ว่าเป็นความมหัศจรรย์แห่งการสรรสร้างประการหนึ่งอย่างแท้จริงเลยทีเดียว[19]

2.4 นิติวิทยาศาสตร์สมัยใหม่

การกำเนิดวิทยาการด้านพิสูจน์หลักฐาน เริ่มจริงจังและพัฒนาจนเป็นระบบตั้งแต่กลางศตวรรษที่ 19 โดยมีบุคคลหลายท่านร่วมกันริเริ่มและน่าจะได้กล่าวถึงได้แก่

อัลฟองส์ แบเตียง[20] (Alphonse Bertillon) เจ้าหน้าที่ตำรวจฝรั่งเศสเขาเป็นผู้วางรากฐานของ “Identification” เป็นหลักการว่าด้วยการระบุตัวบุคคลที่เรียกกว่า “Anthropometry” ซึ่งมีหลักว่า “บุคคลสองคนไม่มีโอกาสที่จะมีขนาดของร่างกายตรงกันได้ทุกประการ” ท่านได้จัดทำระบบการวัดขนาดของอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกายไว้เพื่อเป็นหลักฐานการชี้ตัวบุคคลจนเป็นที่ยอมรับ[21]

เซอร์โรเบิร์ต เฮนรี[22](Sir. Robert Henrysale) ได้นำวิธีการชี้ตัวบุคคลโดยพิมพ์ลายนิ้วมือซึ่งเรียกว่า “Dactylography” มาใช้แทน “Anthropometry” ซึ่งเป็นวิธีการเปรียบเทียบลายนิ้วมือ การจำแนกลายนิ้วมือ ใช้ได้ผลดีกว่ามาก จนเป็นที่ยอมรับและถูกนำมาใช้ในปี พ.ศ.2425 และมีผู้นำเอาวิธีการระบุตัวบุคคลนี้ในหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีมาตรฐานทั่วโลกตราบจนวันนี้[23]

ฟรานซิน แกลตัน[24] (Francis Galton) ชาวอังกฤษค้นคว้าเรื่องลายพิมพ์นิ้วมือและพบว่าลายนิ้วมือของแต่ละคนไม่เหมือนกัน ไม่มีการสืบทอดไปถึงลูกหลาน เป็นความเด่นชัดทาง

---

[18]วิลเลียมเฮอร์เชล เป็นนักดาราศาสตร์ชาวเยอรมัน-อังกฤษผู้ค้นพบดาวยูเรนัสโดยบังเอิญใน พ.ศ. 2324 ฮันโนเวอร์, เยอรมนี เสียชีวิตเมื่อ: 25 สิงหาคม 2365, สลาวห์, สหราชอาณาจักร

[19]https://th.wikipedia.org, สืบค้นเมื่อ 27 กรกฎาคม 2555

[10]อัลฟองส์ แบเตียง เจ้าหน้าที่ตำรวจฝรั่งเศส (มีชีวิตระหว่าง 24 เมษายน 1853-13 กุมภาพันธ์ 1914)

[21]http://www.nleomf.org/museum/news/newsletters/online-insider/november-2011/bertillon-system-criminal-identification.html, สืบค้นเมื่อ 27 กรกฎาคม 2555

[22]พลตรีเซอร์ โรเบิร์ต เฮนรี (มีชีวิตระหว่าง 1782 – 21 December 1845)อดีตนายทหารกองทัพบกอังกฤษประจำการอยู่ที่เมืองจาลาลาบาด เมื่อเริ่มเกิดสงครามอัฟกานิสถาน พลีชีพระหว่างสงครามแองโกล-ซิกข์)

[23] http://Wikipedia.org.Robert peal, สืบค้นเมื่อ 26 เมษายน 2558

[24]ฟรานซิส แกลตัน (มีชีวิตระหว่าง 16 กุมภาพันธ์ 1822 – 17 มกราคม 1911) เป็นชาวอังกฤษ แต่งตำราเกี่ยวกับ

มานุษยวิทยาและสามารถนำลายนิ้วมือมาเปรียบเทียบชี้ยืนยันบุคคล โดยเขียนหนังสือ Fingerprint (1892) กล่าวถึงวิธีพิสูจน์หลักฐานบุคคลทั้งนี้ระบบการพิสูจน์ลายนิ้วมือยังคงใช้อยู่ในปัจจุบัน และมีการพัฒนาการเก็บไว้ในเครื่องตรวจลายนิ้วมืออัตโนมัติ (AFIS)

นอกจากนี้ในช่วงสมัยเดียวกัน Edmond Locard ชาวฝรั่งเศสผู้บุกเบิกด้านวิทยาศาสตร์กับอาชญาวิทยา โดยมีความเชื่อว่าทุกวิธีการในวิชาเกี่ยวกับกับธรรมชาติโดยตรงสามารถดัดแปลงมาใช้ในการเปรียบเทียบชี้ยืนยันตัวบุคคลเพื่อประโยชน์ในทางสืบสวน เช่น การเก็บผงเศษเส้นใยต่าง ๆ มาทำการตรวจพิสูจน์เปรียบเทียบเพื่อยืนยันตัวผู้กระทำผิด โดยการเก็บจากสถานที่เกิดเหตุหรือจากศพ ซึ่งเป็นที่มาของทฤษฎีการแลกเปลี่ยนสิ่งของระหว่างสองสิ่งที่มาสัมผัสกันเกิดการแลกเปลี่ยนมวลสารกัน (Exchange Locard Principle Theory, n.d)

แคลวิน ก็อดดาร์ด[25] (Calvin Goddard)(ค.ศ.1891-1995)เป็นผู้นำเทคนิคด้านวิทยาศาสตร์มาใช้โดยค้นพบลักษณะที่แตกต่างไม่เหมือนกันบนลูกกระสุน หรือบนปลอกกระสุนปืนที่ยิงออกไปด้วยวิธีการตรวจเปรียบเทียบสิ่งที่พบในสถานที่เกิดเหตุและปืนที่นำมาตรวจ การพิสูจน์เปรียบเทียบรอยบนลูกกระสุนปืนยังใช้กันอยู่ในปัจจุบัน และมีการพัฒนาเก็บไว้ในเครื่องตรวจลูกและปลอกกระสุนปืนอัตโนมัติ (IBIS) ที่มีประสิทธิภาพมาก

เซอร์ เบอร์นาร์ด จอห์น สปิลส์บิวรี[26](Sir Bernard John Spilsbury)(ค.ศ.1877-1947) ชาวอังกฤษผู้มีแนวคิดใช้วิชาวิทยาศาสตร์การแพทย์มารวมกับวิชาการทางกฎหมาย ต่อมาเกิดการยอมรับในวงการสืบสวนวงการแพทย์ด้านกฎหมาย (Medicolegal) และนิติเวชศาสตร์[27]

คาร์ล ลันด์สไตเนอร์[28] (Karl Landsteiner) (ค.ศ.1930) พบวิธีการถ่ายเลือดเพื่อชีวิตและแบ่งเลือด 4 กลุ่ม ทำให้สามารถแยกแยะบุคคลได้ และมีการพัฒนาใช้เลือดเป็นหลักฐานชี้ตัวผู้กระทำผิดเหมือนกับลายนิ้วมือ โดยการใช้ประโยชน์จากความเด่นชัดทางมานุษยวิทยา ซึ่งเป็นแนวทางพัฒนานิติวิทยาศาสตร์[29]

ลายนิ้วมือ

[25]แคลวิน ก็อดดาร์ด (มีชีวิตระหว่าง 1891 – 1955)รับราชการทหารยศพันเอก กองทัพบกสหรัฐอเมริกา เป็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับอาวุธปืน

[26]เซอร์ เบอร์นาร์ดสปิลเบอร์รี เป็นแพทย์ชาวอังกฤษ (มีชีวิตระหว่าง 16 May 1877 – 17 December 1947)

[27] https://en.wikipedia.org/wiki/Bernard_Spilsbury, สืบค้นเมื่อ 26 เมษายน 2558

[28]คาร์ล ลันด์สไตเนอร์ (มีชีวิตระหว่าง 14 มิถุนายน 1868 – 26 มิถุนายน 1943) เป็นแพทย์ชาวออสเตรีย/อเมริกัน เกิดที่เมืองบาเดินเบวีน จักรวรรดิออสเตรีย-ฮังการี

[29] https://en.wikipedia.org/wiki/Karl_Landsteiner, สืบค้นเมื่อ 26 เมษายน 2558

ฮันส์ กรอส[30](Hans Gross) (1847-1915) เป็นผู้นำเอาหลักวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาใช้สืบสวนอาชญากรรม โดยเริ่มจากการตรวจสถานที่เกิดเหตุอาชญากรรมเป็นหลัก จึงนับได้ว่าเป็นการบุกเบิกวิชาการสืบสวนสมัยใหม่ ที่ได้รับการยกย่องจากวงการสืบสวนในปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง[31]

พอล อูเลนฮัท[32](Paul Uhlenhuth) (เกิด 7 มกราคม 1870ที่เมืองฮาโนเวอร์ และเสียชีวิตเมื่อ 13 ธันวาคม 1957 ที่เมืองไฟร์เบิร์ก) ได้ค้นพบเซรุ่มในเลือดปลาย พ.ศ.2423-2433 สามารถแยกเลือดของมนุษย์ให้แตกต่างจากเลือดสัตว์ชนิดต่าง ๆ ได้โดยวิธีที่เรียกว่า “Precipitin Test”[33]

เจมส์ วัตสัน[34] (James Dewey Watson) (6 เมษายน 2475) นักวิทยาศาสตร์ชาวอเมริกัน และ ฟรานซิส คริก (Francis Harry Compton Crick) นักอณูชีววิทยาชาวอังกฤษ ประกาศการค้นพบ โครงสร้างดีเอ็นเอ (DNA) ว่าเป็นสายคู่ที่บิดพับเป็นเกลียวคล้ายบันไดเวียน แบบที่เรียกว่า “ดับเบิล เฮลิกซ์” (Double Helix) ในวารสาร Natute วารสารเก่าแก่และมีชื่อเสียงฉบับหนึ่ง แม้บทความดังกล่าวจะมีความยาวเพียงหน้าเดียว แต่ส่งผลกระทบต่อวงการวิทยาศาสตร์อย่างมาก เพราะเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่ทำให้ผู้คนในยุคสมัยนั้นหันมาสนใจจนยอมรับในที่สุดว่า ดีเอ็นเอน่าจะเป็นสารพันธุกรรมมากกว่าโปรตีน การค้นพบดีเอ็นเอ (DNA) ครั้งนี้ส่งผลให้วัตสันและคริกได้รับรางวัลโนเบล สาขาฟิสิกส์ ในปี 2505 ร่วมกับ มอริสวิลคินส์ (Maurice Wilkins)[35]

ดีเอ็นเอ (DNA) มีลักษณะเป็นเกลียวคล้ายบันไดเวียนเป็นสายยาวแต่ละช่วงมีการนำลักษณะทางพันธุกรรมของพ่อและแม่มาสู่ลูก แต่จะมีดีเอ็นเอ (DNA) อยู่ช่วงหนึ่งซึ่งไม่นำลักษณะทางพันธุกรรมใด ๆ เลย ที่แสดงความเป็นตัวตนของคนแต่ละคนที่ไม่เหมือนกันเลยเป็นความเฉพาะตัวของบุคคลคนนั้น

ประโยชน์ขององค์ความรู้ในทางดีเอ็นเอ (DNA) ในทางนิติเวชอีกประการหนึ่งคือการตรวจหาความเป็นพ่อแม่ลูกโดยดีเอ็นเอ (DNA) ของพ่อและแม่ซึ่งไม่ซ้ำใครเลยพ่อและแม่จะแบ่งดีเอ็น

---

[30]ฮันส์กรอส มีชื่อจริงว่า ฮันส์กุสตาฟอดอล์ฟกรอส เป็นชาวออสเตรีย (มีชีวิตระหว่าง 1847-1915)

[31] https://en.wikipedia.org/wiki/Hans_Gross, สืบค้นเมื่อ 26 เมษายน 2558

[32]พอลฮูเลนฮัท มีชื่อจริงว่า พอลทิวดอร์ อูเลนฮัท แพทย์ชาวเยอรมัน(เกิด 7 มกราคม 1870 ที่เมืองฮาโนเวอร์ และเสียชีวิตเมื่อ 13 ธันวาคม 1957 ที่เมืองไฟร์เบิร์ก)

[33] https://en.wikipedia.org/wiki/Paul_Uhlenhuth, สืบค้นเมื่อ 26 เมษายน 2558

[34]เจมส์ วัตสัน มีชื่อจริงว่า เจมส์ดิวอี วัตสัน(James Dewey Watson) เกิดที่เมืองชิคาโก มลรัฐอิลลินอยส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา (เมื่อ 6 เมษายน 2475) ผู้ค้นพบโครงสร้างโมเลกุลของ ดีเอ็นเอ ร่วมกับฟรานซิสคริก และมัวริสวิลกินส์ ได้รับรางวัลโนเบลสาขาสรีรวิทยา

[35]https://th.wikipedia.org/, สืบค้นเมื่อ 28 เมษายน 2558

เอ (DNA) ของตนเองอย่างละครึ่ง ความรู้ดังกล่าวนี้นำไปใช้ประโยชน์ในทางนิติเวชในการตรวจพิสูจน์ตัวบุคคลและการตรวจพิสูจน์ความเป็นพ่อ แม่ ลูก

วิธีการตรวจดีเอ็นเอ (DNA) แบบเก่าเป็นการตรวจแบบวิ่งในกระแสไฟฟ้า ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยและในบางประเทศยังมีการใช้อยู่ แต่วิธีการดังกล่าวต้องใช้ประสบการณ์และความสามารถเฉพาะตัวของผู้ปฏิบัติงานสูงมาก ในปัจจุบันจึงมีการใช้เครื่องมือตรวจสอบแบบอัตโนมัติใช้ในการตรวจสอบดีเอ็นเอ (DNA) ได้อย่างง่ายขึ้น และการตรวจไม่จำเป็นต้องใช้ดีเอ็นเอ (DNA) จากฝ่ายพ่อและแม่ในการตรวจสอบดีเอ็นเอ (DNA) ของลูกใช้เพียงบุคคลใดบุคคลหนึ่งก็เพียงพอแล้ว

ปัจจุบันมีวิทยาการที่เรียกว่า Touch DNA หรือเพียงสัมผัสก็สามารถตรวจสอบได้ต่างจากพิมพ์ลายนิ้วมือ ซึ่งแม้หากมีการสัมผัสแต่ก็อาจเลือนรางได้ และมีความเป็นไปได้ต่ำที่จะได้ครบทุกนิ้วโดย Touch DNA ต้องสัมผัสอย่างน้อย 10-15 วินาที ซึ่งร่างกายมนุษย์จะทิ้งเซลล์ไว้รวม 6-7 เซลล์ก็สามารถที่จะเก็บมาเพื่อตรวจสอบดีเอ็นเอ (DNA) ได้[36]

การเก็บเพื่อตรวจสอบดีเอ็นเอ (DNA) จากวัตถุพยานหาได้หลายรูปแบบเช่น กรณีหากมีการเขียนจดหมายขู่ ก็อาจมีเซลล์ที่กระพุ้งแก้มที่หลุดมากับน้ำลายติดตามขอบผนึกซองจดหมายหรือแสตมป์ได้หรืออาจได้จากน้ำลายที่ติดอยู่ตรงก้นบุหรี่ที่ผู้ต้องหาสูบนอกจากนี้ยังสามารถหาได้จากคราบเลือดที่ติดเหลือไว้ได้เช่นกัน (พรทิพย์ โรจนสุนันท์, 2547 : 268-269)

พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ เป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นจากการวิเคราะห์และวิจัย โดยอาศัยหลักวิทยาศาสตร์ซึ่งในทางกฎหมายถือว่าพยานหลักฐานชนิดหนึ่งที่จะนำไปสู่กระบวนการศาลหรือจะนำเข้าสู่ความรู้ของศาลเพื่อให้ศาลวินิจฉัยว่าจำเลยมีความผิดหรือบริสุทธิ์ โดยกำหนดวิธีการนำสืบไว้กล่าวคือคือหากคู่ความประสงค์จะอ้างหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เข้าสู่ศาลเพื่อนำสืบข้อเท็จจริง ให้นำสืบโดยผู้เชี่ยวชาญซึ่งได้ทำการตรวจ วิเคราะห์หรือได้วิจัยสังเกตการณ์หรือสิ่งของต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคดีนั้นมาแล้ว ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่าพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นี้ก็คือพยานความเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามกฎหมายนั่นเอง ที่ผ่านมามีการนำพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาช่วยคลี่คลายคดีต่าง ๆ ที่มีความสำคัญและมีความยุ่งยากซับซ้อนทั้งที่เกิดขึ้นในประเทศและต่างประเทศมาแล้วหลายคดีได้แก่คดีลอบสังหารประธานาธิบดีเคเนดี้เมื่อเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.1963 คดีโอ เจ ซิมป์สัน ฆาตกรรมภรรยาเมื่อมิถุนายน ค.ศ.1994, (พรทิพย์ โรจนสุนันท์, 2547 : 269) คดีฆาตกรรมไร้ศพที่รัฐฟลอริด้า เป็นต้น ส่วนในประเทศไทยคดีที่สำคัญและมีความซับซ้อนซึ่งคลี่คลายได้โดยอาศัยพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ได้แก่คดีฆาตกรรม น.ส.ดอริส ฟอน ฮาเฟน นางแบบสาวชาวเดนมาร์ก เมื่อวันที่ 24 มกราคม 2511 คดีฆาตกรรมนางศยามล พ.ศ.2536 คดีฆาตกรรมนายแสงชัย สุนทรวัฒน์ พ.ศ.2539 คดีฆาตกรรม น.ส.

---

[36] http://www.dnaforensics.com/touchdna.aspx, สืบค้นเมื่อ 28 เมษายน 2558

เจนจิรา พลอยองุ่นศรี นักศึกษาแพทย์ปี 5 พ.ศ.2541 ซึ่งตรวจพิสูจน์ซากโครงกระดูก (พรทิพย์ โรจนสุนันท์, 2547 : 270) และคดีฆาตกรรมแพทย์หญิงผัสพร โดยศาลฎีกาได้พิพากษาประหารชีวิตนายแพทย์วิสุทธิ์ ถึงแม้ว่าจะไม่พบศพของผู้เสียชีวิตแต่ผลการตรวจดีเอ็นเอ (DNA) ประกอบกับพยานแวดล้อมต่าง ๆ จึงเชื่อได้ว่าแพทย์หญิงผัสพร เสียชีวิตแล้ว[37]

2.5 ประวัติวิทยาการด้านพิสูจน์หลักฐานในประเทศไทย

งานวิทยาการตำรวจของไทยเริ่มมีความเป็นมาตั้งแต่ปี 2475โดยเริ่มจากในสมัยนั้นมีประชากรประมาณ 14 ล้านคน ได้มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 7 ได้จัดวางโครงการตำรวจขึ้นใหม่โดยเปลี่ยนชื่อ "กรมตำรวจภูธร" เป็น"กรมตำรวจ" และให้เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยจัดแบ่งแผนงานโดยย่อยออกไปตามสมควรแก่รูปการ ในปีเดียวกันนั้นพระยาจ่าเสนาบดีศรีบริบาล รัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย ได้จัดแบ่งแผนงานในกรมตำรวจสำหรับตำรวจสันติบาลโดยประกาศไว้ ดังนี้ ตำรวจสันติบาล ให้รวบรวมกรมตำรวจภูธร ตำรวจกองพิเศษ กับตำรวจภูธรกลางเป็นตำรวจสันติบาล มีหัวหน้าเป็นผู้บังคับการ 1 นาย แบ่งเป็นกองที่ 1 กองที่ 2 กองที่ 3 และกองตำรวจแผนกสรรพากร สำหรับกองที่ 3 มีระเบียนงานดังนี้ กองนี้เป็นกองวิทยาการตำรวจซึ่งต้องให้ผู้มีความรู้พิเศษ เช่น การตรวจพิสูจน์ลายมือของผู้ต้องหาหรือผู้ที่สมัครเข้ารับราชการว่าเคยต้อง โทษมาแล้วหรือไม่ บันทึกประวัติของผู้กระทำความผิด การตรวจของกลางต่างๆออกรูปพรรณของหายและออกประกาศสืบจับผู้ร้ายซึ่งหลบคดีอาญา จึงสรุปได้ว่ากองที่ 3 ของตำรวจสันติบาลในสมัยนั้น คือ จุดกำเนิดของกองทะเบียนประวัติอาชญากรและกองพิสูจน์หลักฐาน ต่อมา พ.ศ. 2476 ได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการกรมต่างๆ ในกระทรวงมหาดไทยกำหนดงานของกรมตำรวจขึ้นใหม่ มีการจัดตั้งกองกำกับการเทคนิคตำรวจ แบ่งเป็น 5 แผนกคือ แผนกทะเบียนพิมพ์ลายนิ้วมือ แผนกบันทึกแผนประทุษกรรม แผนกพิสูจน์หลักฐาน แผนกบัญชีโจรผู้ร้าย แผนกเนรเทศ และในปี พ.ศ. 2480 เพิ่มแผนกที่ 6 ทะเบียนต่างด้าว และไปอยู่ในสังกัดอื่น เมื่อ พ.ศ. 2484 กองกำกับการ 4 ทะเบียนตำรวจ ในปี พ.ศ. 2484 จำนวนประชากรเพิ่มขึ้นจำนวนประมาณ 16 ล้านคน จึงได้มีการปรับปรุงและขยายงานของกรมตำรวจโดยจัดตั้ง "กองสอบสวนกลาง" พร้อมทั้งแยกงานทางด้านวิทยาการจากกองตำรวจสันติบาลมาขึ้นตรงต่อกองสอบสวน กลาง ในปี พ.ศ.2489 เปลี่ยนชื่อจากกองสอบสวนกลางเป็น กองตำรวจสอบสวนกลาง และในปี พ.ศ. 2491 มีประชากรประมาณ 20 ล้านคน กิจการของกองตำรวจสอบสวนกลางได้เจริญรุดหน้า จึงยกฐานนะขึ้นเป็นกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง และในกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลางนั้น มีกองกำกับการหรือเรียกว่า "กองพิเศษ" และในปี พ.ศ.2495 ได้จัดตั้งกองวิทยาการขึ้นใหม่ 12 พ.ค. 2496

[37] พัชรา สินลอยมา, สืบค้นเมื่อ 28 เมษายน 2558 สืบค้นจาก ajarnpat.com/data/document_study_Pat.pdf

ขณะนั้นมีประชากรประมาณ 23 ล้านคน กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง ได้มีการปรับปรุงหน่วยงานให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยเพิ่มกองบังคับการใหม่ขึ้นอีก 4 กองบังคับการ พร้อมทั้งได้มีการยุบ "กองพิเศษ" ไปรวมกับ "กองวิทยาการ" ที่ตั้งขึ้นใหม่ เพื่อต้องการให้ดำเนินงานทางด้าน พิสูจน์วัตถุพยาน ซึ่งเป็นงานของกองพิสูจน์หลักฐาน และการตรวจพิสูจน์ค้นคว้าตัวบุคคล ซึ่งเป็นงานของกองทะเบียนประวัติอาชญากร ซึ่งถือเป็นรากฐานของ "กองพิสูจน์หลักฐานและกองทะเบียนประวัติอาชญากร " กองวิทยาการ แบ่งออกเป็น 3 กองกำกับการ คือ กองกำกับการ 1 ประกอบด้วยแผนกถ่ายรูปสถานที่เกิดเหตุ แผนกเอกสารและวัตถุ แผนกหอทดลอง และแผนกพิพิธภัณฑ์ทางคดี กองกำกับการ 2 ประกอบด้วยแผนกตรวจสอบลายพิมพ์นิ้วมือ แผนกตรวจเก็บลายพิมพ์นิ้วมือ แผนกการต้องโทษ และแผนกบันทึกแผนประทุษกรรม กองกำกับการ 3 ประกอบด้วยแผนกสถิติคดีอาชญากร แผนกสถานดูตัว แผนกสืบจับและของหายได้คืน 13 กันยายน 2503 กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง ได้มีการปรับปรุงหน่วยงานใหม่โดยยุบ "กองวิทยาการ" ซึ่งตั้งมาได้ 7 ปี 4 เดือน 16 วัน ออกจากสารบบทำเนียบราชการตำรวจ โดยแยกงานของกองนี้เป็น 2 กอง คือ กองพิสูจน์หลักฐาน และกองทะเบียนประวัติอาชญากร โดยการแยกงานด้านการพิสูจน์วัตถุพยาน และงานตรวจสอบพิสูจน์ค้นคว้าในด้านตัวบุคคลออกจากกัน และได้มีการปรับปรุงหน่วยงานทั้งสองให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ดังนั้น กองพิสูจน์หลักฐาน และกองทะเบียนประวัติอาชญากร จึงได้ถือกำเนิดเป็นหน่วยงานระดับกองบังคับการขึ้นตรงต่อกองบัญชาการตำรวจ สอบสวนกลาง ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจ ตั้งแต่วันที่ 13 กันยายน 2503 เป็นต้นมา นอกจากนี้ เมื่อ ปี พ.ศ. 2500 สหรัฐอเมริกาได้ให้ความช่วยเหลือประเทศไทย โดยมองเห็นถึงความสำคัญของงานวิทยาการตำรวจ กรมตำรวจ จึงได้รับความช่วยเหลือจากประเทศสหรัฐอเมริกาในสัญญาที่เรียกว่า The Civil Police Administration Project (C.P.A.) ในสมัย Mr.Tracey Park เป็นผู้อำนวยการ การช่วยเหลือเน้นหนักทางด้านวิทยาการตำรวจ และได้มีการลงนามในสัญญากับประเทศสหรัฐอเมริการะหว่าง พล.ต.อ.เผ่า ศรียานนท์ (1 มีนาคม พ.ศ. 2452- 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2503) ซึ่งเป็นอธิบดีกรมตำรวจในสมัยนั้น กับองค์การบริหารวิเทศกิจสหรัฐอเมริกา ประจำประเทศไทย U.S.O.M. เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2500 และการปรับปรุงการบริหารงานตำรวจในส่วนภูมิภาคก็เริ่มขึ้นตั้งแต่บัดนั้น เป็นต้นมา จนกระทั่งปี พ.ศ.2513 U.S.O.M. ได้หยุดให้ความช่วยเหลือการปรับปรุงวิทยาการในส่วนภูมิภาค จึงทำให้งานปรับปรุงวิทยาการในส่วนภูมิภาคหยุดชะงักลง จนถึง พ .ศ. 2523 ในสมัยของ พล.ต.อ.มนต์ชัย พันธ์คงชื่น (เกิด พ.ศ.2464) เป็นอธิบดีกรมตำรวจ ได้ไปตรวจราชการในส่วนภูมิภาค ได้พบว่างานด้านวิทยาการขาดประสิทธิภาพ จึงได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานปรับปรุงวิทยาการ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของหน่วยงานวิทยาการในส่วนภูมิภาคให้สามารถปฏิบัติ งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในปี พ.ศ. 2533 ประชากรมีจำนวนประมาณ 56 ล้านคน และเนื่องจากลักษณะงานของวิทยาการอยู่กันอย่างกระจัดกระจาย วิทยาการตำรวจในส่วนกลาง คือ กองทะเบียนประวัติอาชญากร และกองพิสูจน์หลักฐาน มีสายการบังคับ

บัญชาขึ้นตรงกับกองบัญชาการตำรวจภูธร อันเป็นปัญหาทั้งทางด้านการสรรหาคนเข้ามาปฏิบัติงาน การพัฒนาบุคลากร การรักษาไว้ซึ่งบุคลากรที่จะปฏิบัติงาน เนื่องมาจากการขาดขวัญและกำลังใจ ความก้าวหน้าในชีวิตราชการต่ำอันเป็นปัญหาเกี่ยวกับระบบการบริหารงานบุคคล และองค์การโดยตรง จึงได้มีการปรับปรุงโครงสร้าง โดยรวมเอาหน่วยงานวิทยาการตำรวจในส่วนกลางและภูมิภาคไว้ด้วยกัน จัดตั้งเป็น "สำนักงานวิทยาการตำรวจ" ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย (ฉบับที่ 18) พ.ศ. 2535[38]

จากประสบการณ์ของวิจัยพบว่าปัจจุบันได้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้และปรับปรุงเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ในการสืบสวนหาตัวคนร้ายและพิสูจน์ความผิดให้ก้าวหน้าและทันสมัยขึ้นกว่าเดิมเป็นอย่างมาก ทางด้านการตรวจพิสูจน์หลักฐานก็เช่นเดียวกัน ได้มีการศึกษาค้นคว้า นำเทคนิคทางวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ ตลอดจนเครื่องมือการตรวจวิเคราะห์ต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์ในการตรวจพิสูจน์อย่างมากมาย เช่นการใช้รังสี การใช้เทคนิคทางนิวเคลียร์ฟิสิกส์ในการตรวจหาธาตุ การใช้เลเซอร์ การใช้เครื่องมือตรวจพิสูจน์เสียงมนุษย์ เครื่องตรวจกระสุนปืนอัตโนมัติ ปัจจุบันเราจะระบุตัวบุคคลได้อาศัยโดยพิมพ์ลายนิ้วมือ ม่านตา เมื่อเป็นเช่นนี้มนุษย์จึงต้องเกี่ยว ข้องกับนิติวิทยาศาสตร์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นอกจากนี้นิติวิทยาศาสตร์ไม่ได้หมายถึงเพียงลายพิมพ์นิ้วมือและดีเอ็นเอเพียงอย่างเดียวแต่นิติวิทยาศาสตร์ยังรวมถึงวิทยาศาสตร์สาขาอื่นที่สามารถนำมาใช้ในพิสูจน์ ความจริงในกระบวนการยุติธรรมอีกด้วยเช่น การชันสูตรพลิกศพ (Autopsy) การตรวจพิสูจน์ยาเสพติด การตรวจพิสูจน์ทางเคมี การตรวจเอกสาร การตรวจร่องรอยอาวุธปืนและร่องรอยงัดแงะต่าง ๆ การตรวจที่เกิดเหตุเพื่อหาพยานหลักฐาน เป็นต้น

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังเห็นว่าในช่วงศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา ศาสตร์แขนงนี้ได้ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วบุคคลในอาชีพนี้สามารถรวบรวมหลักวิชาเป็นหมวดหมู่และถ่ายทอดให้แก่บุคคลรุ่นต่อ ๆ มาและมีเอกสารตำรับตำราไว้เป็นหนังสืออ้างอิง และมีการศึกษาค้นคว้าหาวิธีการในการแก้ปัญหาใหม่ ๆ เพื่อรับมือกับอาชญากรรมที่นับวันจะทวีความรุนแรงและสลับซับซ้อนมาขึ้น ทำให้ยากต่อการสืบสวนจับกุม[39]

2.6 แนวคิดของนิติวิทยาศาสตร์หรือพิสูจน์หลักฐาน

เมื่อมีคดีเกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นคดีสำคัญหรือไม่สำคัญ เมื่อพนักงานสอบสวนตรวจที่เกิดเหตุ (Crime Scene Investigation) จะพบว่าในที่เกิดเหตุมีวัตถุพยานหลายชนิด แต่ละชนิดแต่ละชิ้น

---

[38] www.Forensic.police.com, สืบค้นเมื่อ 28 เมษายน 2558

[39] ผู้วิจัยปฏิบัติงานในฐานะพนักงานสอบสวนมาเป็นระยะเวลา 20 ปีเศษ

ล้วนมีความสำคัญอธิบายเหตุและผลของตัววัตถุพยานนั้นอยู่ในตัว พนักงานสอบสวนจึงต้องมีคุณสมบัติที่สำคัญอีกอย่างคือต้องมีความเชี่ยวชาญและรอบคอบในการรวบรวมพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุ อย่างน้อยต้องมีความรู้เบื้องต้นเรื่องวัตถุพยานต่าง ๆ และต้องรู้ขั้นตอนและหลักเกณฑ์ที่สำคัญที่เกี่ยวข้องในการตรวจพิสูจน์หลักฐาน โดยมีหลักสากลที่ต้องคำนึงที่สำคัญอยู่ 3 ขั้นตอนดังนี้

2.6.1 ระลึก (Recognition) ผู้เก็บวัตถุพยานหรือเจ้าหน้าที่นิติวิทยาศาสตร์ต้องระลึกว่าในการเก็บรวบรวมวัตถุพยานต้องดูให้ได้ก่อนว่าเป็นวัตถุพยานอะไรมีความสำคัญเกี่ยวข้องกับคดีหรือไม่ ส่วนใหญ่พนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐานซึ่งเป็นผู้ดำเนินการในที่เกิดเหตุบางครั้งขาดความชำนาญ อาจทำให้ไม่ได้พยานวัตถุที่สำคัญ ส่วนแพทย์จะเกี่ยวข้องในการตรวจวัตถุพยานที่พบบนร่างกายของผู้เสียหาย ผู้ต้องสงสัย หรือศพ แพทย์เองก็มีความรู้เรื่องนี้น้อยทำให้ไม่ได้เก็บวัตถุพยานมาส่งตรวจ อันนี้จะโทษแพทย์ไม่ได้เนื่องจากถูกพนักงานสอบสวนร้องขอจึงอยู่ในฐานะผู้ช่วย แม้ในบางคดีต้องอาศัยวัตถุพยานมาก คือคราบน้ำลายและคราบอสุจิในคดีข่มขืนกระทำชำเรา และเขม่าดินปืนซึ่งบางครั้งเราอาจไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า อาจต้องใช้แว่นขยาย ใช้กล้อง หรือใช้สารเคมีตรวจ เคล็ดลับของการตรวจและจัดเก็บวัตถุพยานคือจะต้องรู้แผนประทุษกรรมของคนร้ายให้ได้เสียก่อน จะทำให้เราสามารถวิเคราะห์ได้ว่าสิ่งของหรือวัตถุพยานที่อยู่ในที่เกิดเหตุอธิบายอะไรได้บ้าง บางครั้งอาจใช้เวลาไปบ้างเช่นคดีระเบิดเราอาจต้องหาเศษชิ้นส่วนของระเบิดที่เป็นองค์ประกอบของระเบิดให้ได้บางชิ้น ถ้าเราหาแบตเตอรีพบแสดงว่าเป็นแหล่งพลังงาน แผงวงจรอิเลคทรอนิคส์แสดงว่าอาจจุดระเบิดด้วยคลื่นความถี่นาฬิกาดิจิตอลอาจจะจุดระเบิดด้วยการตั้งเวลา หรือเศษชิ้นส่วนโทรศัพท์มือถืออาจจุดระเบิดด้วยการโทรเข้าและต้องหาซิมโทรศัพท์เพื่อทราบว่าเป็นหมายเลขโทรศัพท์หมายเลขใด ใครใช้ เป็นต้น

2.6.2 การเก็บรวบรวม (Collection) เมื่อทำตามขั้นตอนที่ 1 แล้วมาสู่ขั้นตอนที่ 2 เป็นขั้นตอนที่ละเอียดอ่อนซึ่งผู้เก็บรวบรวมต้องดำเนินการด้วยความระมัดระวังอย่างมาก เนื่องจากอาจทำให้เกิดการปนเปื้อน หรือวัตถุพยานเสียไปเนื่องจากการเก็บไม่ถูกต้อง ซึ่งการเก็บรวบรวมวัตถุพยานมีหลักการดังนี้

2.6.2.1 การได้มาซึ่งวัตถุพยานต้องเป็นที่ยอมรับตามกฎหมาย (Legally) ต้องถูกกฎตามหลักสากล เช่นพบคราบเลือดต้องบันทึกภาพ ไม่เช่นนั้นผลของวัตถุพยานอาจจะนำมาใช้ไม่ได้ ถือว่าไม่โปร่งใส ไม่สามารถชี้แจงกรรมวิธีการได้มา ซึ่งกรณีนี้ปัจจุบันเกิดการโต้แย้งในโซเชียลมีเดียสังคมออนไลน์ กรณีผู้ต้องหาชาวพม่า 2 คน ฆ่า 2 นักท่องเที่ยวชาวอังกฤษที่เกาะเต่าที่ยกตัวอย่างข้างต้น เรื่องการเก็บอสุจิจากช่องคลอดของ น.ส.ฮันนาห์ ถ้าหากพนักงานสอบสวนไม่เก็บวัตถุพยานตามหลักสากล คาดว่าศาลจะไม่นำผลของดีเอ็นเอ (DNA Fingerprint) มารับฟังลงโทษแน่นอน โดยมีตัวอย่างมาแล้วในคดีของ โอ เจ ซิมป์สัน

2.6.2.2 วัตถุพยานต้องเก็บรักษาให้ถูกวิธี เช่น คราบเลือด คราบอสุจิ ควรเก็บรักษาในลักษณะที่แห้งและเย็นเป็นต้น การเก็บรักษาวีดีโอ ต้องเก็บในที่ไม่ความชื้น

ผู้วิจัยเคยประสบด้วยตนเองว่ากว่าคดีจะนำสืบและแสดงภาพวีดีโอ ให้ศาลได้ปรากฏว่า ม้วนวีดีโอถูกความชื้นจนเสียหายไม่สามารถฉายภาพวีดีโอให้ศาลเห็นได้ เป็นต้น

2.6.2.3 การนำส่งวัตถุพยานต้องรัดกุมเพื่อป้องกันการสูญหายหรืออาจมีการปนเปื้อนได้ เช่น เคยพบว่าส่งยาเสพติดทางไปรษณีย์แล้วปรากฏว่าบรรจุภัณฑ์ไม่ได้มาตรฐานเกิดแตกและเสียหายไป เป็นต้น หากมีปัญหาสงสัยในขั้นตอนการเก็บควรสอบถามยังหน่วยงานที่รับผิดชอบก่อน เนื่องจากหากเกิดความผิดพลาดในการพิสูจน์ที่วัตถุพยาน อันเนื่องมาจากขั้นตอนการเก็บหลักฐานจะทำให้ผู้เสียหายเสียเปรียบ หรือไม่สามารถชี้ชัดได้

2.6.3 วิเคราะห์ (Analysis) หลักการนี้ประกอบด้วย 2 กระบวนการ คือพิสูจน์เป็นอะไร (Identification) และการเปรียบเทียบ (Comparison)

2.6.3.1 Identification การพิสูจน์ว่าสิ่งที่ได้เป็นอะไร มองด้วยตาเปล่าบอกได้ไหม หรืออาจต้องใช้เครื่องมือพิเศษ หรืออาจต้องทราบโดยเร็วเพื่อตัดข้อสงสัยออก

2.6.3.2 Comparison การเปรียบเทียบต้องเลือกตรวจคุณสมบัติที่มีลักษณะเฉพาะตัว และเมื่อเทียบกับหลักสากล เช่น น้ำยาตรวจต่าง ๆ ต้องได้มาตรฐาน ต้องยืนยันผลตรวจความเหมือนกันครบ 10 ตำแหน่ง เป็นต้น (สำนักวิทยาการตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ การพิสูจน์หลักฐาน, ม.ป.ป.. กองพิสูจน์หลักฐาน)

2.7 วัตถุประสงค์ในการพิสูจน์หลักฐาน

ในการตรวจพิสูจน์หลักฐานวัตถุพยานชิ้นใดหรือกรณีใดวัตถุประสงค์หลักของการตรวจแบ่งได้ดังนี้

2.7.1 การตรวจเพื่อชี้เฉพาะ การตรวจลักษณะนี้เป็นการตรวจพิสูจน์วัตถุพยานด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์แล้วแสดงผลกาตรวจว่าใช่หรือไม่ใช่ เช่น การตรวจพิสูจน์หาคราบโลหิต หาหมู่โลหิต คราบอสุจิ เขม่าดินปืน ยาเสพติดให้โทษ เป็นต้น บางครั้งการตรวจเพื่อชี้เฉพาะนี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หลายประการเลยทีเดียวเช่นการหาคราบโลหิตในสถานที่เกิดเหตุ ถึงแม้จะถูกทำลายหรือถูกซักล้างไปแล้วแต่คราบโลหิตที่แฝงอยู่ในสถานที่เกิดเหตุสามารถใช้เครื่องตรวจโดยใช้เครื่องมือวิทยาศาสตร์ในกรณีคดีฆาตกรรม เช่นคดีฆาตกรรมนายห้างทอง ธรรมวัฒนะ โดยใช้แสงและสารลูมินอล ไปทำปฏิกิริยากับไฮโดรเจนเปอร์ออกไซด์ ก็จะเกิดการเรืองแสง ให้แสงสีน้ำเงินอมเขียว ทำให้มองเห็นคราบเลือดนายห้างทอง ธรรมวัฒนะ เป็นทางยาวจากการลากศพ การตรวจหาคราบโลหิตนี้มีเทคนิคการใช้แสงต่าง ๆ ได้อีกหลายวิธี การตรวจหาเขม่าดินปืนจากมือผู้ต้องสงสัยก็เช่นเดียวกัน

Prince of Songkla University Pattani Campus

สามารถนำเทคนิคการใช้เคมีมาประยุกต์ใช้ได้หลายวิธี เนื่องจากดินปืนซึ่งเป็นดินขับนั้นประกอบด้วยสารไนไตรท์ (NO_2) และสารไนเตรท (NO_3) ในเขม่าดินปืน บนเสื้อผ้าของผู้ต้องสงสัย และประตูรถยนต์โดยไอออนโครมาโทกราฟี (Ion Chromatography) การตรวจหาสารระเบิด เป็นต้นในอนาคตอันใกล้นี้การตรวจที่เกิดเหตุอาจจะมีเครื่องมือในการตรวจที่ทันสมัยเช่นการตรวจหาโลหิตมนุษย์ด้วยเลเซอร์ และมีขนาดเล็กลง สะดวกในการเคลื่อนย้ายไปยังที่เกิดเหตุ การใช้เลเซอร์ตรวจวิถีกระสุนในสถานที่เกิดเหตุ การตรวจหาลายนิ้วมือแฝงด้วยเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น (สรวง สมานหมู่และคณะ (2556) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี)[40]

2.7.2 การตรวจพิสูจน์เปรียบเทียบ การตรวจประเภทนี้เป็นการตรวจเพื่อเปรียบเทียบวัตถุพยาน ที่เก็บได้ 2 อย่างเปรียบเทียบกันแล้วให้ความเห็นทางวิชาการเช่น การตรวจพยานเอกสาร การตรวจเปรียบเทียบลายนิ้วมือ ลายเซ็น ตัวอักษรพิมพ์ดีด การตรวจเปรียบเทียบเส้นผม เส้นขน เส้นใยต่าง ๆ ภาพถ่าย การตรวจเปรียบเทียบประเภทนี้ผู้ตรวจต้องนำตัวอย่างวัตถุพยานที่เก็บได้มาตรวจเปรียบเทียบกับตัวอย่างวัตถุพยานของจริงในกรณีลายเซ็น หรือหัวกระสุนปืนที่เก็บได้จากที่เกิดเหตุกับตัวอย่างหัวกระสุนที่จะเปรียบเทียบ บางครั้งพยานหลักฐานที่ถูกเก็บได้อาจถูกนำมาตรวจและอาจถูกนำมาใช้ในการตัดสินคดีได้ (การพิสูจน์หลักฐาน, ม.ป.ป., กองพิสูจน์หลักฐาน : 40)

2.7.3 ในการตรวจสถานที่เกิดเหตุในคดีต่าง ๆ โดยปกติพยานหลักฐานจะถูกทำลายไปแต่ร่องรอยและวิธีการที่คนร้ายกระทำอาจจะบอกถึงสาเหตุของการกระทำผิดหรือชี้แนวทางการกระทำผิดของคนร้ายได้ โดยอาศัยความรู้ความชำนาญ ทางด้านการตรวจพิสูจน์หลักฐาน นอกจากนั้นวัตถุพยานบางอย่าง แม้จะมีน้อยหรือขนาดเล็กมาก ที่พบในสถานที่เกิดเหตุ เมื่อทำการตรวจวิเคราะห์ จะสามารถบอกแนวทางที่จะช่วยการสืบสวนหาตัวผู้กระทำผิดไปในทางที่ถูกต้องและมีความรวดเร็วได้ (การพิสูจน์หลักฐาน, ม.ป.ป., กองพิสูจน์หลักฐาน : 40)

2.8 แนวคิดเกี่ยวกับพยานหลักฐาน

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐานผู้วิจัยจึงไม่อาจละเลยแนวคิดในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงโดยอาศัยพยานหลักฐานทางคดีนั้นเป็นกระบวนการหนึ่งที่รัฐสร้างขึ้นมาเพื่อใช้เป็นกติการักษาความสงบเรียบร้อย เพื่อรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของบุคคล โดยกำหนดอำนาจให้เจ้าพนักงานผู้รักษาความสงบเรียบร้อยและศาลต้องมีหน้าที่จะต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงในเรื่องที่กล่าวหา พิสูจน์ความจริงด้วยพยานหลักฐาน และพยานหลักฐานนั้นต้องได้มาจาก

---

[40] http://www.nstda.or.th., สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2558

การแสวงหาของเจ้าพนักงาน และการนำสืบพยานนั้นต้องกระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย ตามกระบวนการพิจารณาที่ถูกบัญญัติไว้โดยกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญา

เพราะฉะนั้นพยานหลักฐานจึงเป็นเรื่องของการนำเสนอข้อเท็จจริงเพื่อพิสูจน์ว่าความจริงเป็นอย่างไร การแสวงหาข้อเท็จจริงดังกล่าวจึงต้องมีระเบียบแบบแผนหรือกฎเกณฑ์ที่ถูกต้อง เพื่อขจัดปัญหาหรือระแวงว่าพยานที่เสนอนั้นเป็นเท็จหรือปั้นหลักฐานเพื่อเอาเปรียบทางคดี และพยานหลักฐานชิ้นนั้นต้องอาศัยเหตุผลหรือการวิเคราะห์แล้วว่าเป็นพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับคดีและน่าเชื่อถือจึงยอมรับเข้ามา และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก็เปิดกว้างไว้ว่าพยานหลักฐานทุกชนิดที่สามารถพิสูจน์ว่าจำเลยผิดหรือบริสุทธิ์สามารถอ้างเป็นพยานหลักฐานได้ซึ่งตรงกับหลักสากลทั่วไปในการรับฟังพยานหลักฐาน เนื่องจากคดีอาญานั้นต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริงจนสิ้นสงสัย (Proof Beyond Reasonable Doubt) หมายถึงว่าต้องนำสืบแสดงให้ศาลเห็นพยานหลักฐานที่นำเสนอถึงการมีอยู่ของข้อเท็จจริงโดยปราศจากข้อสงสัย ซึ่งกฎหมายได้ให้หลักประกันคุ้มครองสิทธิจากพยานหลักฐานที่ยังสงสัยต้องชัดแจ้งตามหลักที่ว่า สิ่งที่ได้มา มิใช่เครื่องพิสูจน์ความชอบธรรมหรือถูกต้องในวิธีการที่ได้มาสิ่งนั้น หากพยานหลักฐานนั้นยังสงสัยอยู่ให้ยกประโยชน์แก่จำเลย (เกียรติขจร วัจนสวัสดิ์, 2553 : 7)

2.8.1 พยานหลักฐานในคดีอาญา

ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 226 บัญญัติว่า “พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคลซึ่งน่า จะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่มิได้เกิดขึ้นจากการจูงใจ มีคำมั่นสัญญา ขู่เข็ญ หลอกลวงหรือโดยมิชอบประการอื่นและให้สืบตามบท บัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นอันว่าด้วยการสืบพยาน”

เพราะฉะนั้นในมาตรานี้นักกฎหมายจึงได้แยกองค์ประกอบเกี่ยวกับพยานหลักฐานไว้เพื่อความเข้าใจง่ายขึ้น

พยานหลักฐาน หมายถึง สิ่งใด ๆ ที่สามารถใช้พิสูจน์ได้ว่ามีการกระทำเกิดขึ้นใช้บอกว่าใครเป็นผู้กระทำผิด และสามารถเชื่อมโยงผู้กระทำผิดเข้ากับอาชญากรรมที่เกิดขึ้นได้ พยานหลักฐานจึงประกอบด้วย พยานบุคคล พยานเอกสาร และพยานวัตถุ (สมภพ เองสมบุญ, 2551 : 1)

โสภณ รัตนากร (2542) ได้อธิบายในหนังสือคำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานว่าการแบ่งพยานหลักฐานนั้นสามารถแบ่งได้หลายอย่าง แล้วแต่มุมมองว่าจะแบ่งเป็นพยานชนิดใด เช่น การแบ่งพยานหลักฐานเป็นประเภทต่าง ๆ นั้นสามารถแบ่งได้หลายวิธีตามลักษณะ ชนิดหรือคุณภาพของพยานหลักฐานนั้น ๆ ขึ้นอยู่กับว่าจะพิจารณาในมุมใด เท่าที่รวบรวมได้สามารถแบ่งได้ดังนี้

แบ่งตามสภาพของพยาน โดยยึดที่มาจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 คือ

2.8.1.1 พยานบุคคล คือ พยานหลักฐานที่เกิดขึ้นจากคำเบิกความของบุคคล จะเห็นว่าอยู่ที่ว่ามาให้การเป็นพยานเรียกว่า “พยาน” (witness) แต่ตัวบุคคลนั้นไม่ถือว่าเป็นพยานหลักฐาน ถ้อยคำหรือข้อเท็จจริงที่บุคคลนั้นเบิกความต่อศาลต่างหากที่เป็นพยาน แม้ศาลจะได้บันทึกถ้อยคำไว้ในเอกสารก็ยังคงเรียกว่าเป็นพยานบุคคลอยู่แต่หากนำคำให้การนั้นไปใช้กับคดีอื่นบันทึกถ้อยคำให้การนั้นก็จะเป็นพยานเอกสาร

2.8.1.2 พยานเอกสาร คือ ข้อความที่บันทึกไว้ไม่ว่าจะด้วยวิธีใด และไม่ว่าจะบันทึกในวัสดุใดที่สามารถสื่อ หรือ แสดงความหมายของสิ่งที่บันทึกไว้ให้ศาลเข้าใจได้ ข้อความนั้นจะเป็นตัวอักษร ตัวเลข เครื่องหมาย สัญลักษณ์ จะเกิดขึ้นด้วยการเขียน พิมพ์ แกะสลัก และจะทำลงบนกระดาษ ผ้า ผนัง ก้อนหิน ไม้ โลหะก็ได้ทิ้งสิ้น ขอเพียงแต่เสนอพยานนั้นเพื่อสื่อความหมายที่เป็นบันทึกอยู่ในพยานชิ้นนั้น บางครั้งจึงสับสนว่าระหว่างพยานเอกสารกับพยานวัตถุ เช่น นำสืบว่าข้อความที่สลักลงบนก้อนหินมีความหมายอย่างไร เป็นการนำสืบข้อความในก้อนหินในฐานะเป็นพยานเอกสาร แต่ถ้านำสืบว่าได้มีการสลักข้อความไว้ที่ก้อนหินไม่เป็นการนำสืบก้อนหินที่มีฐานะเป็นพยานวัตถุ

2.8.1.3 พยานวัตถุ คือ สิ่งใด ๆ ที่เสนอต่อศาลตรวจดูมิใช่การอ่านหรือพิจารณาข้อความในวัสดุนั้น เช่น นำสืบมีดที่คนร้ายใช้ก่อเหตุแทงผู้ตายมีความมีกว้างยาวเท่าใด นำสืบบาดแผลบนตัวผู้เสียหายว่าเป็นกรณีเสียโฉมหรือไม่

2.8.2 พยานหลักฐานในคดีแพ่ง

ในกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งได้บัญญัติไว้ในมาตรา มาตรา 84

“ถ้าคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งกล่าวอ้างข้อเท็จจริงอย่างใด ๆ เพื่อสนับสนุนคำฟ้องหรือคำให้การของตน ให้หน้าที่นำสืบข้อเท็จจริงนั้นตกอยู่แก่คู่ความฝ่ายที่กล่าวอ้างแต่ว่า

(1) คู่ความไม่ต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริงซึ่งเป็นที่รู้กันอยู่ทั่วไป หรือซึ่งไม่อาจโต้แย้งได้ หรือซึ่งศาลเห็นว่าคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งได้รับแล้ว

(2) ถ้ามีข้อสันนิษฐานไว้ในกฎหมายเป็นคุณแก่คู่ความฝ่ายใด คู่ความฝ่ายนั้นต้องพิสูจน์แต่เพียงว่าตนได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งการที่ตนจะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานนั้นครบถ้วนแล้ว”

มาตรา 85 “คู่ความฝ่ายที่มีหน้าที่ต้องนำสืบข้อเท็จจริงย่อมมีสิทธิที่จะนำพยานหลักฐานใด ๆ มาสืบได้ภายใต้บังคับแห่งประมวลกฎหมายนี้ หรือกฎหมายอื่นอันว่าด้วยการรับฟังพยานหลักฐานและการยื่นพยานหลักฐาน”

Prince of Songkla University Pattani Campus

นักกฎหมายจึงได้แยกองค์ประกอบในมาตรานี้ไว้เพื่อง่ายต่อการทำความเข้าใจในคดีที่พิพาทหรือโต้แย้งสิทธิกันในคดีแพ่ง คู่ความอาจใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มาช่วยในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในชั้นศาลได้ เช่น กรณีโต้แย้งเรื่องลายมือชื่อปลอม เช็คปลอม อาจร้องให้ศาลมีคำสั่งไปตรวจได้ หรือในคดีที่ร้องให้ศาลตรวจดีเอ็นเอ (DNA) เพื่อหาความเข้ากันได้ของรหัสพันธุกรรมของบิดากับบุตร หรือให้ร้องให้ศาลตรวจการตั้งครรภ์ของมารดาก็ได้

พยานในคดีแพ่ง หมายถึง พยานหลักฐานที่ถูกนำเข้าสู่สำนวนคดีโดยถูกต้องตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กฎหมายกำหนดในคดีแพ่งคู่ความจะนำสืบพยานได้พยานนั้นต้องอยู่ในสำนวนคดี ศาลจะวินิจฉัยข้อเท็จจริงใดจึงต้องอาศัยพยานหลักฐานที่ปรากฏอยู่ในสำนวนเท่านั้น ซึ่งแตกต่างจากพยานหลักฐานในคดีอาญา ซึ่งกฎหมายให้โอกาสจำเลยต่อสู้คดีได้เต็มที่ พยานหลักฐานในคดีแพ่งจึงประกอบด้วย พยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ และพยานผู้เชี่ยวชาญได้เช่นกันตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งบัญญัติไว้ว่า

“มาตรา 128/1 ในกรณีที่จำเป็นต้องใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงใด ที่เป็นประเด็นสำคัญแห่งคดี เมื่อศาลเห็นสมควรหรือเมื่อคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอ ศาลมีอำนาจสั่งให้ทำการตรวจพิสูจน์บุคคล วัตถุหรือเอกสารใด ๆ โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้

ในกรณีที่พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์จะสามารถพิสูจน์ให้เห็นถึงข้อเท็จจริง ที่ทำให้ศาล วินิจฉัยชี้ขาดคดีได้โดยไม่ต้องสืบพยานหลักฐานอื่นอีก เมื่อศาลเห็นสมควรหรือเมื่อคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอ ศาลอาจสั่งให้ทำการตรวจพิสูจน์ตามวรรคหนึ่งโดยไม่ต้องรอให้ถึงวันสืบพยานตาม ปกติก็ได้ในกรณีที่การตรวจพิสูจน์ตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองจำเป็นต้องเก็บ ตัวอย่าง เลือด เนื้อเยื่อ ผิวหนัง เส้นผมหรือขน ปัสสาวะ อุจจาระ น้ำลายหรือสารคัดหลั่งอื่น สารพันธุกรรม หรือส่วนประกอบอื่นของร่างกาย หรือสิ่งที่อยู่ในร่างกายจากคู่ความหรือบุคคลใด ศาลอาจให้คู่ความหรือบุคคลใดรับการตรวจพิสูจน์จากแพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญอื่น ได้ แต่ต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นและสมควรทั้งนี้ ถือเป็นสิทธิของคู่ความหรือบุคคลนั้นที่จะยินยอมหรือไม่ก็ได้

ในกรณีที่คู่ความฝ่ายใดไม่ยินยอมหรือไม่ให้ความร่วมมือต่อการตรวจพิสูจน์ตามวรรคหนึ่ง หรือวรรคสอง หรือไม่ให้ความยินยอมหรือกระทำการขัดขวางมิให้บุคคลที่เกี่ยวข้อง ให้ความยินยอมต่อการตรวจเก็บตัวอย่าง ส่วนประกอบของร่างกายตามวรรคสาม ก็ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าข้อเท็จจริงเป็นไปตามที่คู่ความฝ่ายตรงข้ามกล่าวอ้าง

ค่าใช้จ่ายในการตรวจพิสูจน์ตามมาตรานี้ ให้คู่ความฝ่ายที่ร้องขอให้ตรวจพิสูจน์เป็นผู้รับผิดชอบ โดยให้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของค่าฤชาธรรมเนียม แต่ถ้าผู้ร้องขอไม่สามารถเสียค่าใช้จ่ายได้ หรือเป็นกรณีที่ศาลเป็นผู้สั่ง ให้ตรวจพิสูจน์ ให้ศาลสั่งจ่ายตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมกำหนด ....”

ประมวลกฎหมายวิธีพิจาณาความแพ่ง มาตรา 84-130 ได้บัญญัติไว้ในส่วนของคดีแพ่ง ซึ่งโดยหลักแล้วศาลจะวินิจฉัยข้อเท็จจริงโดยอาศัยพยานในสำนวนเท่านั้น ส่วนการวินิจฉัยข้อกฎหมายนั้นศาลจะเป็นผู้วินิจฉัยเองไม่ต้องมีพยาน

ปกติข้อเท็จจริงนั้นคู่ความที่กล่าวอ้างต้องนำสืบเว้นแต่ข้อเท็จจริงที่รู้กันอยู่ทั่วไป และข้อเท็จจริงที่ไม่อาจโต้แย้งกรณีข้อเท็จจริงในคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา การพิพากษาคดีส่วนแพ่ง ต้องถือข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏ ในคำพิพากษาส่วนอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 46 และข้อเท็จจริงที่คู่ความรับกันในศาล ซึ่งกรณีนี้แตกต่างจากคดีอาญาถึงแม้ว่าจำเลยจะรับสารภาพแล้วและคดีนั้นเป็นคดีที่มีอัตราโทษสูงโจทก์มีหน้าที่นำพยานเข้าสืบ หรือกรณีที่คู่ความแถลงรับข้อเท็จจริงในระหว่างศาลชี้สองสถานหรือระหว่างพิจารณาคดี คำท้ากันในศาลเป็นกรณีรับข้อเท็จจริงโดยมีเงื่อนไขบังคับก่อน ซึ่งประเด็นการท้ากันนี้ก็แตกต่างกับคดีอาญาเช่นกันซึ่งไม่นำประเด็นการท้ากันมาวินิจฉัยคดี

คำพิพากษาฎีกาที่1570/2511

ในคดีอาญาคู่ความตกลงท้ากันขอให้ศาลวินิจฉัยประเด็นข้อหนึ่งข้อใด แล้วให้ศาลชี้ขาดคดีไปไม่ได้ เนื่องจากไม่มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และจะนำบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาใช้ไม่ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 129/2522

คดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา ท้าได้เฉพาะส่วนแพ่ง คดีอาญาท้าไม่ได้ท้ากันได้เฉพาะเรื่องที่เกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาเท่านั้น หรือท้าเอาคำสาบานของบุคคลภายนอก แม้บุคคลภายนอกไม่ได้ตกลงท้าด้วย คำท้าก็มีผลผูกพันได้คำท้ากระทำโดยตัวความหรือทนายความโดยชอบแล้ว แม้ต่อมาถอนทนายหรือคู่ความตาย คำท้ายังมีผลผูกพัน และในคดีที่มีโจทก์หรือจำเลยหลายคน โจทก์จำเลยบางคน ตกลงท้า คำท้ามีผลผูกพันเฉพาะคู่ความที่ตกลงท้า แต่ไม่มีผลไปถึงคู่ความที่ไม่ได้ตกลงท้าด้วย หรือเมื่อตกลงท้ากันแล้ว คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะขอยกเลิก การท้าโดยอีกฝ่ายไม่ยินยอมไม่ได้ เมื่อคำท้าชอบและดำเนินการตามคำท้าแล้ว ศาลต้องตัดสิน ตามผลของคำท้า

คำพิพากษาฎีกาที่952/2537

คู่ความตกลงท้าให้เจ้าพนักงานที่ดินรังวัดแนวเขตที่ดินพิพาท หากบ้านเลขที่ 39/1 อยู่ในเขตที่ดินดังกล่าว จำเลยยอมแพ้ หากอยู่นอกเขตโจทก์ยอมแพ้ ผลการรังวัดปรากฏว่าบ้านอยู่ในเขตที่ดินพิพาท โจทก์จำเลยตรวจดูแผนที่พิพาทแล้วลงลายมือชื่อไว้ ถือว่าจำเลยยอม รับว่าแผนที่นั้นถูกต้อง ศาลต้องพิพากษาตามข้อเท็จจริง ที่ปรากฏนั้น จำเลยจะอ้างว่าเนื้อที่ดินที่เจ้าพนักงานที่ดินรังวัดนั้นเกินไปจากที่เป็นจริงไม่ได้ เพราะที่ดินพิพาทมี เนื้อที่เท่าใด ไม่เป็นประเด็นในคำท้า จำเลยจึงต้องแพ้คดี

Prince of Songkla University Pattani Campus

เมื่อศาลวินิจฉัยตามคำท้าแล้ว ประเด็นข้ออ้างหรือข้อเท็จจริงอื่นย่อมหมดไป คู่ความจะอุทธรณ์ฎีกาในเรื่อง ที่นอกเหนือจากคำท้าอีกไม่ได้

2.9 ประเภทของพยาน

การแบ่งประเภทพยานนั้นนักกฎหมายจะแบ่งพยานได้หลายประเภทดังต่อไปนี้

2.9.1 การแบ่งพยานชั้นหนึ่งและพยานชั้นสอง

การแบ่งพยานวิธีนี้เป็นการแบ่งที่มุ่งความใกล้ชิดของพยานกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น คำว่า พยานชั้นหนึ่งนั้นไม่ปรากฏในกฎหมายไทย การแบ่งแบบนี้มาจากหลักกฎหมายของอังกฤษที่ว่า “ศาลจะรับฟังแต่พยานหลักฐานที่ดีสุดเท่านั้น (The best evidence rule) หากมีพยานหลักฐานใดที่สามารถยืนยันข้อเท็จจริงในคดีได้โดยตรง ย่อมมีน้ำหนักและความน่าเชื่อถือมากกว่าพยานอื่น เช่น คดีมีประเด็นว่า “มีการทำสัญญาพิพาทหรือไม่” ผู้ที่เป็นพยานในสัญญาย่อมยืนยันข้อเท็จจริงได้ดีที่สุดเพราะรู้เห็นการทำสัญญาและได้ลงชื่อเป็นพยานไว้ หากจะนำบุคคลอื่นที่ไม่ได้ลงลายมือชื่อในคู่สัญญามาสืบ ย่อมมีน้ำหนักและความน่าเชื่อถือน้อยกว่า

พยานหลักฐานที่ดีสุด (The best evidence rule) เป็นหลักที่แพร่หลายในประเทศอังกฤษ เมื่อประมาณ ค.ศ. 1700 Gillbert นักกฎหมายชาวอังกฤษอธิบายหลักนี้ว่า “เป็นหลักของกฎหมายที่ต้องการให้พิสูจน์ด้วยพยานหลักฐานที่ดีที่สุดในเรื่องนั้น ๆ หากอยู่ในวิสัยที่จะนำพยานหลักฐานที่ดีที่สุดมาได้แต่ไม่นำมา ย่อมก่อให้เกิดข้อสงสัยได้ว่ามีบางสิ่งบางอย่างที่คู่ความฝ่ายนั้นต้องการปกปิดไว้” ดังนั้นคู่ความจึงต้องเสนอพยานหลักฐานที่ดีที่สุด หากนำพยานหลักฐานดังกล่าวไม่ได้ก็ต้องนำพยานหลักฐานถัดไปมาเสนอต่อศาล เช่น คู่ฉบับเอกสารย่อมเป็นพยานที่ดีกว่าสำเนาเอกสารและสำเนาเอกสารย่อมดีกว่าพยานบุคคล

2.9.1.1 พยานชั้นหนึ่ง (Primary Evidence) หมายถึงพยานที่ดีที่สุดที่พึงมีสำหรับข้อเท็จ จริงนั้น ๆ เช่นสัญญาหรือพยานที่ลงชื่อในสัญญา กรณีพยานเอกสารก็คือต้นฉบับเอกสาร หรือกรณีพยานวัตถุก็คือตัววัตถุนั่นเอง

2.9.1.2 พยานชั้นสอง (Second Evidence) หมายถึงพยานอื่นที่มีพยานที่ดีที่สุด เช่น นำสืบสำเนาเอกสารแทนเอกสารต้นฉบับหรือนำสืบบุคคลที่จำลายมือชื่อของผู้ที่ลงชื่อในสัญญาแทนที่จะนำสืบผู้ที่เห็นการลงลายมือชื่อในสัญญาเป็นต้น[41]

กฎหมายลักษณะพยานของไทยยอมรับหลักเรื่องพยานที่ดีที่สุดเช่นกันดังจะเห็นได้จากการกำหนดให้อ้างต้นฉบับเอกสาร ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 93 และ

---

[41] https://en.wikipedia.org/wiki/Best_evidence_rule, สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2558

พยานบุคคลที่มาเบิกความต้องรู้เห็นเหตุการณ์มาด้วยตนเอง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 95

2.9.2 การแบ่งพยานตามการรับรู้

การแบ่งพยานด้วยวิธีนี้ มุ่งที่คุณสมบัติของพยานว่า ได้รับรู้ข้อเท็จจริงที่เบิกความมาด้วยวิธีการใดเช่น

2.9.2.1 ประจักษ์พยาน หมายถึง พยานที่ได้รู้เห็นหรือสัมผัสกับเหตุการณ์ที่มาเบิกความด้วยตนเอง ทั้งนี้ไม่ว่าจะได้รู้เห็นมาด้วยประสาทสัมผัสใด เช่น เห็นเหตุการณ์ด้วยตาตนเอง หรือได้ยินด้วยหูของตนเอง

2.9.2.2 พยานบอกเล่า หมายถึง พยานที่เบิกความถึงข้อเท็จจริงตามที่ได้รับการบอกเล่ามาจากบุคคลอื่น เช่น เบิกความว่า นายแดงเล่าให้ฟังว่านายดำแทงนายขาว อย่างไรก็ตามการเบิกความถึงสิ่งที่ได้รับฟังมาอาจไม่ใช่พยานบอกเล่าเสมอไป หากเบิกความเป็นความจริง เช่น พนักงานสอบสวนเบิกความว่า นายดำรับสารภาพด้วยความสมัครใจต่อพนักงานสอบสวน เป็นข้อเท็จจริงที่พนักงานสอบสวนประสบมาด้วยตนเองจึงเป็นประจักษ์พยาน

2.9.3 การแบ่งพยานตามลักษณะการให้ข้อเท็จจริง

การแบ่งวิธีนี้มุ่งที่ลักษณะการให้ข้อเท็จจริงของพยานนั้นแบ่งเป็น 2 ประเภท

2.9.3.1 พยานโดยตรง (Direct Evidence) คือพยานที่ให้ข้อเท็จจริงซึ่งบ่งชี้หรือยืนยันข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นโดยตรง เช่นนายแดงเบิกความว่าอยู่ในบ้านที่เกิดเหตุและเห็นนายดำแทงนายขาว ข้อที่นายแดงเบิกความเป็นการยืนยันข้อเท็จจริงในคดีได้ทันทีว่านายดำแทงนายขาว

2.6.3.2 พยานแวดล้อมกรณี (Circumstantial Evidence) คือพยานที่เบิกความถึงข้อเท็จจริงที่ต้องพิจารณาใช้ความเป็นเหตุเป็นผลของเหตุการณ์ จึงอนุมานได้ว่าเหตุการณ์เป็นอย่างไร เช่น นายแดงเบิกความว่าตนยืนอยู่นอกบ้านที่เกิดเหตุ ได้ยินเสียงต่อสู้กัน และเห็นนายดำวิ่งถือมีดเปื้อนเลือดออกมาจากบ้านที่เกิดเหตุ ข้อที่นายแดงเบิกความไม่ได้ยืนยันในทันทีว่าใครแทงนายขาวแต่ข้อเท็จจริงอนุมานได้ว่านายดำเป็นผู้แทงนายขาวเพราะเห็นมีดเปื้อนเลือด พยานแวดล้อมกรณีนี้นักกฎหมายบางท่านเรียกว่า “พยานพฤติเหตุแวดล้อมกรณี” บางท่านเรียกว่า “พยานเหตุผล” (สมพร พรหมหิตาธร, 2537)

2.10 ระบบศาล

การพิสูจน์ข้อเท็จจริงเพื่อประโยชน์ในกระบวนการยุติธรรมนั้น โดยทั่วไปสามารถแบ่งได้เป็น 2 ระบบ กล่าวคือ

2.10.1 ระบบกล่าวหา ใช้ในระบบกฎหมายคอมมอลลอว์ มีคู่กรณี 2 ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งคือฝ่ายกล่าวหา (โจทก์) อีกฝ่ายคือฝ่ายถูกกล่าวหา (จำเลย) ทั้งสองฝ่ายจะเสนอพยานหลักฐานต่อศาลซึ่งเป็นคนกลางที่จะชี้ขาดข้อเท็จจริง ศาลไม่อาจค้นหาความจริงโดยตนเองได้ ถือกำเนิดในประเทศอังกฤษแพร่หลายในประเทศเครือจักรภพอังกฤษ ใช้ระบบคณะลูกขุนเป็นผู้พิจารณาชี้ขาดข้อเท็จจริง

2.10.2 ระบบไต่สวน ถือกำเนิดในกลุ่มประเทศระบบซีวิลลอว์ ศาลจะค้นคว้าหาข้อเท็จจริงด้วยตนเอง มีอำนาจเรียกพยานหลักฐานมาชี้ขาดข้อเท็จจริงได้โดยไม่ต้องให้คู่กรณีเสนอพยานหลักฐานมาในคดีระบบนี้จึงอาจมีฝ่ายกล่าวหาหรือไม่ก็ได้ (โสภณ รัตนากร, 2542)

2.11 ข้อเท็จจริงในคดี

คดีความที่พิพาทฟ้องร้องต่อศาลไม่ว่าจะเป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญา ประเด็นที่ศาลต้องวินิจฉัยมี 2 ประการ (พรเพชร วิชิตชลชัย, 2555)

1. วินิจฉัยเกี่ยวกับข้อเท็จจริง
2. วินิจฉัยเกี่ยวกับข้อกฎหมาย

2.11.1 การวินิจฉัยข้อเท็จจริง

การวินิจฉัยข้อเท็จจริง คือ การที่ศาลรับฟังพยานหลักฐานที่คู่ความนำสืบแล้วน่าเชื่อถือ ประเด็นที่ยังไม่ยุติจึงมีทั้งเท็จและจริง หากคู่ความนำสืบแล้วน่าเชื่อถือศาลก็วินิจฉัยได้เลยเพื่อให้ยุติประเด็นที่พิพาทกัน เพราะฉะนั้นการวินิจฉัยข้อเท็จจริงเป็นอย่างไรจึงขึ้นอยู่กับพยานหลักฐานเป็นหลัก

ตามกฎหมายลักษณะพยาน ข้อเท็จจริงนั้น อาจจะแยกประเด็นในคดีแบ่งเป็น 2 ชนิด คือ

2.11.1.1 ข้อเท็จจริงในประเด็นโดยตรง คือข้อเท็จจริงที่คู่ความในคดีโต้เถียงกัน อันเป็นเหตุให้เกิดประเด็นข้อพิพาทขึ้น พิจารณาได้จากตัวคำฟ้องและคำให้การในคดีหรือเกิดขึ้นในชั้นชี้สองสถานข้อเท็จจริงในประเด็นโดยตรงเป็นข้อเท็จจริงที่คู่ความต้องนำสืบ หากเป็นข้อเท็จจริงที่ไม่ใช่ในประเด็นโดยตรง (เว้นแต่เป็นข้อเท็จจริงที่เกี่ยวพันกับประเด็น) หรือเป็นข้อเท็จจริงนอกประเด็นแล้วไม่ต้องมีการสืบพยานหลักฐาน

2.11.1.2 ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวพันกับประเด็น คือ ข้อเท็จจริงที่จะนำไปสู่การพิสูจน์ข้อเท็จจริงในประเด็นโดยตรง เป็นข้อเท็จจริงโดยทางอ้อมสามารถนำไปใช้ได้โดยถือว่าเป็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประเด็นอย่างอื่น จำแนกเป็น 8 ประเภท คือ

Prince of Songkla University Pattani Campus

ก. ข้อเท็จจริงที่มีมาก่อนหรือหลังข้อเท็จจริงในประเด็น เช่นในเรื่องของความเป็นเจ้าของ ถกเถียงกันว่าทรัพย์เป็นของใคร อาจนำข้อเท็จจริงที่ว่าก่อนที่จะนำมาฟ้องใครถือทรัพย์หรือครอบครองทรัพย์อยู่มาสืบได้

ข. วิถีทางแห่งธุรกิจเป็นเรื่องแนวทางการปฏิบัติในวงการธุรกิจว่าในวงการธุรกิจมีวิธีการปฏิบัติอย่างไร

ค. ประเพณีในการประกอบธุรกิจเป็นเรื่องประเพณีที่ใช้อยู่ในวงการธุรกิจว่าธุรกิจแบบไหนมีวิธีการกระทำอย่างไร

ง. ข้อเท็จจริงที่แสดงระดับมาตรฐาน เป็นข้อเท็จจริงแสดงว่าคนปกติทำได้อย่างไรในสภาวะเดียวกันอีกคนทำได้อย่างไร

จ. ข้อเท็จจริงที่ว่าสุจริตหรือไม่ ข้อเท็จจริงที่แสดงถึงการรู้เท่าไม่ถึงการณ์เป็นข้อเท็จจริงที่นำไปสู่ประเด็นดังกล่าวได้ เช่นในคดีอาญาฐานรับของโจร หากจำเลยซื้อของโดยเปิดเผยข้อเท็จจริงเรื่องซื้อโดยเปิดเผยอาจนำสืบให้เห็นถึงเรื่องไม่รู้ว่าเป็นของคนร้ายได้

ฉ. นิสัย (Habit) คือการปฏิบัติของผู้ใดผู้หนึ่งเป็นประจำ

ช. ข้อเท็จจริงที่คล้ายกัน เป็นการกล่าวอ้างถึงการกระทำครั้งก่อนๆ ว่าเคยกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดคล้ายกับครั้งนี้เชื่อว่าครั้งนี้ต้องทำเหมือนกัน

ซ. อุปนิสัย (Harractor) คือชื่อเสียงหรือความประพฤติของบุคคล (ต่างกับนิสัยซึ่งเป็นเรื่องของการกระทำอย่างสม่ำเสมอ)

ชื่อเสียงและความประพฤติของจำเลยแบ่งออกเป็นคดีอาญา

(1) ชื่อเสียงความประพฤติดี ไม่เป็นประเด็นในคดีแต่เกี่ยวพันไปถึงประเด็นในคดี จำเลยย่อมสามารถนำสืบได้เสมอ

(2) ชื่อเสียงความประพฤติชั่ว หากจำเลยยกเอาชื่อเสียงความประพฤติขึ้นสู่ศาลโจทก์นำสืบชื่อเสียงความประพฤติชั่วได้

คดีแพ่งชื่อเสียงความประพฤติจำเลยหากเป็นประเด็นในคดีอาจนำสืบได้ชื่อเสียงความประพฤติพยาน โดยหลักการแล้วกฎหมายต้องการให้พยานมาเบิกความตามข้อเท็จจริงที่ตนได้รู้ได้เห็นมาโดยตรงบริสุทธิ์ใจเพื่อให้ได้ความจริง หากความประพฤติทั่ว ๆ ไปของพยานน่าจะแสดงได้ว่าพยานนั้นไม่ได้เบิกความไปด้วยวาจาสัตย์ กฎหมายเปิดโอกาสให้ใช้วิธีการบางอย่างเพื่อหาความจริงจากการเบิกความของพยานได้ ดังนั้นชื่อเสียงและความประพฤติของพยานจึงนำมาสืบได้เสมอ เพราะฉะนั้นการรับฟังข้อเท็จจริง จึงต้องอาศัยพยานหลักฐาน กฎหมายจึงต้องกำหนดกฎเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานไว้ เรียกว่า กฎหมายลักษณะพยาน หรือ กฎหมายว่าด้วยพยานหลักฐาน

Prince of Songkla University Pattani Campus

2.11.2 การวินิจฉัยข้อกฎหมายคือ การนำกฎหมายไปปรับใช้กับข้อเท็จจริงที่ยุติแล้ว เพื่อให้ทราบว่าผลทางกฎหมายเป็นอย่างไร ดังนั้นการจะวินิจฉัยข้อกฎหมายได้ก็ต่อเมื่อข้อเท็จจริงยุติแล้ว

ปัญหาข้อกฎหมายจึงประกอบด้วยตัวบทกฎหมายและการตีความกฎหมาย ส่วนปัญหาข้อกฎหมายนั้นถือว่าศาลรู้เองไม่ต้องนำสืบเว้นแต่กฎหมายต่างประเทศคู่ความต้องนำสืบ (พรเพชร วิชิตชลชัย, 2555)

ปัญหาเกี่ยวกับการวินิจฉัยพฤติการณ์ที่เกิดขึ้นในคดี กล่าวคือ ปัญหาในการรับฟังว่ามีการครอบครองที่ดินจริงหรือไม่ จำเลยกระทำการอย่างใดบ้าง ล้วนเป็นปัญหาข้อเท็จจริง แต่เมื่อฟังว่าจำเลยกระทำการอย่างไรแล้วการกระทำของจำเลยนั้นจะเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายหรือไม่ เป็นปัญหาข้อกฎหมาย ในเรื่องหมิ่นประมาทจำเลยกล่าวถ้อยคำอย่างไรเป็นปัญหาข้อเท็จจริง ส่วนถ้อยคำที่จำเลยกล่าวจะเป็นหมิ่นประมาทหรือไม่ เป็นปัญหาข้อกฎหมาย (ฎีกา 533/2487)

2.12 หลักที่ใช้ในการวินิจฉัยข้อเท็จจริง

ในการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนก็ดี การสืบพยานในชั้นศาลก็ดี ทั้งฝ่ายโจทก์หรือจำเลยอาจนำข้อเท็จจริงมาแสดงหรือให้การอย่างหนึ่ง หรือมีพยานหลักฐานที่อาจมีข้อเท็จจริงที่ขัดหรือแย้งกันอยู่ การวินิจฉัยข้อเท็จจริงเป็นสิ่งจำเป็นในคดี นักกฎหมายต้องอาศัย “หลักแห่งความคิด” โกวิท สุขร่องช้าง อธิบายไว้ความว่า เนื่องจากหลักแห่งความคิดระบุถึงความจริงซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 4 ประการ

2.12.1 หลักแห่งความเป็นหนึ่งอันเดียวกัน หมายความว่า ความจริงต้องเหมือนกันหากมีลักษณะต่างกัน หรือไม่สอดคล้องกันก็น่าจะไม่ใช่ความจริง เช่น เมื่อมีเหตุรถยนต์ชนกันมีพยานเห็นเหตุการณ์หลายคน พยานที่เห็นเหตุการณ์หลายคนเหล่านั้นต้องให้การสอดคล้องต้องกัน เป็นต้น

2.12.2 หลักแห่งความขัดแย้ง หมายความว่า ความจริงต้องไม่ขัดกัน ไม่แตกต่างกัน หากขัดกันก็น่าจะเป็นความเท็จและการขัดกันนั้นต้องขัดกันในสาระสำคัญ การขัดกันอาจเกิดได้จากสามทางคือ เหตุผลขัดกันเอง เหตุผลขัดกับบุคคลอื่นซึ่งอยู่ในเหตุการณ์เดียวกัน หรือเหตุผลขัดกับหลักวิชาการ เช่นกรรมการสามคนไม่ตรวจรับมอบพัสดุ เพราะเห็นว่าชำรุดใช้การไม่ได้ แต่กรรมการอีกคนหนึ่งลงนามรับมอบ เพราะเห็นว่าใช้งานได้ตามปกติ เป็นเหตุผลที่ขัดกับบุคคลอื่นที่อยู่ในเหตุการณ์เดียวกัน เป็นต้น

2.12.3 หลักแห่งความมีเหตุมีผลอันสมควร หมายความว่า ความจริงต้องมีความสมเหตุสมผลอยู่ตัวเอง ไม่ขัดแย้งกัน เช่น อ้างว่ารถเบรกเสียไหลลงลงไหล่ทาง แต่ตรวจสอบแล้วสภาพรถยนต์โดยทั่วไปเป็นปรกติ แต่น้ำมันเบรกหมดก็เป็นเรื่องที่สมเหตุสมผล เป็นต้น

Prince of Songkla University Pattani Campus

2.12.4 หลักแห่งความครึ่ง ๆ กลาง ๆ หมายความว่า ความจริงนั้นจะไม่มีลักษณะเป็นแบบครึ่ง ๆ กลาง ๆ คือ เท็จบ้างจริงบ้าง เพราะความจริงต้องมีลักษณะยืนยันไปในทางใดทางหนึ่งไม่ใช่ครึ่ง ๆ กลาง ๆ เป็นความจริงเดียว เช่น อ้างว่าป่วยไม่สบายมากไปหาแพทย์แล้วแพทย์ให้หยุดพักงานหนึ่งสัปดาห์ แต่ความเท็จคือ ไม่ได้ไปหาแพทย์ หรือไปหาแพทย์แล้วแพทย์ให้ยามารับประทานแต่ไม่ได้ให้หยุดพักงาน เพราะหากแพทย์ให้หยุดพักงานจริงก็ต้องออกใบรับรองแพทย์ เป็นต้น

เมื่อความจริงมีลักษณะของความสมเหตุสมผล ความปกติธรรมดา สิ่งที่จะเอามาวัดว่าสิ่งไหนจริง สิ่งไหนเท็จก็คือ สามัญสำนึก หรือความน่าจะเป็น หรือความปรกติธรรมดา หากวิเคราะห์แล้วเห็นว่ามีความผิดปรกติ หรือขัดกับสามัญสำนึกของคนทั่วไปแล้ว ก็อาจจะเป็นความเท็จ

ในการวินิจฉัยข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานที่เป็นพยานบุคคลนั้นจะพิจารณาจากความสามารถในการจดจำของผู้ให้การ การเข้ามาเกี่ยวข้องกันในเหตุการณ์ ลักษณะของเหตุการณ์ กิริยาอาการขณะให้ข้อเท็จจริง ความสมเหตุสมผลของเหตุการณ์ ความสามารถในการถ่ายทอดความเป็นกลาง ระยะเวลาที่มาข้อเท็จจริง และปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง หากพิเคราะห์ถึงข้อพิจารณาทั้งหมดแล้วก็อาจแยกได้ว่าข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร

ในการวินิจฉัยข้อเท็จจริงจากพยานเอกสารและพยานวัตถุนั้น จะพิจารณาจากความเป็นมาของพยานวัตถุหรือพยานเอกสาร ลักษณะของเอกสารหรือวัตถุ และเนื้อหาใจความของเอกสารเฉพาะพยานเอกสารนั้น เอกสารมหาชนถือว่าเป็นพยานที่มีน้ำหนัก มีลักษณะความน่าเชื่อถือมากกว่าเอกสารเอกชน หากพิจารณาจากพยานเอกสารหรือพยานวัตถุแล้ว ไม่อาจจะวินิจฉัยได้ก็อาจสอบถามพยานบุคคลประกอบได้

ในการวินิจฉัยข้อเท็จจริงที่คู่ความนำขึ้นสู่ศาลนั้น ศาลต้องอาศัยหลักวิชาตรรกศาสตร์ในการวินิจฉัย กล่าวคือ วินิจฉัยตามหลักความเป็นไปได้ระหว่างเหตุผลกับผลเป็นหลักในการช่วยวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงได้แก่

2.12.4.1 ปัญหาเกี่ยวกับการวินิจฉัยพฤติการณ์ที่เกิดขึ้นในคดี กล่าวคือ ปัญหาในการรับฟังว่ามีการครอบครองที่ดินจริงหรือไม่ จำเลยกระทำการอย่างใดบ้าง ล้วนเป็นปัญหาข้อเท็จจริง แต่เมื่อฟังว่าจำเลยกระทำการอย่างไรแล้วการกระทำของจำเลยนั้นจะเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายหรือไม่ เป็นปัญหาข้อกฎหมาย ในเรื่องหมิ่นประมาทจำเลยกล่าวถ้อยคำอย่างไรเป็นปัญหาข้อเท็จจริง ส่วนถ้อยคำที่จำเลยกล่าวจะเป็นหมิ่นประมาทหรือไม่ เป็นปัญหาข้อกฎหมาย (ฎีกา 533/2487)

2.12.4.2 ปัญหาเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจของศาล การใช้ดุลพินิจนั้นต้องฟังข้อเท็จจริงก่อน หากไม่ต้องฟังข้อเท็จจริงก่อนก็เป็นปัญหาข้อกฎหมาย เช่น ปัญหาที่ว่าควรเชื่อพยานหลักฐานที่นำสืบกันได้เพียงใดหรือควรเป็นไปได้เพียงใด (ฎีกา 179/2478) ควรให้สืบพยานเพิ่มเติมหรือไม่ ควรไปดูที่พิพาทหรือไม่ ควรสืบพยานหรือไม่เป็นปัญหาการโต้แย้งดุลพินิจของศาล (ฎีกา 772/2497)

Prince of Songkla University Pattani Campus

ปัญหาข้อกฎหมาย ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับการตีความหรือแปลกฎหมาย ปัญหาเกี่ยวกับการตีความคำพิพากษา คำคู่ความ นิติกรรมสัญญาและเอกสารโดยไม่ต้องพิจารณาพยานบุคคลประกอบ (ฎีกา 197/2478) ปัญหาข้อกฎหมาย ต้องเป็นกรณีที่เป็นประเด็นในคดี แต่หากเป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน แม้ไม่เป็นประเด็นศาลก็มีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142(5) “ในคดีที่ศาลอาจยกข้อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนขึ้นอ้างได้ เมื่อศาลเห็นสมควรจะยกข้อเหล่านั้นขึ้นวินิจฉัยแล้วพิพากษา”

2.13 ข้อสันนิษฐานตามกฎหมาย

ข้อสันนิษฐานตามกฎหมายนี้พรเพชร วิชิตชลชัย (2555) ได้อธิบายไว้โดยแยกเป็นหัวข้อดังนี้

2.13.1 ข้อสันนิษฐานตามกฎหมาย คือ บทกฎหมายที่กำหนดว่าเมื่อมีข้อเท็จจริงยุติอย่างไรแล้วเกิดผลในทางกฎหมายเป็นอย่างไร จึงต้องมีข้อเท็จจริงอยู่ 2 ตอน ตอนแรกยุติได้อย่างหนึ่งแล้วเกิดข้อเท็จจริงอีกตอนหนึ่งว่าต้องเป็นผลอย่างนี้อย่างนั้น

ในกรณีตัวอย่างตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1369 กล่าวว่า บุคคลใดยึดถือทรัพย์สินไว้ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลนั้นยึดถือเพื่อตนข้อเท็จจริงส่วนแรกต้องฟังให้ได้ความว่ามีการยึดถือ (หรือครอบครอง) ทรัพย์สินจะเกิดข้อเท็จจริงส่วนที่สองว่า ผู้ที่ยึดถือนั้นยึดถือเพื่อตน ข้อเท็จจริงในส่วนที่สองเป็นกรณีที่มีบทกฎหมายกำหนดไว้เลยว่าเมื่อข้อเท็จจริงส่วนแรกยุติแล้วผลทางกฎหมายของข้อเท็จจริงที่ยุตินั้นเป็นอย่างนี้อย่างนั้น บทกฎหมายที่กำหนดผลข้อเท็จจริงส่วนแรกก็คือข้อสันนิษฐานของกฎหมาย บทกฎหมายดังกล่าวนี้เป็นสิ่งที่ศาลรู้เอง จึงไม่ต้องสืบพยานหลักฐานกันว่ามีบทกฎหมายกำหนดผลไว้อย่างไร

2.13.2 ประเภทของข้อสันนิษฐานตามกฎหมาย

2.13.2.1 ข้อสันนิษฐานเด็ดขาด กฎหมายในส่วนสารบัญญัติมักบัญญัติในถ้อยคำทำนองว่า “ให้ถือว่า” “ต้องถือว่า” หากข้อเท็จจริงต้องด้วยข้อสันนิษฐานชนิดนี้แล้ว ต้องรับฟังข้อเท็จจริงไปตามนั้นทันทีคู่กรณีอีกฝ่ายหาอาจนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานชนิดนี้ได้ไม่

ตัวอย่างข้อสันนิษฐานเด็ดขาด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 4 การกระทำผิดในเรือไทยหรืออากาศยานไทยไม่ว่าจะอยู่ณที่ใดให้ถือว่าการกระทำความผิดนั้นได้กระทำในราชอาณาจักร หรือมาตรา 60 ผู้ใดเจตนากระทำต่อบุคคลหนึ่งแต่ผลของการกระทำเกิดแก่อีกบุคคลหนึ่งโดยพลาดไปให้ถือว่าผู้นั้นกระทำการโดยเจตนาแก่บุคคลซึ่งได้รับผลร้าย

2.13.2.2 ข้อสันนิษฐานไม่เด็ดขาด ส่วนใหญ่อยู่ในกฎหมายสารบัญญัติ ซึ่งส่วนมากใช้ถ้อยคำว่า “ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า” “ให้สันนิษฐานว่า” “เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่า” “เว้นแต่แสดงว่า” ข้อสันนิษฐานชนิดนี้คู่กรณีฝ่ายตรงข้ามสามารถที่จะนำสืบหักล้างได้โดยฝ่ายที่ได้รับประโยชน์ไม่ต้องมีภาระการพิสูจน์ในเรื่องที่ตนได้รับประโยชน์ในเมื่อฟังข้อเท็จจริงต้องด้วยกรณีของข้อสันนิษฐานครบถ้วนแล้ว

ไม่ว่าจะเป็นข้อสันนิษฐานชนิดใดถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่จำต้องสืบพยานทั้งสิ้นข้อเท็จจริงที่คู่ความต้องนำสืบในคดีแพ่งเป็นไปตามที่บัญญัติไว้ใน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 87 ห้ามไม่ให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานใดเว้นแต่ พยานหลักฐานนั้นเกี่ยวถึงข้อเท็จจริงที่คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในคดีจะต้องนำสืบ ปกติมักเป็นพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการพิสูจน์ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับประเด็นในคดีหรือข้อเท็จจริงที่คู่ความจะนำสืบนั้นต้องเป็นข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับประเด็นในคดี คดีอาญาเป็นไปตามที่บัญญัติไว้ใน ป.วิอาญา มาตรา 226 พยานวัตถุ พยานเอกสารหรือพยานบุคคลซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ ซึ่งปกติพยานหลักฐานที่แสดงถึงความผิดหรือไม่ผิดของจำเลยก็เป็นพยานหลักฐานที่พิสูจน์ถึงประเด็นข้อพิพาทของโจทก์จำเลย เพราะในคดีอาญาส่วนมากประเด็นข้อพิพาทมักเป็นเรื่องจำเลยกระทำความผิดหรือไม่นั่นเอง

กล่าวโดยสรุปได้ว่าทั้งคดีแพ่งและคดีอาญานั้นข้อเท็จจริงที่คู่ความต้องนำสืบก็คือข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับประเด็นในคดี

ประเด็นในคดีกฎหมายให้อำนาจศาลวินิจฉัยตามที่บัญญัติไว้ใน ป.วิแพ่ง มาตรา 104 และคดีอาญาใน ป.วิอาญา มาตรา 227 ดังนั้นหากเป็นข้อเท็จจริงนอกประเด็นในคดีแล้วย่อมไม่ต้องมีการนำสืบพยานหลักฐาน (พรเพชร วิชิตชลชัย, 2555)

2.14 ภาระการพิสูจน์ (Legal Burden of proof)

ภาระการพิสูจน์ หมายถึง หน้าที่ตามกฎหมายที่คู่ความต้องนำพยาน หลักฐานเข้านำสืบหรือพิสูจน์ข้อเท็จจริงเพื่อสนับสนุน คำคู่ความของตน คู่ความฝ่ายที่มีภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงใด หากไม่นำสืบพยานหรือนำสืบไม่ได้ คู่ความฝ่ายนั้นจะต้องเป็นฝ่ายแพ้คดีแตกต่างจากลำดับการนำพยานเข้าสืบ (Order to proof) คู่ความอาจตกลงให้ฝ่ายใดนำสืบก่อนก็ได้ แต่การตัดสินคดีจะต้องเป็นไปตามภาระการพิสูจน์เสมอ หรือกรณีมีข้อสันนิษฐานไว้ในกฎหมายเป็นคุณแก่คู่ความ ฝ่ายใดคู่ความฝ่ายนั้นต้องพิสูจน์แต่เพียงว่า ตนได้ปฏิบัติตาม เงื่อนไขแห่งการที่ตนจะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานนั้นครบถ้วนแล้ว (มาตรา 84/1) ภาระการพิสูจน์ตกแก่คู่ความอีกฝ่ายที่เสียประโยชน์จากข้อสันนิษฐาน (พรเพชร วิชิตชลชัย, 2555)

Prince of Songkla University Pattani Campus

2.15 พยานผู้เชี่ยวชาญหรือพยานผู้ชำนาญการพิเศษ

คำว่า “ผู้ชำนาญการพิเศษ” เป็นถ้อยคำที่ใช้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาภาค 5 หมวด 5 ซึ่งมีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า “ผู้เชี่ยวชาญ” ที่ใช้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ลักษณะ 5 หมวด 4 เป็นพยานบุคคลประเภทหนึ่งเพราะฉะนั้นการสืบพยานประเภทนี้จึงใช้วิธีการสืบพยานแบบพยานบุคคล

เมื่อพิเคราะห์จากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับผู้ชำนาญการพิเศษดังกล่าวจึงได้กำหนดคุณสมบัติและสถานะของพยานผู้ชำนาญการพิเศษ

คุณสมบัติของผู้ชำนาญการพิเศษดังที่ระบุไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 243 ก็คือ ผู้ใดโดยอาชีพหรือไม่ก็ตามมีความชำนาญพิเศษในการใด ๆ เช่น ในทางวิทยาศาสตร์ ศิลป ฝีมือ พาณิชยการ การแพทย์ หรือกฎหมายต่างประเทศ และซึ่งความเห็นของเขานั้นอาจมีประโยชน์ในการวินิจฉัยคดี ในการสอบสวน ในการไต่สวนมูลฟ้องหรือพิจารณา จึงแยกอธิบายได้ดังนี้

2.15.1 ผู้ชำนาญการพิเศษไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ชำนาญโดยอาชีพ คำว่า “ผู้ใดโดยอาชีพหรือไม่ก็ตาม” ในมาตรา 243 นั้นหมายความว่า ผู้ชำนาญการพิเศษในคดีอาญาจะมีอาชีพเป็นผู้ชำนาญการพิเศษก็ได้ หรือไม่มีอาชีพเช่นนั้นก็ได้ ผู้ที่มิได้มีอาชีพเป็นผู้ชำนาญการพิเศษ แต่มีความชำนาญพิเศษในเรื่องหนึ่งเรื่องใดโดยเฉพาะและความเห็นของเขานั้นมีประโยชน์ในคดีอาญาเช่นมีภาพบันทึกวีดีโอปรากฏภาพในวงจรปิดแต่ไม่ภาพไม่ชัด จึงต้องนำผู้ชำนาญการพิเศษเรื่องรถจักรยานยนต์จากผู้ชมรายการทางโทรทัศน์ช่องหนึ่งคือรายการแฟนพันธุ์แท้ ปรากฏว่า ในคดีดังกล่าวสามารถนำความเห็นของผู้ชนะในรายการดังกล่าวมาประกอบการสืบสวนจนนำไปสู่การจับกุมคนร้ายได้เป็นต้น และกรณีตามฎีกาที่ 306/2486 เรื่องพิสูจน์น้ำสุราของกลางไม่มีกฎหมายบัญญัติว่าจะต้องพิสูจน์โดยผู้ชำนาญการพิเศษ จึงสามารถพิสูจน์โดยบุคคลธรรมดาได้ แต่ข้อสำคัญบุคคลธรรมดาต้องมีความรู้ความชำนาญในกรณีที่ต้องพิสูจน์นั้น

2.15.2 ผู้ชำนาญการพิเศษต้องเป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญ และมีประสบการณ์ผ่านการฝึกฝนจนรอบรู้เรื่องนั้นเป็นพิเศษ ศาสตร์บางสาขาที่ผู้เชี่ยวชาญรู้ บุคคลธรรมดาทั่วไปไม่สามารถรู้เองได้ ความรู้ ความเชี่ยวชาญดังกล่าวอาจเกิดจากการเรียนรู้จากตำราหรือจากการศึกษาในสถาบันที่เกี่ยวข้อง โดยมีวุฒิบัตรรับรองเป็นผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์นั้น ๆ เช่น แพทย์ หรือนักโบราณคดี ในกรณีนี้จะไม่มีปัญหาในเรื่องความรู้ ความชำนาญ เพราะมีวุฒิบัตรรับรอง หากไม่มีความชำนาญพิเศษในการนั้นแล้วศาลจะไม่รับฟัง โดยถือว่ายังไม่มีความชำนาญพิเศษ

คำพิพากษาฎีกาที่ 1687/2489

ผู้สำเร็จวิชากฎหมายไทยและเยอรมนี เบิกความถึงกฎหมายสัญชาติจีน โดยติดต่อกระทรวงการต่างประเทศซึ่งติดต่อสถานฑูตจีน ส่งกฎหมายจีนมาฉบับหนึ่งมาให้ ไม่ปรากฏว่ากฎหมายนี้ยังใช้อยู่หรือไม่ คำเบิกความนี้ยังฟังไม่ได้ว่าเป็นผู้ชำนาญการพิเศษในกฎหมายจีน

2.15.3 พยานผู้ชำนาญการพิเศษปกติต้องสามารถให้การเป็นพยานต่อศาลได้เพื่อประโยชน์ในการวินิจฉัยคดี และอาจต้องเปิดโอกาสให้คู่ความซักค้าน ผู้ชำนาญการพิเศษต้องอธิบายให้ศาลและบุคคลธรรมดาทั่ว ๆ ไปเข้าใจได้ และสามารถรู้เข้าใจประเด็นแห่งคดี สิ่งสำคัญคือต้องไม่ขัดหรือแย้งกับประเด็นอื่น ๆ จากนั้นศาลจะเป็นผู้วินิจฉัยโดยอาศัยข้อเท็จจริงที่ผู้เชี่ยวชาญอธิบาย ซึ่งศาลสามารถใช้ดุลพินิจเองได้ ผู้เชี่ยวชาญไม่ใช่เป็นผู้ตัดสินเป็นเพียงผู้ให้ความเห็นต่อศาลเท่านั้น ศาลจะเป็นผู้พิเคราะห์ประเด็นเพื่อให้เกิดความถูกต้องและเป็นธรรมเองได้ ถ้าความเห็นของเขาไม่เป็นประโยชน์แก่คดีและไม่ได้เข้ามาเป็นพยานแล้วก็ไม่อาจถือว่าเป็นพยานผู้ชำนาญการพิเศษ และศาลจะไม่รับฟัง ประโยชน์ในทางคดีนั้นไม่ว่าจะเป็นในชั้นสอบสวนหรือไต่สวนมูลฟ้องหรือชั้นพิจารณาคดีและต้องมาเป็นพยานด้วย จะมาเป็นพยานในชั้นสอบสวนแล้วก็ได้

2.15.4 ต้องมีความเป็นกลาง หรือต้องไม่มีอคติ และต้องไม่มีส่วนได้เสียในทางคดี

2.15.5 ต้องเป็นอิสระปราศจากถูกครอบงำในทางกายภาพและทางความคิดของพยานผู้เชี่ยวชาญในการให้ความเห็นแห่งคดี

2.15.6 ต้องเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนมีความเห็นว่าในขณะที่มีการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือขั้นตอนการรวบรวมพยานหลักฐานนั้นมีความจำเป็นต้องใช้ผู้ชำนาญการพิเศษในเรื่องใด ไม่ว่าบุคคลนั้นจะมีอาชีพหรือไม่ก็ตาม และความเห็นของเขามีประโยชน์ต่อการสอบสวน พนักงานสอบสวนย่อมสอบสวนปากคำเขาไว้เป็นพยานได้ หรือหากมีความจำเป็นอาจสั่งให้ตรวจร่างกายผู้เสียหายหรือผู้ต้องหา หรือตรวจลายมือ ทำการทดลองหรือกิจการอย่างอื่น ๆ ก็ได้ (ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 243)

2.16 ประเภทพยานผู้เชี่ยวชาญ

หากพิจารณาตามกฎหมายของไทยแล้วผู้ที่ให้ความเห็นต่อศาลจะสามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

2.16.1 พยานบุคคลที่มิใช่พยานผู้เชี่ยวชาญ (non-expert witness)

โดยทั่วไปแล้วในการสืบพยานที่เป็นพยานบุคคลที่มิใช่พยานผู้เชี่ยวชาญ หมายถึงบุคคลธรรมดาโดยทั่วไปแล้ว สามารถเข้ามาให้ความเห็นต่อศาลเพื่อประกอบการพิจารณาคดี หากมิใช่พยานผู้เชี่ยวชาญจะออกความเห็นในคดีนั้น ๆ ไม่ได้ ซึ่งศาลจะไม่รับฟังความเห็นของบุคคลดังกล่าว

Prince of Songkla University Pattani Campus

เพราะการออกความเห็นตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏนั้นเป็นหน้าที่ของศาลแต่มีข้อยกเว้นให้ศาลรับฟังพยานที่เป็นบุคคลธรรมดาได้แต่อาจจะรับฟังได้ถ้าตามฎีกาต่อไปนี้

ศาลฎีกาเคยวินิจฉัยในคดีหนึ่งว่า

คำพิพากษาฎีกาที่ 678/2478 คำเบิกความของพยานผู้เห็นลายมือชื่อของจำเลยเป็นเวลาถึง 10 ปี ทั้งจำเลยก็ได้ทำงานอยู่ใต้บังคับบัญชาด้วย ดังนี้ศาลรับฟังเป็นพยานได้ และอาจถือเสมือนหนึ่งว่าเป็นพยานผู้ชำนาญการพิเศษ

ข้อนี้ผู้เขียนเห็นด้วยการเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญมาให้การในฐานะผู้ความรู้ความชำนาญการในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งเป็นคุณสมบัติพิเศษเฉพาะทางเท่านั้น การมาให้การของพยานที่เคยเห็นลายมือมาเป็นระยะเวลานานจึงอาศัยเพียงความทรงจำในอดีตของพยานเท่านั้นไม่ได้ใช้หลักวิชาทางวิทยาศาสตร์หรือความรู้ ความชำนาญการใด ๆ เลย การเบิกความของพยานจึงเหมือนกับการเบิกความของพยานบุคคลทั่วไป ในการถามความเห็นเกี่ยวกับส่วนควบของรถส่วนใหญ่พนักงานสอบสวนเรียกช่างซ่อมรถมาให้ความเห็นว่าอุปกรณ์ส่วนควบสมบูรณ์หรือไม่

2.16.2 พยานที่เป็นผู้เชี่ยวชาญโดยตรง

หมายถึงพยานผู้เชี่ยวชาญที่มีความเชี่ยวชาญด้านวิทยาการสาขาใดสาขาหนึ่งตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา 243 และจะขึ้นทะเบียนพยานผู้เชี่ยวชาญไว้หรือไม่ก็ตาม กรณีที่มีการขึ้นทะเบียนจึงต้องเป็นไปตามข้อบังคับประธานศาลฎีกาว่าด้วยการขึ้นทะเบียนพยานผู้เชี่ยวชาญ

ตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการขึ้นทะเบียนพยานผู้เชี่ยวชาญต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม คุณสมบัติของพยานผู้เชี่ยวชาญ (ข้อบังคับประธานศาลฎีกา ว่าด้วยผู้เชี่ยวชาญของศาลยุติธรรม พ.ศ.2546)

(1) มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์

(2) เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ / ความชำนาญพิเศษ / มีประสบการณ์ในด้านที่ขอขึ้นทะเบียนเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี

(3) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

(4) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

(5) ไม่เคยต้องโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

(6) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ คนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(7) ไม่เคยถูกเพิกถอนการขึ้นทะเบียนเป็นผู้เชี่ยวชาญของศาล

Prince of Songkla University Pattani Campus

(8) กรณีเป็นผู้ประกอบวิชาชีพ ที่มีองค์กรควบคุมวิชาชีพ ต้องไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตหรือประพฤติผิดจรรยาบรรณในวิชาชีพ

คุณสมบัติตามที่ได้บัญญัติไว้ในข้อ (2) นั้นกำหนดไว้ว่า ต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านนั้นไม่ต่ำกว่า 5 ปี และข้อ (8) ต้องไม่เคยประพฤติผิดจรรยาบรรณในวิชาชีพ ปกติต้องยื่นคำขอต่อสำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม ผู้อำนวยการจะเป็นผู้ตรวจสอบคุณสมบัติเบื้องต้นโดยการทำหนังสือสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ยื่นคำขอไปยังผู้บังคับบัญชาของผู้ยื่นคำขอ องค์การควบคุมวิชาชีพของผู้ยื่นคำขอ บุคคลที่ผู้ยื่นคำขอมีหน้าที่การงานที่เกี่ยวข้องอยู่และประกาศให้คัดค้านเมื่อผ่านกระบวนการต่าง ๆ แล้ว ผู้เชี่ยวชาญจะขึ้นทะเบียนไว้ในสารบบทะเบียนมีกำหนดระยะเวลาสามปี คุณสมบัติและวิธีการนี้ผู้วิจัยเห็นด้วย เนื่องจากการขึ้นบัญชีผู้เชี่ยวชาญจะทำให้กระบวนการพิจารณาคดีเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

อย่างไรก็ตามประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนผู้เชี่ยวชาญนั้นได้เกิดประเด็นทางสังคมขึ้นมาแล้ว เมื่อนายแพทย์อนันต์ อริยะชัยพาณิชย์ สมาชิกวุฒิสภาประธานคณะกรรมาธิการการสาธารณสุข วุฒิสภา เปิดเผยว่าคณะกรรมาธิการฯได้มีการหยิบยกกรณีศาลพระโขนงสั่งโรงพยาบาลบำรุงราษฎร์และแพทย์ร่วมกันชดใช้ค่าสินไหมจ่าย 12 ล้านบาท ให้กับเชฟชื่อดัง "วอเตอร์ลี"หลังทำคลอดลูกชายพิการโดยได้มีการเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าวมาให้ข้อมูลและชี้แจงในทางวิชาการ โดยไม่เกี่ยวกับคดีทางศาล ซึ่งหลังจากฟังข้อมูลแล้วคณะกรรมาธิการฯเห็นว่าเรื่องดังกล่าวตามหลักวิชาการแล้วก็อยู่ในขอบเขตของวิชาชีพแพทย์และผู้ที่ใช้เครื่องมือแพทย์ในการตรวจวินิจฉัยไม่สามารถให้คำตอบได้ทุกอย่าง แม้ว่าทางโรงพยาบาลและแพทย์ได้มีการนำหลักฐานเสนอต่อศาลแต่สุดท้ายศาลก็สั่งให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมแก่โจทก์ซึ่งกรณีดังกล่าวน่าจะเป็นตัวอย่างสำหรับแพทย์และโรงพยาบาลดังนั้นคณะกรรมาธิการฯ มีข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลว่าควรจะรีบเร่งขึ้นทะเบียนพยานผู้เชี่ยวชาญทางด้านการแพทย์ของศาลโดยเร็วเพื่อหากมีคดีที่เกี่ยวกับทางการแพทย์คนเหล่านี้จะช่วยให้การพิจารณาของศาลได้มีความเข้าใจในเรื่องทางการแพทย์ได้ไม่เช่นนั้นก็อาจจะเกิดกรณีลักษณะการฟ้องร้องแพทย์อีกในอนาคตและควรให้ประชาชนหรือผู้รับบริการมีความรู้ความเข้าใจในข้อจำกัดด้วยเพื่อไม่ให้เกิดความเข้าใจผิด (มติชนออนไลน์, 2553)[42]

ชุติมา ขุนประจวบ (2557) ได้เขียนบทความเผยแพร่ในวารสาร การเมือง การบริหารและกฎหมายของมหาวิทยาลัยบูรพาเกี่ยวกับพยานผู้เชี่ยวชาญว่าบทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนพิจารณาคดีสิ่งแวดล้อมในศาลปกครองเกี่ยวกับการสืบพยานผู้เชี่ยวชาญในการพิสูจน์ความเสียหาย ได้แก่การขึ้นทะเบียนการคัดเลือกและการแต่งตั้งพยานผู้เชี่ยวชาญของศาลการ

---

[42]มติชนออนไลน์, 2553, กมธ.จี้ขึ้นทะเบียนพยานผู้เชี่ยวชาญแพทย์ของศาลเบรกฟ้องหมอ (สืบค้นจาก http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1263366932 (สืบค้นเมื่อวันที่ 2 เมษายน 2558)

สืบพยานผู้เชี่ยวชาญในการแสวงหาข้อเท็จจริงของศาลและหลักในการรับฟังพยานผู้เชี่ยวชาญและดุลพินิจของศาลในการรับฟังความคิดเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญในคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในระบบกฎหมายของต่างประเทศและศาลยุติธรรม ซึ่งจากการศึกษาพบว่าการดำเนินคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในศาลปกครองในปัจจุบันใช้ระบบไต่สวนศาลเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการดำเนินคดีโดยศาลสามารถเรียกพยานหลักฐานต่างๆมาประกอบการพิจารณาได้เองและศาลปกครองได้มีการจัดอบรมผู้พิพากษาให้มีความเชี่ยวชาญในคดีสิ่งแวดล้อมแต่เนื่องจากคดีสิ่งแวดล้อมเป็นคดีที่มีความยุ่งยากซับซ้อนต้องใช้ความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์บุคคลธรรมดาหรือศาลเองบางครั้งไม่สามารถเข้าใจได้จึงจำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์หรือในกรณีที่ต้องใช้เทคนิคทางวิทยาศาสตร์และในการสืบพยานบางครั้งคู่ความก็อ้างพยานผู้เชี่ยวชาญของตนเองมาเบิกความซึ่งผู้เชี่ยวชาญที่คู่ความแต่ละฝ่ายอ้างอาจมีส่วนได้เสียหรือได้รับประโยชน์อาจทำให้ไม่มีความเป็นกลาง ซึ่งทำให้การพิสูจน์ไม่ได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง

นอกจากนั้นจากการวิเคราะห์แนวทางที่เหมาะสมในการสืบพยานผู้เชี่ยวชาญในคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมาใช้ศาลปกครองไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ พบว่าการขึ้นทะเบียนการคัดเลือก และการแต่งตั้งพยานผู้เชี่ยวชาญของศาลการสืบพยานผู้เชียวชาญในการแสวงหาข้อเท็จจริงในคดีสิ่งแวดล้อมเป็นวิธีที่สามารถพัฒนาและปรับปรุงการสืบพยานผู้เชี่ยวชาญเพื่อแก้ไขเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายได้

จากปัญหาที่เกิดขึ้นและผลที่ได้จากการศึกษาดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่าควรมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาโดยการปรับปรุงและพัฒนาระบบของพยานผู้เชี่ยวชาญในคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมควรกำหนดให้มีการขึ้นทะเบียนการคัดเลือกและการแต่งตั้งพยานผู้เชี่ยวชาญของศาลตลอดจนแนวทางการนำพยานผู้เชี่ยวชาญเข้ามามีบทบาทในการช่วยค้นหาความจริงในคดีสิ่งแวดล้อมโดยการสืบพยานผู้เชี่ยวชาญของศาลและของคู่ความทุกฝ่ายร่วมกันในประเด็นที่ขัดแย้งกัน เพื่อให้การดำเนินคดีมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นอันจะเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรมของไทย

การจะทำให้คุณสมบัติของพยานผู้เชี่ยวชาญมีประสิทธิภาพ จึงต้องขึ้นบัญชี เพื่อลดปัญหาความเชื่อมั่นในความสามารถของพยานผู้เชี่ยวชาญและจะต้องมีการตรวจสอบคุณสมบัติกันเป็นรายปี

2.17 สถานที่เกิดเหตุและความสำคัญของสถานที่เกิดเหตุ

สถานที่เกิดเหตุ (Crime Scene) หมายถึงสถานที่ที่เกิดเหตุในคดีอาญาไม่ว่าฐานใดฐานหนึ่งอาจจะอ้างว่าเกิดหรือเชื่อว่าเกิดเหตุในสถานที่แห่งนั้นหรือบริเวณนั้น ทั้งนี้อาจจะพบร่องรอยหลักฐานหลังเกิดเหตุหรือพอจะอนุมานได้ว่ามีการกระทำผิดอาญาขึ้น สถานที่เกิดเหตุมักจะพบ

Prince of Songkla University Pattani Campus

ร่องรอยหรือหลักฐานเสมอ ตามหลักการที่ว่าอาชญากรนั้นต้องทิ้งร่องรอยไว้แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะตรวจพบร่องรอยนั้นหรือไม่ขึ้นอยู่กับความสามารถและประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจพบร่องรอยหรือหลักฐานแล้วจะทำให้สามารถสืบสวนต่อไปได้ว่าผู้กระทำผิดในครั้งนั้นเป็นใคร กระทำอย่างไร วิธีการทำอย่างไร เมื่อใด และแรงจูงใจเกิดจากอะไร อาจจะพบศพของมนุษย์ ชิ้นส่วนมนุษย์ เศษวัสดุ ยานพาหนะ วางอยู่ในสถานที่เปิดเผยหรือปกปิดอยู่อาจหมายถึงสถานที่ที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นทั้งทางแพ่งและทางอาญา โดยทั่วไปแล้วผู้กระทำความผิดมักทิ้งร่องรอยหรือพยานหลักฐานไว้ในสถานที่เกิดเหตุซึ่งจะทำให้ผู้ที่ไปตรวจสถานที่เกิดเหตุสามารถเก็บร่องรอยหรือพยานหลักฐานและอ่านสภาพของสถานที่เกิดเหตุได้ว่าใครเป็นผู้กระทำผิด กระทำอย่างไร ด้วยวิธีการใด เมื่อเวลาใด และประสงค์ต่ออะไร (จิรศักดิ์ เจียมเจตจรูญ, 2550) โดยธรรมชาติแล้วอาชญากรรมต้องมีร่องรอยเสมอแต่เจ้าหน้าที่จะเก็บได้หรือไม่นั้นอีกประเด็นหนึ่ง

สถานที่เกิดเหตุจึงเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการสืบสวนสอบสวนเพื่อให้ได้พยานหลักฐานที่จะนำไปพิสูจน์ว่ามีเหตุเกิดขึ้นจริง และใครเป็นผู้กระทำ นอกจากสถานที่เกิดเหตุซึ่งเป็นบริเวณที่ผู้กระทำผิดได้ลงมือกระทำแล้ว บริเวณอื่นที่เกี่ยวข้องๆ เช่น บริเวณที่ผู้กระทำผิดหลบหนีไปซ่อนตัว บริเวณที่พบวัตถุพยานต่างๆ ที่ใช้ในการกระทำความผิด ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นบริเวณที่มีความต่อเนื่องกับสถานที่เกิดเหตุ และมีความสำคัญเช่นกัน ในทางปฏิบัติอาจจะยากที่จะระบุลงไปได้ชัดๆ ว่าขอบเขตของสถานที่เกิดเหตุนั้นอยู่ตรงไหน (สมภพ เองสมบุญ, 2551)

เพราะฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่าสถานที่เกิดเหตุเป็นจุดเริ่มต้นของการสืบสวนสอบสวนซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญของกระบวนการยุติธรรม การรวบรวมพยานหลักฐาน การตรวจพิสูจน์และการจับกุมตัวผู้กระทำผิด และนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ ทั้งนี้เพื่อการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม สถานที่เกิดเหตุจึงมีความสำคัญที่สุดในกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา (Technical Working Group, 2000)

2.17.1 ความหมายของสถานที่เกิดเหตุ

การตรวจสถานที่เกิดเหตุ หมายถึง การตรวจสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ทางคดีอาญาขึ้น เช่นการประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย การโจรกรรม ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ เป็นต้น และยังหมายความว่าการที่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการสอบสวนคดี อาญา เดินทางไปยังสถานที่เกิดการกระทำผิดอาญาหรือเกิดมีคดีอาญาเกิดขึ้นเพื่อตรวจสืบทราบและค้นหาร่องรอยของการกระทำความผิด[43]

การตรวจสถานที่เกิดเหตุ (Crime Scene Investigation) หมายถึงการตรวจหาร่องรอยหลักฐานจากสถานที่ใดสถานที่หนึ่งเพื่อให้เกิดความกระจ่างในทางคดีที่ดำเนินการสืบสวนอยู่ เช่นในสถานที่เกิดเหตุลักทรัพย์สถานที่พบศพหรือสถานที่น่าสงสัยว่าได้มีเหตุอาชญากรรมเกิดขึ้นการ

[43] https://www.nfstc.org, 2016, สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2558

ปฏิบัติในการตรวจสถานที่เกิดเหตุถือว่ามีความสำคัญมากโดยเฉพาะคดีที่ไม่มีประจักษ์พยานหรือหาพยานบุคคลไม่ได้หรือคดีฆาตกรรมที่มีการเคลื่อนย้ายหลักฐานและพยายามบิดเบือนทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสับสน (พงศ์พัฒน์ ฉายาพันธุ์, 2537 : 137)

การตรวจสถานที่เกิดเหตุ ไม่ได้หมายความว่าให้เจ้าหน้าที่ผู้ตรวจสถานที่เกิดเหตุเพียงอย่างเดียวแล้วกระบวนการต่าง ๆ จะสมบูรณ์ แต่หมายความว่าทุกขั้นตอนต่าง ๆ ที่เจ้าหน้าที่ผู้ตรวจสถานที่เกิดเหตุต้องสำนึกอยู่เสมอว่าวัตถุพยานล้วนเชื่อมโยงและต้องสามารถอธิบายได้ว่าเกี่ยวข้องอย่างไร การตรวจสถานที่เกิดเหตุนั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการทางวิทยาศาสตร์ มีระเบียบวิธีและขั้นตอนมาตรฐานตามหลักสากลและต้องไม่ลืมว่ามีกฎว่าด้วยการแลกเปลี่ยนชิ้นส่วนวัตถุพยานของโลคาร์ด (Locard's Exchange Princeple)(Edmond Locard, n.d)[44]กฎดังกล่าวหาอธิบายว่าการเก็บวัตถุพยานอาจมีการปนเปื้อนหรือมีสิ่งแปลกปลอมปะปนมากับวัตถุพยานคือระหว่างผู้ต้องหา เหยื่อ และสถานที่เกิดเหตุ ถ้ามีการสัมผัสกันจะแลกเปลี่ยนชิ้นส่วนซึ่งกันและกันเสมอ เช่น ในคดีฆาตกรรมหรือคดีความผิดทางเพศจะต้องมีการสัมผัสกันอย่างแน่นอนดังนั้นการเก็บพยานและการถ่ายรูปในสถานที่เกิดเหตุจึงเป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจและแพทย์นิติเวชจะไม่สามารถกลับมาที่เกิดเหตุได้

2.17.2 ความสำคัญของสถานที่เกิดเหตุ

สถานที่เกิดเหตุคือสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานหรือร่องรอยที่คนร้ายทิ้งไว้อาจนำไปสู่การจับกุมตัวคนร้ายได้ สถานที่เกิดเหตุจึงส่งผลต่อการการสืบสวนและสอบสวนเป็นอย่างยิ่ง เพราะสถานที่เกิดเหตุจะทำให้ทราบข้อมูลดังต่อไปนี้

2.17.2.1 บ่งบอกว่ามีการกระทำผิดเกิดขึ้น (Information on the Corpus Delicti) มีบางสิ่งที่เจ้าหน้าที่สามารถระบุได้ว่าสถานที่แห่งนี้มีการกระทำผิดอาญาเกิดขึ้นโดยได้จากการสังเกตและสภาพทางกายภาพของสถานที่แห่งนั้นเช่นมีรอยเลือด มีร่องรอยการต่อสู้ มีร่องรอยการวางอยู่ของวัสดุที่ผิดธรรมชาติ หรืออาจจะพบชิ้นส่วนมนุษย์ ร่องรอยอาวุธ

2.17.2.2 บ่งบอกถึงพฤติกรรมการกระทำผิดของคนร้าย (Information on Modus Operandi) อาชญากรย่อมต้องก่อเหตุจากความเคยชินและเป็นสิ่งบ่งบอกว่ากระทำอย่างไร วิธีการทำอย่างไร พฤติกรรมในการกระทำผิดซ้ำ ๆ แค่ไหน อาชญากรที่ก่อเหตุเมื่อกระทำผิดแล้วได้ผลก็มักจะกระทำด้วยวิธีการซ้ำ ๆ เทคนิคเดิม ๆ เช่นมือระเบิดย่อมต้องใช้ตัวการจุดระเบิดซ้ำแล้วซ้ำอีก เป็นต้น

---

[44]กฎของโลคาร์ด คือ เมื่อวัตถุสองสิ่งปะทะกันย่อมต้องแลกเปลี่ยนมวลสารต่อกัน กฎนี้นักสืบทั่วไปใช้ในการวิเคราะห์ที่เกิดเหตุ

2.17.2.3 บ่งบอกถึงตัวผู้กระทำผิด (Linkage of persons to persons , object or scene/Associative) สถานที่เกิดเหตุมักจะเชื่อมโยงกับบุคคลกับบุคคล สถานที่เกิดเหตุและวัตถุประสงค์ ซึ่งโดยทั่วไปมักจะพบอาวุธ ร่องรอยต่าง ๆ สามารถอธิบายความเชื่อมโยงกันได้

2.17.2.4 สามารถพิสูจน์ได้หรือไม่ได้ว่าพยานให้การจริงหรือเท็จ (Proving or Disproving witness statements) คำให้การของผู้เสียหาย พยาน หรือผู้ต้องหา สามารถชั่งน้ำหนักได้ว่าน่าเชื่อถือเพียงใด (Stuart H.James and Jon J.Nordby, 2005)

ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าปัจจุบันสื่อต่าง ๆ สามารถเข้าถึงได้ทุกที่อาชญากรใช้ช่องทางดังกล่าวในการก่อเหตุและเข้าใจการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ บางคดีพบว่าคนร้ายสามารถป้องกันการติดตามจากเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยอาศัยข้อมูลจากสื่อเช่นจะเห็นว่าในคดีที่มีการติดตั้งกล้องวงจรปิดคนร้ายก็พยายามปกปิดใบหน้าเพื่อป้องกันการบันทึกภาพใบหน้าหรือสวมถุงมือขณะก่อเหตุลักทรัพย์ เป็นต้น แสดงให้เห็นว่าคนร้ายเข้าใจขั้นตอนการทำงานของเจ้าหน้าที่และไม่ทิ้งร่องรอยไว้ เพราะฉะนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ตรวจสถานที่เกิดเหตุต้องมีความรู้และฝึกฝนวิทยาการเพิ่มเติมอยู่เสมอ และพึงระลึกอยู่เสมอว่าอาชญากรในปัจจุบันนี้มีความเข้าใจในกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่ จะอาศัยความรู้อย่างเดียวคงไม่ได้ต้องได้รับการฝึกอบรมจนมีความรู้ความสามารถและต้องผ่านการทดสอบจนเป็นที่แน่ใจแล้วว่าสามารถทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุได้ถูกต้องตามหลักวิชานอกจากนี้ยังต้องรู้จักการนำอุปกรณ์เครื่องมือและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ร่วมตรวจสถานที่เกิดเหตุเพื่อจะทำให้ได้พยานหลักฐานในการมัดตัวผู้กระทำความผิดได้หรือไม่สามารถพิสูจน์เป็นต้น

ทางปฏิบัติที่ผู้วิจัยเคยปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องนี้ เมื่อมีความจำเป็นต้องใช้พยานผู้ชำนาญการพิเศษพนักงานสอบสวนจะร้องขอให้ตรวจสิ่งต่าง ๆ ส่งไปให้ผู้ชำนาญการพิเศษของสำนักงานตำรวจแห่งชาติทำการตรวจพิสูจน์ไม่ว่าจะเป็นการตรวจลายมือ การพิสูจน์ของกลางหรือทำการทดลองอย่างใด ๆ และพนักงานสอบสวนจะรวบรวมความเห็นของผู้ชำนาญการพิเศษนั้น ๆ เป็นพยานไว้ในสำนวนการสอบสวน[45]

2.17.3 การรักษาสถานที่เกิดเหตุ

สถานที่เกิดเหตุนั้นตามหลักสากลแล้วเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดในขั้นตอนการตรวจสถานที่เกิดเหตุคือการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ไม่ใช่สถานที่สำหรับคนทั่วไปจะเข้าไปได้ การที่มีคนทั่วไปที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเก็บวัตถุพยาน สถานที่เกิดเหตุเป็นสถานที่ต้องห้ามสำหรับการเข้าไปเหยียบย่ำ การเข้าไปเหยียบย่ำทำให้เกิดการสูญเสียพยานหลักฐานและเกิดการสูญเสียโอกาสที่จะนำตัวผู้กระทำผิดมาดำเนินคดีไม่ว่าการเข้าไปเหยียบย่ำจะเกิดจากการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ก็ตาม โดยที่วัตถุประสงค์ของ

[45]ผู้วิจัยปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการตรวจที่เกิดเหตุในตำแหน่งพนักงานสอบสวนตั้งแต่ปี พ.ศ.2538

การรักษาสถานที่เกิดเหตุคือการรักษาสภาพของพยานหลักฐานให้อยู่ในสภาพและตำแหน่งเดิม (Ferdico, 1979) เพราะถ้าเปลี่ยนสภาพไปเพียงนิดเดียวอาจทำให้คุณค่าของพยานหายไป

สถานที่เกิดเหตุและการรักษาสถานที่เกิดเหตุเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดในขั้นตอนการตรวจสถานที่เกิดเหตุทั้งหมด เนื่องจากแต่ละคดีต้องระวังมิให้พยานวัตถุถูกทำลายหรือเสียหายจนกว่าจะได้มีการบันทึกและเก็บรวมรวมอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการการรักษาสถานที่เกิดเหตุจะเริ่มขึ้นตั้งแต่เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดแรกเดินทางมาถึงสถานที่เกิดเหตุสิ้นสุดเมื่อได้ทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้นและออกจากสถานที่เกิดเหตุไปโดยปราศจากข้อสงสัย (Schiro, George, n.d.) หากพิจารณาจะพบว่าสาเหตุหลักที่ทำให้วัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุเกิดความเสียหายคือการกระทำของบุคคลซึ่งจะเกิดจากความตั้งใจหรือไม่ก็ตามและการกระทำของธรรมชาติเช่นความร้อนจากแสงแดดฝนตกลมพายุพัดความชื้นในอากาศเป็นต้นการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุจึงเป็นการดำเนินการเพื่อไม่ให้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องหรือไม่ให้บุคคลเข้าไปภายในสถานที่เกิดเหตุหรือปิดกั้นจำกัดเส้นทางเข้าออกจนกว่าจะมีการดำเนินการบันทึกรายละเอียดและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานเสร็จสิ้นแล้วเพื่อป้องกันวัตถุพยานถูกทำลายถูกทำให้ปนเปื้อนและเพิ่มเติมวัตถุพยานยานในสถานที่เกิดเหตุไม่ว่าจะโดยเจตนาหรือไม่เจตนาก็ตามจากประสบการณ์ของผู้วิจัยพบว่า วัตถุพยานถูกทำลายโดยมนุษย์เสียส่วนใหญ่

กล่าวได้ว่าการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุเป็นกระบวนการเริ่มต้นในการป้องกันไม่ให้พยานหลักฐานต่าง ๆ เสียหายหรือสูญหายหรือชะลอการเสื่อมค่าของวัตถุพยานนั้น ๆ เพื่อนำไปสู่การคลี่คลายคดียิ่งไปถึงสถานที่เกิดเหตุได้เร็วเท่าไรยิ่งเป็นการป้องกันความเสียหายของพยานหลักฐานต่างๆได้มากเท่านั้นบางครั้งก็มีการปนเปื้อนหรือแลกเปลี่ยนวัตถุพยานตามกฎของโลคาร์ด ทำให้คุณค่าของพยานมีน้ำหนักลดลงอย่างไปโดยสิ้นเชิง หรืออาจเป็นช่องทางที่คู่ความหรือจำเลยถามค้านเพื่อทำลายน้ำหนักพยานชิ้นนั้นไป การหยิบ จับ เคลื่อนย้ายศพ วัตถุพยาน อาจทำให้การสืบสวนล้มเหลวลง การตรวจพิสูจน์วัตถุพยานที่ปนเปื้อนอาจผิดเพี้ยนไร้ประโยชน์ การรักษาสถานที่เกิดเหตุจึงมีความสำคัญ เจ้าหน้าที่ผู้ที่เข้าไประงับเหตุเบื้องต้นจึงต้องคำนึงถึงขั้นตอนหลังจากการช่วยเหลือเหยื่อ การควบคุมตัวผู้ต้องหา หรือการขอความร่วมมือจากพยานในที่เกิดเหตุ สิ่งแรกที่เจ้าหน้าที่นั้นต้องกระทำคือการรักษาสถานที่เกิดเหตุ การปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุและคอยระวังมิให้มีใครเข้ามาในสถานที่เกิดเหตุ การเข้ามาในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่ต้องจำกัดไว้เฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเก็บวัตถุพยานหรือเจ้าหน้าที่เทคนิคเท่านั้น ควรให้มีผู้เข้ามาในสถานที่เกิดเหตุจำนวนน้อยที่สุดเพื่อป้องกันการทำลายร่องรอยหลักฐาน เจ้าหน้าที่ต้องตระหนักอยู่เสมอว่าบุคคลที่เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุสามารถเพิ่มหรือทำลายวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุโดยตั้งใจหรือไม่ได้ตั้งใจ และในบางครั้งผู้วิจัยพบว่าวัตถุพยานที่ถูกทำลายนั้นเป็นพยานหลักฐานชิ้นเดียวที่จะนำไปสู่การคลี่คลายคดีได้

Prince of Songkla University Pattani Campus

การตรวจสถานที่เกิดเหตุปัจจุบันมีความยากลำบากมากขึ้นเนื่องมาจากมีการเผยแพร่วิทยาการด้านนี้อย่างแพร่หลายทั้งภาพยนตร์ หรือนวนิยายสืบสวนสอบสวนทำให้ผู้กระทำผิดได้เรียนรู้ที่จะไม่ทิ้งร่องรอยและพยานหลักฐานไว้ในสถานที่เกิดเหตุหรือทำลายพยานหลักฐานหลังจากที่ได้กระทำความผิดแล้วเช่นคดีลักทรัพย์คนร้ายได้สวมถุงมือป้องกันไม่ให้รอยลายนิ้วมือไปติดกับวัตถุที่จับต้องหรือเคลื่อนย้ายหรือนำผ้าชุบน้ำมาเช็ดทำความสะอาดบริเวณที่จับต้องเพื่อไม่ให้เจ้าหน้าที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุหารอยลายนิ้วมือแฝงได้ในคดฆาตกรรมอาจทำการหั่นศพออกเป็นชิ้นส่วนเล็กๆ แล้วนำชิ้นส่วนศพและวัตถุพยานที่ใช้กระทำผิดไปทิ้งไว้ในหลาย ๆ สถานที่เพื่อเป็นการทำลายศพให้ตรวจพิสูจน์ได้ยากว่าผู้เสียชีวิตเป็นใครและตรวจค้นหาวัตถุพยานที่ใช้ในการกระทำความผิด

ผู้ตรวจสถานที่เกิดเหตุจำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมจนมีความรู้ความสามารถและต้องผ่านการทดสอบจนเป็นที่แน่ใจแล้วว่าสามารถทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุได้ถูกต้องตามหลักวิชา นอกจากนี้ยังต้องรู้จักการนำอุปกรณ์เครื่องมือและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ร่วมตรวจสถานที่เกิดเหตุเพื่อจะทำให้ได้พยานหลักฐานในการมัดตัวผู้กระทำความผิดได้ (Schiro, n.d.)

2.17.4 ความสำคัญของการป้องกันสถานที่เกิดเหตุ

ริชาร์ดนีล (Richard Neil) (2011)ได้เขียนหนังสือคู่มือตำรวจสหรัฐอเมริกา ได้อธิบายความสำคัญของกระบวนการตรวจสถานที่เกิดเหตุ (Importance of Crime Scene Processing)

2.17.4.1 คดีอาญานั้นการจะนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษหรือผู้กระทำผิดไม่ถูกลงโทษเกิดจากการตรวจสถานที่เกิดเหตุที่ดีหรือไม่ดี (Criminal cases can be won or lost at the scene of the crime)

2.17.4.2 หัวใจของความสำเร็จในการฟ้องคดีคือการความรอบคอบ ความชัดเจนผ่านขั้นตอนการสอบสวนและการรวบรวมพยานหลักฐาน (The heart of a successful prosecutionis in a careful accurate , thorough investigation and gathering of evidence)

2.17.4.3 พยานหลักฐานจำต้องเก็บอย่างถูกกฎหมายในขณะเดียวกันต้องสามารถแสดงต่อศาลในการพิจารณาคดีได้ (Evidence must be obtained legally in a way which can used in a courtroom)

2.17.4.4 วัตถุที่พบในสถานที่เกิดเหตุพึงระลึกอยู่เสมอว่าอาจเป็นพยานหลักฐานที่สำคัญจนกว่าจะได้ข้อยุติว่าเป็นอย่างอื่น (Anything found at the crime scene should be considered evidence until you determine otherwise)

2.17.4.5 การรวบรวมพยานหลักฐานทุกคดีให้ทำไปเป็นขั้นตอนเหมือน ๆ กัน ทั้งนี้เพื่อป้องกันการผิดพลาด (The investigation of almost every crime employs similar step in order to prevent mistake)

Prince of Songkla University Pattani Campus

2.17.4.6 เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานควรต้องมีความชำนาญในเรื่องเทคนิคการตรวจสถานที่เกิดเหตุ (Every police officer should become familiar with good investigative techniques)

ริชาร์ด นีล ยังอธิบายอีกว่าการป้องกันสถานที่เกิดเหตุเป็นสิ่งที่จำเป็นที่สุดและให้ระลึกไว้ว่า

ก. หลักการห่วงโซ่ของการครอบครองวัตถุพยาน (The chain of custody) เป็นสิ่งสำคัญที่สุด หลักการนี้ได้ถูกนำไปอธิบายและถือว่าเป็นสิ่งที่รักษาคุณค่าของพยานให้น่าเชื่อถือป้องกันการปนเปื้อน

ข. สถานที่เกิดเหตุนั้นอนุญาตให้เจ้าหน้าที่ได้อธิบายและทำรายงานได้ว่าเกิดอะไรขึ้นกับพยานหลักฐานขณะที่ตรวจพบครั้งแรกไปจนถึงการนำสืบในศาล

ค. เจ้าหน้าที่คนอื่นต้องหลีกเลี่ยงการจับต้องวัตถุพยานโดยให้คำนึงถึงห่วงโซ่ของการครอบครองวัตถุพยาน

ง. เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องคำนึงว่าวัตถุสิ่งของทุกชนิดต้องคำนึงหลักการว่าอาจเป็นพยานหลักฐานได้

จ. เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องคำนึงว่าพยานหลักฐานมากเกินไปยังดีกว่าพยานหลักฐานไม่เพียงพอ

การรักษาสถานที่เกิดเหตุจึงหมายถึงการที่เจ้าหน้าที่ที่เดินทางไปที่เกิดเหตุครั้งแรกต้องรักษาสภาพเดิมของสถานที่เกิดเหตุที่พบครั้งแรกและต้องรักษาสภาพนั้นไว้ไม่ให้ถูกทำลายการรับประทานอาหาร การดื่มน้ำ หรือการสูบบุหรี่ไม่อนุญาตให้กระทำในสถานที่เกิดเหตุได้ เจ้าหน้าที่ผู้ได้รับแจ้งและเข้าไปรักษาสถานที่เกิดเหตุต้องระลึกอยู่เสมอว่าสถานที่เกิดเหตุคือสถานที่อันตรายการเข้าไปตามลำพังอาจมีคนร้ายหลบซ่อนตัวอยู่ มีหลายคดีที่พบว่าเจ้าหน้าที่ถูกซุ่มโจมตีหรือวางระเบิดซ้ำซ้อน การเข้าไปพิสูจน์ทราบจึงต้องใช้ความระมัดระวัง และต้องมีการติดต่อสื่อสารทางวิทยุและต้องมีอาวุธปืนพร้อมใช้งานป้องกันตัวเอง การป้องกันที่เกิดเหตุจะเสร็จสิ้นสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อเจ้าหน้าที่ด้านเทคนิคจะเก็บรวมรวมวัตถุพยาน ถ่ายภาพที่เกิดเหตุ และเพื่อป้องกันมิให้มีการเพิ่มเติมพยานในสถานที่เกิดเหตุไม่ว่าจะเจตนาหรือไม่เจตนา การเข้าไปที่เกิดเหตุอย่างรวดเร็วเป็นการป้องกันมิให้สถานที่เกิดเหตุถูกทำลาย (Ferdico, 1979 : 326) จากประสบการณ์ผู้วิจัยพบว่าคือสถานที่เกิดเหตุมักจะถูกทำลายลงเพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์กล่าวคือมีหลายคนเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุทำให้สภาพของสถานที่เกิดเหตุเปลี่ยนแปลงไป บางครั้งทำให้ปนเปื้อนสารเคมีบางชนิดจนทำให้คุณค่าของพยานลดลงอย่างมาก และผู้ที่ทำให้สถานที่เกิดเหตุเปลี่ยนแปลงไปมากที่สุดคือตัวเจ้าหน้าที่ตำรวจเองหลังจากมีการตรวจสถานที่เกิดเหตุและมีการรวบรวมพยานหลักฐานจากสถานที่เกิดเหตุตามหลักสากลและพยานหลักฐานชนิดนั้นอาจนำสู่การนำสืบในชั้นศาลในเวลาต่อมาซึ่งการรวบรวม

Prince of Songkla University Pattani Campus

พยานหลักฐานจากสถานที่เกิดเหตุนั้นส่วนใหญ่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่นิติวิทยาศาสตร์หรือเจ้าหน้าที่ที่ทำการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐาน แต่เป็นเจ้าหน้าที่เทคนิคที่เป็นผู้ผ่านการฝึกอบรมในด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุและการเก็บวัตถุพยานอย่างถูกวิธีมาแล้ว เพราะฉะนั้นเจ้าหน้าที่เก็บวัตถุพยานอาจต้องมาเบิกความเรื่องขั้นตอนการเก็บ ส่วนผู้ตรวจพิสูจน์อาจต้องมาเบิกความต่อศาลในฐานะผู้เชี่ยวชาญ เพราะฉะนั้นพยานผู้เชี่ยวชาญอาจจะไม่ได้ไปตรวจที่เกิดเหตุหรือไปดูที่เกิดเหตุเลยก็ได้ หรือเมื่อมีการร้องขอให้ตั้งผู้เชี่ยวชาญในระหว่างการพิจารณาก็ได้ เนื่องจากเรื่องนี้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 243 ไม่ได้กล่าวถึงโดยตรง จึงต้องนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลมตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 15

2.18 คดีฆาตกรรมและการชันสูตรพลิกศพ

บางคดีที่มีการฆาตกรรมเกิดขึ้น กฎหมายกำหนดให้ตำรวจเป็นผู้ชันสูตรพลิกศพ พนักงานสอบสวนก็มีอำนาจสั่งให้ผู้ชำนาญการพิเศษตรวจได้ เพราะฉะนั้นการชันสูตรพลิกศพจึงเป็นการตรวจที่เกิดเหตุอย่างหนึ่งด้วย ตามความในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 244 ที่บัญญัติว่า

> “ถ้า.....พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่เห็นเป็นเนื่องในการสอบสวน ที่จะต้องตรวจศพ แม้ว่าจะได้บรรจุหรือฝังแล้วก็ตาม ก็ให้มีอำนาจสั่งให้เอาศพนั้นให้ผู้ชำนาญการพิเศษตรวจได้”

กรณีชันสูตรพลิกศพมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นเป็นประเด็นปัญหามาตลอดว่าทำได้หรือไม่ได้ เกี่ยวกับเรื่องนี้ได้ข้อยุติแล้วว่าการชันสูตรพลิกศพนั้นสามารถทำได้แต่กรณีตามมาตรา 244 เรื่องการขุดศพมาชันสูตรนั้นประเด็นที่ต้องขบคิดถึงแม้ว่าจะมีคำวินิจฉัยทางศาสนาของจุฬาราชมนตรี (ฟัตวา) ที่ 04/2549 ว่าสามารถทำได้เท่าที่จำเป็นแต่ยังไม่มีความชัดเจนเรื่องการปฏิบัติจนกระทั่งปรากฏเป็นประเด็นทางสังคมล่าสุดว่า (สำนักจุฬาราชมนตรี, 2558)

อมรา พงศาพิชญ์ ประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แถลงข่าวเปิดตัวหนังสือ“แนวทางการตรวจชันสูตรพลิกศพ ตามกระบวนการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ตามหลักด้านศาสนาอิสลาม” ณ สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2555 เมื่อเวลา 10.00 น. วันที่ 8 พฤษภาคม 2555 ที่ห้องประชุม 1 สำนัก งานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสงขลา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ร่วมกับ สำนักจุฬาราชมนตรี และศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เปิดแถลงข่าวเปิดตัวหนังสือ “แนวทางการตรวจชันสูตรพลิกศพ ตามกระบวนการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ตามหลักด้านศาสนาอิสลาม”

Prince of Songkla University Pattani Campus

จากนั้นมีการสัมมนาสร้างความรู้ความเข้าใจและเผยแพร่แนวทางการตรวจชันสูตรพลิกศพ ตามกระบวนการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ตามหลักด้านศาสนาอิสลาม โดยมีผู้เข้าร่วมประมาณ 150 คน ประกอบด้วยผู้นำศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ นักกฎหมายในพื้นที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยมี ศาสตราจารย์อมรา พงศาพิชญ์ ประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในฐานะประธานอนุกรรมการปฏิบัติการยุทธศาสตร์ด้านสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ แถลงว่า การศึกษาแนวทางการตรวจชันสูตรพลิกศพตามกระบวนการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ตาม หลักด้านศาสนาอิสลาม เริ่มตั้งแต่ปี 2549 โดยนายวสันต์ พานิช อดีตกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพราะเห็นว่าจะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการอำนวยความยุติธรรมให้กับผู้ตายและ ญาติที่เป็นชาวมุสลิมโดยเฉพาะใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ต่อมาคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชุดใหม่ ได้ดำเนินการต่อ โดยมีการหารือกับสำนักจุฬาราชมนตรี และสำนักจุฬาราชมนตรีได้ออกคำวินิจฉัยทางศาสนา (ฟัตวา) ที่ 04/ 2549 เรื่องการชันสูตรพลิกศพ สามารถกระทำได้ต่อเมื่อมีความจำเป็นจริงๆ เท่านั้น นอกจากนี้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เดินทางไปศึกษาหลักการและแนวทางเรื่องนี้ที่ประเทศอินโดนีเซียและมาเลเซีย มีการแต่งตั้งคณะทำงาน ประกอบด้วยประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้นำศาสนา นักวิชาการ และ นักกฎหมาย มีการประชุม 5 ครั้ง ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2551 จนปี 2555 มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะนักวิชาการศาสนาและนักกฎหมาย

อับดุลสุโก ดินอะ[46] คณะทำงานร่างแนวทางการตรวจชันสูตรศพตามกระบวนการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ตาม หลักศาสนาอิสลาม ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เปิดเผยว่า สาระสำคัญของหนังสือแนวทางการตรวจชันสูตรดังกล่าว อยู่ในหน้า 25 ข้อ 2.2 การชันสูตรศพโดยเฉพาะการขุดและการผ่าศพขัดต่อหลักการศาสนาอิสลามหรือไม่ สาระสำคัญในหน้าดังกล่าวระบุว่า จากการศึกษาไม่พบหลักฐานใดๆ ที่ระบุชัดเจนถึงการห้ามหรืออนุมัติทั้งจากคัมภีร์อัลกุรอานและอัลหะดีษ ทำให้นักวิชาการปัจจุบันมีทัศนะที่แตกต่างกัน 2 ทัศนะ

ทัศนะแรกไม่อนุญาตให้ขุดศพและตรวจชันสูตรศพ ด้วยเหตุผลที่ว่า ศาสนาตั้งอยู่บนพื้นฐานการให้เกียรติและคุ้มครองคุณค่าอันสูงส่งของความเป็น มนุษย์ ทั้งนี้ ไม่เพียงแต่ในช่วงแห่งการมีชีวิตอยู่เท่านั้น ในสภาวะไร้วิญญาณ ศาสนาอิสลามก็ยังคงถือว่าเกียรติยศและความประเสริฐในการเป็นมนุษย์ยังมี อย่างสมบูรณ์

ทัศนะที่สอง อนุญาตให้ขุดศพและชันสูตรศพ เป็นทัศนะส่วนใหญ่ของนักวิชาการโลกมุสลิมร่วมสมัยว่า การขุดศพเพื่อชันสูตรที่ได้ฝังไปแล้ว หรือการชันสูตรศพที่เพิ่งเสียชีวิต แม้เป็นสิ่งต้องห้ามตามมติของปวงปราชญ์ แต่หากสถานการณ์มีความจำเป็น ก็สามารถทำได้โดยอนุโลมสำหรับ

---

[46]คือกรรมการสภาประชาสังคมชายแดนใต้ ผู้ช่วยผู้จัดการโรงเรียนจริยธรรมศึกษามูลนิธิ

หนังสือเล่มนี้ในเบื้องต้นบรรดาอุลามาอฺ (นักปราชญ์ทางศาสนาอิสลาม) ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่เห็นด้วยในหลักการ แต่มีข้อกังวลคือ เมื่อมีการชันสูตรพลิกศพมุสลิมแล้ว จะสามารถอำนวยความยุติธรรมให้เกิดขึ้นได้หรือไม่ และจะทำให้สามารถนำผู้กระทำผิดมาลงโทษได้หรือไม่ การนำแนวทางดังกล่าวมาใช้ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะสามารถนำความยุติธรรมมาให้ประชาชนได้ และกระบวนการต่างๆตามแนวทางดังกล่าว จะมีแพทย์มุสลิมที่มีความน่าเชื่อถือเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการชันสูตรด้วย

นายแพทย์ฟาฏินอะหะหมัด สาและอารง นายแพทย์ปฏิบัติการโรงพยาบาลศูนย์ยะลา กล่าวว่า แนวทางการตรวจชันสูตรพลิกศพดังกล่าว มีการเน้นว่า การชันสูตรพลิกศพมุสลิมสามารถทำได้หรือไม่ได้เท่านั้น ทั้งที่ ยังมีมิติอื่นที่ต้องขับเคลื่อนไปด้วยกัน คือ การสนับสนุนการผลิตแพทย์นิติเวชที่เป็นมุสลิม และการสร้างความเชื่อมั่นต่อระบบความยุติธรรมของไทย

อับดุลเลาะ อาบูบากา ผู้อำนวยการโรงเรียนสมบูรณ์ศาสตร์ อำเภอยะหา จังหวัดยะลา กล่าวว่า การชันสูตรพลิกมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ต้องมีหลักประกันว่า จะไม่มีการแทรกแซงการทำงานของทีมแพทย์นิติเวชที่ทำการชันสูตรพลิกศพ และที่สำคัญสุด ต้องสนับสนุนให้มีแพทย์นิติเวชที่เป็นมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วย (โรงเรียนนักข่าวชายแดนใต้, 2012)

หลักการนี้ผู้วิจัยเห็นด้วยว่าการชันสูตรพลิกศพมุสลิมและผ่าศพนั้นสามารถทำได้เนื่องจากเห็นว่าไม่มีข้อห้ามโดยชัดแจ้ง และการผ่าศพก็ให้ทำเท่าที่จำเป็นเช่นผ่าศพเพื่อเอาหัวกระสุนออกมาเพื่อใช้เป็นวัตถุพยาน ซึ่งหากภายหลังจับกุมอาวุธปืนได้ก็อาจรับฟังได้ว่าใครเป็นคนร้าย ถ้าไม่มีการผ่าหัวกระสุนออกจากศพพยานหลักฐานก็ไม่อาจนำสืบลงโทษคนร้ายได้ ประเด็นการสนับสนุนให้มีแพทย์นิติเวชที่เป็นมุสลิมนั้นผู้วิจัยเห็นด้วยอย่างยิ่งและต้องร่วมกันช่วยผลักดันให้มีให้ได้ รวมทั้งต้องช่วยกันผลักดันให้มีการเพิ่มเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการด้านนิติวิทยาศาสตร์ด้วย เพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อประชาชนว่ามีเจ้าหน้าที่มุสลิมเป็นผู้ชำนาญการพิเศษเป็นผู้ตรวจพิสูจน์ ปัจจุบันก็มีบ้างซึ่งไม่ค่อยเป็นที่เปิดเผยโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ตรวจดีเอ็นเอ (DNA) เท่าที่ผู้เขียนพบเห็นมีหลายท่านเป็นมุสลิมประจำการอยู่ที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตหาดใหญ่

2.19 วิธีการนำนิติวิทยาศาสตร์เข้าสู่คดี

2.19.1 วิธีการนำนิติวิทยาศาสตร์เข้าสู่คดีอาญา

กระบวนการยุติธรรมทางอาญา หมายถึง การดำเนินการของหน่วยงานต่าง ๆ ในการบังคับใช้กฎหมายทางอาญา เช่น หน่วยงานตำรวจ หน่วยงานอัยการ หน่วยงานศาล หน่วยงานในกระทรวงยุติธรรมเพื่ออำนวยความยุติธรรมให้เกิดขึ้นในการปฏิบัติตามกฎหมายการบังคับใช้กฎหมายและการวินิจฉัยชี้ขาดให้เป็นไปตามกฎหมายไม่ว่าจะเป็นกระบวนการชั้นสืบสวน สอบสวน พิจารณา

พิพากษา หรือบังคับคดีหรือกระบวนการอื่นใดจะยังให้เกิดความยุติธรรมในสังคมการดำเนินการพิสูจน์ข้อเท็จจริงโดยหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมโดยเริ่มตั้งแต่ตำรวจ อัยการ ศาล เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม โดยมีขั้นตอนการดำเนินการตามหลักมาตรฐานสากล (กองบัญชาการศึกษา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2557)

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่าปัจจุบันได้มีการนำเอานิติวิทยาศาสตร์หรือการพิสูจน์หลักฐานในคดีอาญานั้นโดยเริ่มตั้งแต่การรับแจ้งความหรือการร้องทุกข์ต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายรักษาความสงบเรียบร้อยทำให้ทราบว่ามีการกระทำความผิดอาญาฐานใดฐานหนึ่งขึ้น อาจจะเป็นการแจ้งความหรือร้องทุกข์โดยผู้เสียหายหรือความปรากฏต่อเจ้าหน้าที่เองโดยการรับแจ้งเหตุในความผิดต่อรัฐ[47] เมื่อมีการรับแจ้งความแล้วพนักงานสอบสวนจึงเข้าทำการสอบสวน รวมพยานหลักฐานซึ่งการสอบสวนนี้เริ่มมีการนำหลักนิติวิทยาศาสตร์เข้ามาหมายความว่าเมื่อพนักงานสอบสวนรับแจ้งเหตุแล้วจึงเดินทางไปตรวจสถานที่เกิดเหตุในคดีนั้น ๆ โดยเริ่มจากการปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุไว้ เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานที่ปรากฏในสถานที่เกิดเหตุเรียกว่าการสืบสวนจากการตรวจสถานที่เกิดเหตุ การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเป็นหัวใจสำคัญของการสืบสวนสอบสวนโดยใช้หลักการสังเกต ในต่างประเทศการตรวจสถานที่เกิดเหตุ การจัดทำแผนประทุษกรรมในที่เกิดเหตุ ตลอดจนพฤติกรรมคนร้ายถือเป็นเรื่องสำคัญมาก พนักงานสอบสวนผู้รับแจ้งเหตุต้องรีบเดินทางไปสถานที่เกิดเหตุโดยเร็ว การรักษาสถานที่เกิดเหตุ การบันทึกข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ การเก็บรวบรวมพยานหลักฐานสอบปากคำผู้เสียหายหรือพยานที่อยู่ในสถานที่เกิดเหตุ หากพนักงานสอบสวนไม่เดินทางไปตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือเดินทางไปล่าช้า พยานหลักฐานอาจถูกทำลาย เคลื่อนย้าย สับเปลี่ยน หรือสูญหายไป พนักงานสอบสวนมีหน้าที่โดยตรงในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ เพื่อเก็บพยานหลักฐาน ถ้าจำเป็นก็สามารถร้องขอผู้ตรวจสถานที่เกิดเหตุจากกองพิสูจน์หลักฐานสำนักงานตำรวจ แพทย์นิติเวชวิทยาจากโรงพยาบาลตำรวจหรือสถาบันนิติวิทยาศาสตร์กระทรวงยุติธรรมเข้าร่วมในการตรวจสถานที่เกิดเหตุได้เนื่องจากต้องใช้ผู้มีความชำนาญรวมทั้งอุปกรณ์เครื่องมือพิเศษอื่นๆ

ปัจจุบันคดีอาญาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นคดีเกี่ยวกับทรัพย์หรือฆาตกรรมมีแนวโน้มสูงขึ้นและทวีความรุนแรง หรือมีความซับซ้อนมากขึ้นจากอาชญากรที่เน้นวัตถุนิยม ผู้กระทำผิดมีวิธีการกระทำปกปิดวิธีการ ทำให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานยุ่งยากยิ่งขึ้น ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ถึงแม้ว่าการนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษจะมีความยุ่งยากและลำบาก แต่ก็เป็นเรื่องที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องดำเนินการตามกฎหมายเพื่อความสงบเรียบร้อยของสังคมส่วนรวม

---

[47] ความผิดต่อรัฐหมายถึงความผิดที่มีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม รัฐจึงต้องเข้าไปดำเนินการเอาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษให้ได้ แม้ผู้ถูกกระทำไม่ติดใจเอาความกับผู้กระทำผิดต่อไปแล้วก็ตามทั้งนี้เพื่อป้องกันสังคมส่วนรวม

เมื่อคดีอาญาเกิดขึ้นการนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษได้ต้องอาศัยพยานบุคคลเป็นหลักในการสืบสวน บางครั้งอาจจะไม่ได้ตัวผู้กระทำผิดที่แท้จริง บางครั้งพยานบุคคลมีข้อจำกัดเรื่องความจำและเกรงกลัวเพราะถูกบังคับ ขู่เข็ญ ได้รับผลประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ หรือเหตุผลอื่น ๆ ทำให้เปลี่ยนแปลงคำให้การได้ ด้วยเหตุนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงต้องนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญา เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานต่าง ๆ ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เพราะพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ไม่สามารถเปลี่ยนแปลง สามารถพิสูจน์เชิงประจักษ์ทำให้น่าเชื่อถือ สร้างความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรมโดยรวม สามารถนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษได้ หรือบางครั้งอาจจะเป็นการช่วยเหลือผู้บริสุทธิ์ให้พ้นจากข้อกล่าวหาได้ด้วย การตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนจึงมีความสำคัญมาก ความล้มเหลวในการดำเนินคดีส่วนหนึ่งเกิดจากพนักงานสอบสวนตรวจสถานที่เกิดเหตุไม่ดี (จิราภรณ์ เนาวพนานนท์, 2552)

2.19.2 การนำพยานผู้เชี่ยวชาญเข้าสู่ศาลโดยการอ้างของคู่ความ

การอ้างพยานผู้เชี่ยวชาญในคดีอาญานั้นคู่ความต้องคำนึงถึงมาตรา 226 ด้วย หมายความว่าต้องเป็นพยานบุคคลที่น่าจะพิสูจน์ว่าจำเลยมีความผิดหรือบริสุทธิ์ให้อ้างได้ นั่นคือต้องเกี่ยวกับประเด็นที่ฟ้องร้องกันโดยตรงและการนำมาตรา 98 วิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้ในการอ้างพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นโดยคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะอ้างบุคคลใดเป็นพยานของตนก็ได้ เมื่อบุคคลนั้นเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งความเห็นของผู้เชี่ยวชาญนั้น เป็นประโยชน์และเกี่ยวข้องกับประเด็นในคดีที่โต้แย้งกัน โสภณ รัตนากร (2542) ให้ความเห็นว่าผู้มีความรู้เชี่ยวชาญในกิจการเหล่านี้อาจได้ความรู้มาจากการศึกษาเล่าเรียนหรืออาจได้มาจากประสบการณ์ในการทำงานก็ได้ ในกรณีที่ได้มาจากการศึกษาเล่าเรียนก็ไม่ได้จำกัดว่าจะต้องเป็นการศึกษาระดับไหน ข้อสำคัญให้มีความรู้ถึงขั้นผู้เชี่ยวชาญก็พอ ซึ่งศาลต้องพิจารณาถึงคุณสมบัติของผู้มีความรู้เชี่ยวชาญดังเช่นพยานผู้เชี่ยวชาญจึงจะต้องมีความน่าเชื่อถือ และต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ในการรับฟังพยานบุคคลเช่นกันจึงจะสามารถนำพยานผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวมาสืบได้

เพราะฉะนั้นการพยานผู้เชี่ยวชาญที่คู่ความอ้างถึงเพื่อสนับสนุนการกล่าวอ้างของคู่ความนั้นต้องเป็นกรณีที่เป็นประเด็นแห่งคดีโดยตรงหรือเป็นพยานที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงนั้น ๆ ที่จะนำไปสู่ข้อสรุปในประเด็นแห่งคดี คู่ความจึงมีหน้าที่ในการแสดงให้ศาลเห็นว่าความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นเป็นสิ่งจำเป็นและเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงในคดี และเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดในประเด็นแห่งคดีเพื่อให้ศาลได้ใช้ดุลพินิจได้ถูกต้องและเที่ยงธรรมดังนั้นหากความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นไม่เกี่ยวข้องกับคดีหรือฟุ่มเฟือยเกินสมควรหรือประวิงคดีให้ชักช้า ศาลมีอำนาจงดสืบพยานนั้นได้ (จิราภรณ์ เนาวพนานนท์, 2552 : 90)

2.19.3 การนำพยานเข้าสู่การพิจารณาโดยการแต่งตั้งของศาล

คู่ความอาจร้องขอให้ศาลแต่งตั้งพยานผู้เชี่ยวชาญตรวจพิสูจน์หลักฐานได้ กรณีที่คู่ความร้องขอให้ศาลแต่งตั้งพยานผู้เชี่ยวชาญ คู่ความสามารถร้องขอให้ศาลแต่งตั้งพยานผู้เชี่ยวชาญได้โดยอาจตกลงกันให้ศาลตั้งพยานผู้เชี่ยวชาญแต่ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติในเรื่องพยานหลักฐานโดยการระบุพยานอ้างอิงความเห็นพยานผู้เชี่ยวชาญที่ศาลตั้งนั้นพร้อมกับคำให้ศาลตั้งพยานผู้เชี่ยวชาญและจะต้องยื่นบัญชีระบุพยานพร้อมคำขอดังกล่าวต่อศาลภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด

ถึงแม้คู่ความจะร้องขอให้ศาลแต่งตั้งพยานผู้เชี่ยวชาญศาลสามารถใช้ดุลพินิจที่จะไม่แต่งตั้งพยานผู้เชี่ยวชาญได้ ขึ้นอยู่กับพฤติการณ์แห่งคดี และต้องเป็นไปตามหลักกฎหมายในเรื่องพยานหลักฐานว่าด้วยการรับพยานหลักฐานเข้าสู่สำนวนของศาลด้วย ซึ่งความเห็นพยานนั้นต้องเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงที่คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะต้องนำสืบด้วย

หลักการดังกล่าวข้างต้นมีข้อยกเว้นในคดีอาญา ซึ่งหลักการดังกล่าวอาจจะไม่สอดคล้องกับการดำเนินคดีอาญาเนื่องจากคดีอาญานั้นต้องยึดหลักการค้นหาความจริงและต้องพิสูจน์จนกว่าจะสิ้นสงสัยว่าจำเลยเป็นผู้กระทำผิดจริงจึงจะพิพากษาลงโทษ ซึ่งการกล่าวอ้างและนำพยานหลักฐานเข้าสืบพิสูจน์ความจริงถือเป็นสิทธิของคู่ความ บางกรณีอาจยังไม่เป็นที่แน่ชัดว่าได้มีการพิสูจน์โดยสิ้นสงสัยจริง ศาลจึงมีอำนาจที่จะแต่งตั้งพยานผู้เชี่ยวชาญมาให้ความเห็นต่อศาลได้ ซึ่งความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญจะมีประโยชน์ในการวินิจฉัยในการสอบสวน ไต่สวนมูลฟ้อง หรือการพิจารณาคดีโดยอาจเป็นพยานในเรื่องต่าง ๆ หากเห็นว่าเป็นการจำเป็นเนื่องจากศาลต้องการให้พยานผู้เชี่ยวชาญทำความเห็นในเรื่องที่ผู้เชี่ยวชาญนั้นมีความรู้ความชำนาญในด้านนั้นโดยตรงซึ่งเป็นเรื่องที่ศาลไม่อาจรู้เองได้พยานผู้เชี่ยวชาญที่ศาลแต่งตั้งย่อมจะถูกเลือกจากบัญชีพยานผู้เชี่ยวชาญของศาลซึ่งมีการจัดทำบัญชีรายชื่อพยานผู้เชี่ยวชาญเป็นไปตามข้อบังคับประธานศาลฎีกาว่าด้วยเรื่องผู้เชี่ยวชาญของศาลยุติธรรม พ.ศ.2546 (จิราภรณ์ เนาวพนานนท์, 2552 : 90)

2.20 ประโยชน์ของพยานผู้เชี่ยวชาญในคดีอาญา

ในมาตรา 243 ได้บัญญัติถึงบทบาทของพยานผู้เชี่ยวชาญว่าเป็นผู้ที่ถูกยกย่องว่าความเห็นของเขานั้นอาจมีประโยชน์ในการวินิจฉัยคดี ในการสอบสวน ไต่สวนมูลฟ้องหรือพิจารณาอาจเป็นพยานในเรื่องต่าง ๆ เช่น ตรวจร่างกายหรือจิตใจของผู้เสียหาย ผู้ต้องหาหรือจำเลย ตรวจลายมือ ทำการทดลองหรือกิจการอย่างอื่น ๆ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยเปิดกว้างให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจหน้าที่ในการรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถทำได้ทั้งที่เป็นผลร้ายและผลดีแก่ผู้ต้องหา รวมทั้งข้อเท็จจริงอื่น ๆ ที่อาจเป็นประโยชน์ในการสั่งคดีต่อไปของพนักงานอัยการ

กฎหมายกำหนดให้พนักงานสอบสวนมีหน้าที่ต้องรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเพื่อจะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำผิดมาฟ้องลงโทษ เพราะฉะนั้นพนักงานสอบสวนมีอำนาจหน้าที่ในการรวบรวมพยานหลักฐาน 3 ชนิดคือ

1. พยานหลักฐานที่เป็นผลร้ายแก่ผู้ต้องหา
2. พยานหลักฐานที่เป็นผลดีแก่ผู้ต้องหา
3. พยานหลักฐานที่เกี่ยวกับเหตุบรรเทาโทษผู้ต้องหา

การเข้ามาในกระบวนการยุติธรรมของพยานผู้เชี่ยวชาญอยู่ในฐานะผู้ช่วยในการให้ความเห็นโดยใช้ความรู้เฉพาะทางซึ่งศาลหรือบุคคลทั่วไปไม่อาจรู้เองได้ การตรวจพยานจากสถานที่เกิดเหตุ โดยเริ่มจากการเก็บรวบรวมวัตถุพยาน เช่น ลายนิ้วมือแฝง ดีเอ็นเอ ในเบื้องต้นเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่จะเป็นผู้รวบรวมพยานหลักฐานเพื่อทำการส่งตรวจโดยผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจวิเคราะห์และประมวลผลทางวิทยาศาสตร์เพื่อทำรายงานผลการตรวจพิสูจน์ว่าพยานผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเช่นใด โดยมีระเบียบของพนักงานสอบสวนว่าของกลางใดที่จะต้องส่งตรวจพิสูจน์ต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามระเบียบวิธีหรือระเบียบในส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่นถ้าจะส่งไปตรวจพิสูจน์ที่สำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจ ก็ต้องปฏิบัติตามคู่มือของสำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจเรื่องคำแนะนำในการเก็บรักษาและจัดส่งเอกสารหรือวัตถุของกลางไปตรวจพิสูจน์ เป็นต้น และของกลางที่จะส่งไปตรวจจะต้องให้ผู้ต้องหาลงลายมือชื่อกำกับหีบห่อและบันทึกไว้ด้วย เมื่อได้รับผลการตรวจพิสูจน์แล้วให้แจ้งให้ผู้ต้องหาทราบ ถ้าผู้ต้องหารับรองผลก็ให้สอบสวนเพิ่มเติมไว้ เพราะถ้าในชั้นพิจารณาผู้ต้องหารับรองผลดังกล่าว ก็ถือว่าเป็นการรับในข้อเท็จจริงอาจจะไม่ต้องนำผู้ตรวจพิสูจน์มาเบิกความต่อศาลอีก ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา 243 ที่ว่าหากคู่ความไม่ติดใจซักถามพยานผู้เชี่ยวชาญอาจทำความเห็นเป็นหนังสือก็ได้ โดยไม่ต้องมาเบิกความประกอบหนังสือนั้นต่อศาล ปัจจุบันหน่วยงานที่ทำหน้าที่พยานผู้เชี่ยวชาญที่อยู่ในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติคือสำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจ มีผู้เชี่ยวชาญสาขาต่าง ๆ ทำหน้าที่ในการให้ความเห็นต่อศาลในเรื่องที่ตนได้ตรวจพิสูจน์ในฐานะพยานผู้เชี่ยวชาญ (คณิต ณ นคร, ม.ป.ป.)

เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2545 ได้กำเนิดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการตรวจพิสูจน์ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์อีกหน่วยงานหนึ่ง มีหน้าที่ในการให้บริการด้านการแพทย์และการตรวจพิสูจน์คล้ายกับกองพิสูจน์หลักฐาน คือ สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ สังกัดกระทรวงยุติธรรมหลักฐานทางด้านวิทยาศาสตร์และการแพทย์เพื่อประกอบการดำเนินคดี งานด้านนิติวิทยาศาสตร์มีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการยุติธรรมที่ต้องมีการนำตัวผู้กระทำผิดมาฟ้องลงโทษ หากระบบการจัดเก็บวัตถุพยานเป็นที่น่าเชื่อถือจะทำให้กระบวนการยุติธรรมมีประสิทธิภาพเพราะพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่

รับการตรวจโดยผู้เชี่ยวชาญมีความถูกต้องแม่นยำมากกว่าพยานบุคคล สถาบันนิติวิทยาศาสตร์มีการพัฒนางานออกไปหลายสาขาการตรวจพิสูจน์ซึ่งเหมือนกับสำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจ[48]

จากการที่เป็นองค์กรหรือหน่วยงานที่มีลักษณะงานเหมือนกันดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างองค์กรอยู่บ้าง เนื่องจากยังไม่มีความชัดเจนในขอบเขตอำนาจ เช่น เมื่อพนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานแล้วจะต้องส่งวัตถุพยานไปตรวจที่ศูนย์พิสูจน์หลักฐานที่รับผิดชอบในเขตดังกล่าวซึ่งพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่จะไม่ส่งไปตรวจที่สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ หรือในบางกรณีที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุก็เช่นเดียวกัน เมื่อรับแจ้งเหตุพนักงานสอบสวนมักร้องขอให้หน่วยงานพิสูจน์หลักฐานที่ประจำอยู่จังหวัดนั้น ๆ มาช่วยเก็บวัตถุพยานในกรณีที่ต้องใช้การเก็บทางเทคนิคซึ่งทำให้การเก็บวัตถุพยานได้ดีกว่าตัวพนักงานสอบสวน แต่ไม่ร้องขอให้เจ้าหน้าที่จากหน่วยสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ เจ้าหน้าที่ดังกล่าวจะมาเก็บเองโดยไม่มีการร้องขอก็จะกลายเป็นการกระทำการที่สุ่มเสี่ยงต่อกฎหมาย ผู้วิจัยมีประสบการณ์การร้องขอให้เจ้าหน้าที่จากสถาบันนิติวิทยาศาสตร์หลายครั้งซึ่งไม่พบปัญหาในการประสานงานแต่อย่างใด และไม่เคยพบปัญหาเรื่องการสอบสวนคำให้การประกอบการตรวจพิสูจน์แต่อย่างใด แต่อาจมีปัญหาในเรื่องของการเดินทางมาตรวจที่เกิดเหตุเนื่องจากหน่วยแยกยังไม่แพร่หลายทุกจังหวัด

2.21 การสืบพยานผู้ชำนาญการพิเศษในศาล

การสืบพยานผู้ชำนาญการพิเศษในศาลนั้นแยกพิจารณาออกเป็น 2 กรณีตามที่กฎหมายกำหนดไว้คือ

2.21.1 ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 243 วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “ศาลจะให้ผู้ชำนาญการพิเศษทำความเห็นเป็นหนังสือก็ได้ แต่ต้องให้มาเบิกความประกอบหนังสือนั้น ให้ส่งสำเนาหนังสือดังกล่าวแล้วแก่คู่ความทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวันก่อนวันเบิกความ”

วิธีการสืบพยานผู้ชำนาญการพิเศษที่ศาลสั่งหรือแต่งตั้ง พยานผู้ชำนาญการพิเศษนี้มาจากพยานที่ศาลขึ้นบัญชีรายชื่อทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญา พยานผู้ชำนาญการนี้มีฐานะเป็นผู้ช่วยเหลือศาลในการให้ความรู้ ให้ความเข้าใจในเรื่องที่ศาลไม่รู้ โดยอาจเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในศาสตร์เฉพาะและให้ความเห็นต่อศาล โดยศาลเป็นผู้แต่งตั้งและมอบหมายงานเมื่อศาลเห็นว่าจำเป็นและสมควร ในคดีอาญาศาลจะมีคำสั่งให้พยานผู้ชำนาญการพิเศษทำความเห็นเป็นหนังสือและต้องส่งให้คู่ความทราบล่วงหน้าก่อนมีการเบิกความประกอบไม่น้อยกว่าสามวัน

---

[48]http://www.cifs.moj.go.th/ สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2558

Prince of Songkla University Pattani Campus

2.21.2 ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 98 ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 15 ในกรณีดังกล่าวพยานผู้เชี่ยวชาญตามมาตรานี้มีสถานะเป็นพยานบุคคลที่คู่ความอ้างมาเพื่อให้ความเห็นในคดี สถานะผู้เชี่ยวชาญที่คู่ความอ้างมาเป็นพยานหรือผู้มีความรู้เชี่ยวชาญคือการที่คู่ความอ้างผู้มีความรู้เชี่ยวชาญเป็นพยานความเห็นที่มีความรู้ความชำนาญในวิชาการบางอย่างซึ่งความเห็นอาจเป็นประโยชน์ในการวินิจฉัยข้อความในประเด็นทั้งนี้ไม่ว่าพยานจะเป็นผู้มีอาชีพนั้นหรือไม่

2.21.2.1 พยานผู้เชี่ยวชาญเป็นบุคคลภายนอกมิได้รู้เห็นเรื่องที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริงนั้นมาโดยตรงแต่ได้เข้ามามีส่วนเพราะต้องอาศัยความรู้ความสามารถอันพิเศษของพยานผู้เชี่ยวชาญมาอธิบายข้อเท็จจริงที่เคลือบแคลงอยู่ให้กระจ่างชัดยิ่งขึ้น

2.21.2.2 ความน่าเชื่อถือของพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นเกิดจากคุณค่าแห่งคุณสมบัติความรู้อันพิเศษของพยานผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งประสบการณ์ต่าง ๆ ที่พยานผู้เชี่ยวชาญได้สั่งสมมา ซึ่งไม่ได้เกี่ยวข้องกับการรู้หรือเห็นเหตุการณ์มาโดยตรงซึ่งแตกต่างจากพยานบุคคลที่เบิกความโดยอาศัยความทรงจำในอดีต

2.21.2.3 จากการที่พยานผู้เชี่ยวชาญใช้ความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ของตนเองเป็นหลักในการให้ความเห็น ซึ่งความรู้เหล่านี้ต้องมีเกณฑ์ที่สามารถพิสูจน์ได้ตามหลักวิชาการบางครั้งก็ซับซ้อนเกินกว่าที่บุคคลทั่วไปจะเข้าใจได้ เพราะฉะนั้นความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญสามารถทำความเห็นเป็นลายลักษณ์อักษรได้ หรือการทำคำให้การเป็นพยานในรูปแบบของความเห็นเป็นหนังสือเสนอต่อศาลและมาเบิกความประกอบ หากคู่ความยังติดใจที่จะซักถามพยานผู้เชี่ยวชาญนั้น

ดังนั้นพยานผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นโดยทำเป็นเอกสารโดยใช้ความรู้ ความเชี่ยวชาญอันเป็นคุณสมบัติเฉพาะของพยานผู้เชี่ยวชาญ และการทำความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญจะต้องมีความน่าเชื่อถือโดยมีการพิสูจน์ ทดลองหรือนำเสนอหลักวิชาการเพื่อสนับสนุนความเห็นของตนได้

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 243 วรรคแรกบัญญัติว่า “ผู้ใดโดยอาชีพหรือมิใช่ก็ตาม มีความชำนาญพิเศษในการใด ๆ เช่นในทางวิทยาศาสตร์ ศิลป ฝีมือ พาณิชยการ การแพทย์ หรือกฎหมายต่างประเทศ และซึ่งความเห็นของเขานั้นอาจมีประโยชน์ในการวินิจฉัย ในการสอบสวน ไต่สวนมูลฟ้องหรือพิจารณาอาจเป็นพยานในเรื่องต่าง ๆ เป็นต้นว่า ตรวจร่างกาย หรือจิตของผู้เสียหาย ผู้ต้องหาหรือจำเลย ตรวจลายมือ ทำการทดลอง หรือกิจการอย่างอื่นๆ”

จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่ากฎหมายได้กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญไว้ว่าลักษณะของพยานผู้เชี่ยวชาญในคดีอาญานั้นต้องเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญ ประสบการณ์เป็นพิเศษในเรื่องราว ในศาสตร์บางสาขาซึ่งบุคคลธรรมดาทั่ว ๆ ไปไม่สามารถรู้หรือเข้าใจได้ โดย

ผู้เชี่ยวชาญจะเป็นผู้ให้ความเห็นต่อศาลเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาคดี และได้กล่าวถึงเพียงว่าผู้ใดโดยอาชีพหรือมิใช่อาชีพก็ตาม หมายถึงพยานผู้เชี่ยวชาญในคดีอาญานั้น รวมถึงบุคคลที่มิใช่พยานผู้เชี่ยวชาญในอาชีพแต่เป็นพยานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ มากกว่าบุคคลธรรมดาทั่วไป โดยให้ความเห็นเป็นประโยชน์ต่อศาลได้ (เข็มชัย ชุติวงศ์, 2546)

2.22 การตรวจสอบและกลั่นกรองพยานผู้เชี่ยวชาญในคดีอาญา

ในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวน โดยปกติการตรวจสอบและกลั่นกรองพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นพนักงานสอบสวนจะพิจารณาคุณสมบัติเฉพาะทาง อาจจะผ่านการเรียนรู้ด้วยตนเองหรือสำเร็จวิชาสาขาใดสาขาหนึ่ง เมื่อเห็นว่ามีคุณสมบัติของพยานอยู่แล้วก็จะร้องขอให้เป็นผู้เชี่ยวชาญ เมื่อผ่านขั้นตอนดังกล่าวแล้วเมื่อพยานขึ้นสู่ศาลยังมีกระบวนการกลั่นกรองอีกครั้ง

2.22.1 การถามค้านพยานผู้เชี่ยวชาญ

การถามค้านพยานผู้เชี่ยวชาญเป็นการตรวจสอบพยานผู้เชี่ยวชาญที่มีประสิทธิภาพอีกประการหนึ่งและเป็นวิธีการตามหลักกฎหมายสากลทั่วไป ซึ่งคู่ความในคดีใช้เป็นวิธีการตรวจสอบคุณสมบัติในเรื่องที่เกี่ยวกับพยานหลักฐานหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ความรู้ ความชำนาญและความเป็นกลางของผู้เชี่ยวชาญโดยวิธีการถามค้าน วิธีการถามค้านเป็นวิธีการหนึ่งที่คู่ความถามพยานของอีกฝ่ายหนึ่ง หลังจากที่คู่ความฝ่ายที่อ้างพยานได้ซักถามพยานฝ่ายของตนเสร็จสิ้นแล้วหมายความว่าฝ่ายใดกล่าวอ้างฝ่ายนั้นเป็นผู้นำสืบก่อน การนำสืบและซักถามจึงเป็นขั้นตอนของคู่ความฝ่ายที่อ้างพยานนั้น ๆ การถามค้านเป็นการดำเนินการซักถามพยานเพื่อมุ่งตรวจสอบความน่าเชื่อถือของพยานนั้น การถามค้าน (Cross-Examination) จัดว่าเป็นหลักการตรวจสอบถามน่าเชื่อถือของพยานที่ดีของระบบกล่าวหา เป็นคำถามที่มุ่งเพื่อตรวจสอบจับเท็จพยาน เป็นคำถามที่มีวัตถุประสงค์เพื่อทำลายน้ำหนักแห่งคำให้การที่ได้ตอบข้อซักถามไปแล้วทนายความที่เก่ง ๆ มักจะถามค้านได้ดี ทำลายน้ำหนักความน่าเชื่อถือของพยานที่อีกฝ่ายนำสืบ (ยิ่งศักดิ์ กฤษณจินดา และคณะ, 2541 : 183)

ปกติพยานผู้เชี่ยวชาญที่คู่ความฝ่ายใดอ้างเข้ามาในคดี โดยหลักแล้วต้องมาเบิกความประกอบรายงานความเห็นในศาล โดยทางฝ่ายผู้กล่าวอ้างในคดีอาญาไม่ว่าจะเป็นโจทก์หรือจำเลยที่กล่าวอ้าง ผู้กล่าวอ้างเป็นฝ่ายนำสืบก่อนจะต้องซักถามเพื่อแสดงให้ศาลเห็นว่าพยานนั้นมีความรู้ความสามารถ มีความชำนาญ หรือประสบการณ์ในเรื่องที่ให้การจริง ต้องยืนยันความเห็นของพยาน หลังจากนั้นระบบการสืบพยานจะเปิดโอกาสให้คู่ความอีกฝ่ายได้ถามค้านความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญ เพื่อทำลายน้ำหนักของพยานนั้น ๆ ว่าพยานไม่มีความรู้ ไม่มีความเชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ หรือให้ความเห็นโดยไม่เป็นกลาง หรือพยานนั้นมีการเก็บรวบรวมไม่ถูกต้องไม่ตรงตามหลักวิชา มี

การปนเปื้อน จนทำให้การตรวจพิสูจน์ผิดพลาด และให้ความเห็นผิดพลาด เป็นการทำลายน้ำหนักความน่าเชื่อถือของพยานผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งคู่ความต้องพยายามหาข้อบกพร่องของพยานผู้เชี่ยวชาญให้ได้ การถามค้านนี้ถือว่าเป็นเครื่องมือการตรวจสอบความจริงที่เกิดขึ้นในการพิจารณาคดีระบบระบบกล่าวหา ส่วนระบบไต่สวนศาลจะเป็นผู้ถามเอง โดยปกติมักจะถามถึงการตรวจพิสูจน์ว่าถูกต้องตามหลักวิชาการหรือไม่ รวมถึงประสบการณ์และความเชี่ยวชาญของพยานในทางปฏิบัติเท่าที่ปฏิบัติงานด้านนี้มาไม่พบอุปสรรคในการนำพยานเข้าสู่กระบวนการและการตรวจสอบคุณสมบัติของพยานผู้เชี่ยวชาญแต่ทั้งนี้ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งความถูกต้องและคำนึงถึงความยุติธรรมเป็นหลัก (โสภณ รัตนากร, 2551 : 389)

2.22.2 เหตุคัดค้านพยานผู้เชี่ยวชาญ

เหตุคัดค้านพยานประเภทนี้กฎหมายไทยได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการคัดค้านพยานผู้เชี่ยวชาญในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 192(2) ประกอบมาตรา 15 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งมาตรา 192(2)

โสภณ รัตนากร (2542) ได้ให้ความเห็นโดยมีใจความว่าเนื่องจากผู้เชี่ยวชาญที่ศาลตั้งมิใช่พยานที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจัดหามา ผู้เชี่ยวชาญควรจะวางตัวเป็นกลางเช่นศาล จึงอาจมีการคัดค้านทำนองเดียวกับการคัดค้านผู้พิพากษาโดยนำเหตุแห่งการคัดค้านผู้พิพากษามาตรา 11,12 มาใช้โดยอนุโลมเมื่อผู้พิพากษาเป็นผู้มีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีที่ขึ้นมาสู่ศาลผู้พิพากษาที่ทำการพิจารณาพิพากษาคดีนั้นจึงต้องทำตนให้ปราศจากอคติอันได้แก่ความลำเอียงทั้ง 4 ประการ คือ มีฉันทาคติ ความลำเอียงเพราะรัก โทสาคติ ความลำเอียงเพราะโกรธ โมหาคติ ความลำเอียงเพราะเขลาหรือหลง และภยาคติ ความลำเอียงเพราะกลัว ทั้งนี้ ก็เพื่อได้กระทำตนให้เป็นกลางจริง ๆ ไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง อันจะทำให้เกิดความยุติธรรมแก่คู่ความได้อย่างแท้จริง เพราะถ้าผู้พิพากษามีอคติอย่างใดอย่างหนึ่งเข้าครอบงำเสียแล้วการวินิจฉัยคดีก็อาจเอนเอียงไม่ตั้งอยู่บนรากฐานแห่งความยุติธรรมได้ ซึ่งเป็นผลร้ายแก่คู่ความประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 11 บัญญัติว่า “เมื่อคดีถึงศาล ผู้พิพากษาคนหนึ่งคนใดในศาลนั้นอาจถูกคัดค้านได้ ในเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

(1) ถ้าผู้พิพากษานั้นมีผลประโยชน์ได้เสียเกี่ยวข้องอยู่ในคดีนั้น

(2) ถ้าเป็นญาติเกี่ยวข้องกับคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง คือว่าเป็นบุพการี หรือผู้สืบสันดานไม่ว่าชั้นใด ๆ หรือเป็นพี่น้อง หรือลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงภายในสามชั้น หรือเป็นญาติเกี่ยวพันทางแต่งงานนับได้เพียงสองชั้น

(3) ถ้าเป็นผู้ที่ได้ถูกอ้างเป็นพยานโดยที่ได้รู้ได้เห็นเหตุการณ์ หรือโดยเป็นผู้เชี่ยวชาญมีความรู้เป็นพิเศษเกี่ยวข้องกับคดีนั้น

(4) ถ้าได้เป็นหรือเป็นผู้แทนโดยชอบธรรม หรือผู้แทน หรือได้เป็นทนายความของคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมาแล้ว

(5) ถ้าได้เป็นผู้พิพากษานั่งพิจารณาคดีเดียวกันนั้นในศาลอื่นมาแล้ว หรือเป็นอนุญาโตตุลาการมาแล้ว

(6) ถ้ามีคดีอีกเรื่องหนึ่งอยู่ในระหว่างพิจารณา ซึ่งผู้พิพากษานั้นเอง หรือภริยาหรือญาติทางสืบสายโลหิตตรงขึ้นไป หรือตรงลงมาของผู้พิพากษานั้นฝ่ายหนึ่งพิพาทกับคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือภริยาหรือญาติทางสืบสายโลหิตตรงขึ้นไป หรือตรงลงมาของคู่ความฝ่ายนั้นอีกฝ่ายหนึ่ง

(7) ถ้าผู้พิพากษานั้นเป็นเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ หรือเป็นนายจ้างของคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

เมื่อพิจารณาถึงเหตุของการคัดค้านแล้วถือว่าเป็นเหตุที่สุ่มเสี่ยงต่อความไม่เป็นกลางอาจจะส่งผลต่อความน่าเชื่อถือในความเห็นของพยานผู้ชำนาญหรืออาจก่อให้เกิดความลำเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งถือว่าเป็นการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม ไม่มีความเป็นอิสระและเป็นกลางในฐานะผู้ช่วยศาล ความเห็นดังกล่าวจึงเป็นความเห็นที่มิชอบด้วยกฎหมาย ทำให้ความยุติธรรมเสียไป หากศาลยังขืนรับฟังไว้อาจเป็นสาเหตุให้คู่ความยกเป็นข้อต่อสู้ในการอุทธรณ์หรือฎีกาได้ และประเด็นดังกล่าวถือเป็นเรื่องเกี่ยวกับเรื่องขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนด้วย (โสภณ รัตนากร, 2542 : 389)

วิธีคัดค้านพยานผู้เชี่ยวชาญทำได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 13 บัญญัติว่า “ถ้ามีเหตุที่จะคัดค้านได้อย่างใดอย่างหนึ่งดั่งที่กล่าวไว้ในสองมาตราก่อนเกิดขึ้นแก่ผู้พิพากษาคนใดคนหนึ่งที่นั่งในศาล

(1) ผู้พิพากษานั้นเอง จะยื่นคำบอกกล่าวต่อศาลแสดงเหตุที่ตนอาจถูกคัดค้านแล้วขอถอนตัวออกจากการนั่งพิจารณาคดีนั้นก็ได้

(2) คู่ความเกี่ยวข้องอาจยกข้อคัดค้านขึ้นอ้างโดยทำเป็นคำร้องยื่นต่อศาล แต่ถ้าตนได้ทราบเหตุที่พึงคัดค้านได้ก่อนวันสืบพยาน ก็ให้ยื่นคำร้องคัดค้านเสียก่อนวันสืบพยานนั้น หรือถ้าทราบเหตุที่พึงคัดค้านได้ในระหว่างพิจารณา ก็ให้ยื่นคำร้องคัดค้านไม่ช้ากว่าวันนัดสืบพยานครั้งต่อไป แต่ต้องก่อนเริ่มสืบพยานเช่นว่านั้นเมื่อได้ยื่นคำร้องดั่งกล่าวแล้วให้ศาลงดกระบวนพิจารณาทั้งปวงไว้ก่อนจนกว่าจะได้มีคำชี้ขาดในเรื่องที่คัดค้านนั้นแล้ว แต่ความข้อนี้มิให้ใช้แก่กระบวนพิจารณาซึ่งจะต้องดำเนินโดยมิชักช้า อนึ่ง กระบวนพิจารณาทั้งหลายที่ได้ดำเนินไปก่อน ได้ยื่นคำร้องคัดค้านก็ดี และกระบวนพิจารณาทั้งหลายในคดีที่จะต้องดำเนินโดยมิชักช้า แม้ถึงว่าจะได้ดำเนินไปภายหลังที่ได้ยื่นคำร้องคัดค้านก็ดี เหล่านี้ย่อมสมบูรณ์ไม่เสียไปเพราะเหตุที่ศาลมีคำสั่งยอมฟังคำคัดค้าน เว้นแต่ศาลจะได้กำหนดไว้ในคำสั่งเป็นอย่างอื่นถ้าศาลใดมีผู้พิพากษาคนเดียว และผู้พิพากษาคนนั้นถูกคัดค้าน หรือถ้าศาลใดมีผู้พิพากษาหลายคน และผู้พิพากษาทั้งหมดถูกคัดค้าน ให้ศาลซึ่งมีอำนาจสูงกว่าศาลนั้นตามลำดับเป็นผู้ชี้ขาดคำคัดค้านถ้าศาลใดมีผู้พิพากษาหลายคนและผู้พิพากษาที่มิได้ถูกคัดค้านรวมทั้งข้าหลวงยุติธรรม ถ้าได้นั่งพิจารณาด้วยมีจำนวนครบที่จะเป็นองค์คณะ และมีเสียงข้างมากตามที่

กฎหมายต้องการให้ศาลเช่นว่านั้นเป็นผู้ชี้ขาดคำคัดค้าน แต่ในกรณีที่อยู่ในอำนาจของผู้พิพากษาคนเดียวจะชี้ขาดคำคัดค้าน ห้ามมิให้ผู้พิพากษาคนนั้นมีคำสั่งให้ยกคำคัดค้านโดยผู้พิพากษาอีกคนหนึ่งหรือข้าหลวงยุติธรรมมิได้เห็นพ้องด้วยถ้าศาลใดมีผู้พิพากษาหลายคน และผู้พิพากษาที่มิได้ถูกคัดค้านแม้จะนับรวมข้าหลวงยุติธรรมเข้าด้วย ยังมีจำนวนไม่ครบที่จะเป็นองค์คณะ และมีเสียงข้างมากตามที่กฎหมายต้องการ หรือถ้าผู้พิพากษาคนเดียวไม่สามารถมีคำสั่งให้ยกคำคัดค้านเสียด้วยความเห็นพ้องของผู้พิพากษาอีกคนหนึ่ง หรือข้าหลวงยุติธรรมตามที่บัญญัติไว้ในวรรคก่อน ให้ศาลซึ่งมีอำนาจสูงกว่าศาลนั้นตามลำดับเป็นผู้ชี้ขาดคำคัดค้าน”

คู่ความอาจคัดค้านเมื่อทราบว่าเป็นการพิจารณาที่ขัดกับหลักกฎหมายหรือผู้พิพากษาอาจถอนตัวเองก็ได้ เมื่อผู้พิพากษาที่นั่งพิจารณาคดีนั้นไม่ว่าในฐานะเจ้าของสำนวนหรือองค์คณะได้ทราบว่าตนอาจถูกคัดค้าน หรือตนอยู่ในกรณีตามมาตรา 11 หรือ 12 ผู้พิพากษานั้นอาจยื่นคำบอกกล่าวต่อศาลขอถอนตัวก็ได้

กำหนดระยะเวลาคัดค้านกฎหมายกำหนดระยะคัดค้านไว้ 2 ระยะ คือ ถ้าทราบก่อนวันสืบพยานต้องคัดค้านเสียก่อนวันสืบพยานเพื่อตัดปัญหาการล่วงรู้ข้อเท็จจริง แต่ถ้าทราบภายหลังวันสืบพยานแล้วต้องคัดค้านก่อนวันสืบพยานครั้งต่อไป แม้การพิจารณาจะได้ดำเนินไปแล้วมากน้อยเพียงใดก็ตาม (คำพิพากษาฎีกาที่ 1050/2463, 938/2472, 931/2473) กรณีไม่มีการสืบพยานไม่ว่ากรณีใดก็ตามต้องคัดค้านก่อนศาลมีคำพิพากษา

2.22.3 การวินิจฉัยชี้ขาดคำคัดค้าน

2.22.3.1 ถ้าคู่ความคัดค้านจะต้องมีการไต่สวนเสมอ และชี้ขาดคำคัดค้านนั้นเริ่มด้วยการงดการพิจารณาคดีทั้งปวงไว้ก่อนจนกว่าจะได้มีคำชี้ขาดในเรื่องที่คัดค้านแล้ว

2.22.3.2 องค์คณะผู้พิพากษาที่จะชี้ขาดคำคัดค้านต้องเท่ากับองค์คณะที่กำลังพิจารณาอยู่ในศาลนั้นเอง ถ้าผู้พิพากษาศาลใดถูกคัดค้านหมดทั้งศาล ศาลซึ่งมีอำนาจคัดค้านจะต้องเป็นศาลสูงกว่าศาลที่ถูกคัดค้านนั้นเป็นผู้ชี้ขาดคำคัดค้าน

2.22.3.3 ผลของการวินิจฉัยชี้ขาดคำคัดค้านประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 14 บัญญัติว่า “เมื่อได้มีการร้องคัดค้านขึ้น และผู้พิพากษาที่ถูกคัดค้านไม่ยอมถอนตัวออกจากการนั่งพิจารณาคดี ให้ศาลฟังคำแถลงการณ์ของคู่ความฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และของผู้พิพากษาที่ถูกคัดค้านกับทำการสืบพยานหลักฐานที่บุคคลเหล่านั้นได้นำมาและพยานหลักฐานอื่นตามที่เห็นสมควรแล้วออกคำสั่งยอมรับหรือยกเสียซึ่งคำคัดค้านนั้น คำสั่งเช่นว่านี้ให้เป็นที่สุดเมื่อศาลที่ผู้พิพากษาแห่งศาลนั้นเองถูกคัดค้าน จะต้องวินิจฉัยชี้ขาดคำคัดค้านห้ามมิให้ผู้พิพากษาที่ถูกคัดค้านนั้นนั่งหรือออกเสียงกับผู้พิพากษาอื่น ๆ ในการพิจารณาและชี้ขาดคำคัดค้านนั้นถ้าผู้พิพากษาใดได้ขอถอนตัวออกจากการนั่งพิจารณาคดีก็ดี หรือศาลได้ยอมรับคำคัดค้านผู้พิพากษาใดก็ดี ให้ผู้พิพากษาคนอื่นทำการแทนตามบทบัญญัติในพระธรรมนูญศาลยุติธรรมหมายความว่า คำสั่งในการวินิจฉัยชี้ขาดคำคัดค้านมีได้ 2

Prince of Songkla University Pattani Campus

ประการคือ ยอมรับคำคัดค้าน และยกเสียซึ่งคำคัดค้าน คำสั่งใด ๆ เช่นว่านี้ย่อมถึงที่สุดจะอุทธรณ์ฎีกาต่อไปไม่ได้ เมื่อศาลใดยอมรับคำคัดค้าน ก็ต้องให้ผู้พิพากษาอื่นทำการแทนต่อไป พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา 10 อนุ 4(1) ให้ประธานศาลฎีกา อธิบดีผู้พิพากษา หรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาล หรือผู้ทำการแทนต้องรับผิดชอบในงานของศาลให้เป็นไปโดยเรียบร้อย และมีอำนาจนั่งพิจารณาและพิพากษาคดีใด ๆ ของศาลนั้น หรือเมื่อได้ตรวจสำนวนคดีใดแล้วมีอำนาจลงลายมือชื่อในคำพิพากษาหรือทำความเห็นแย้งได้ (จิราภรณ์ เนาวพนานนท์, 2552)

2.23 แนวทางของศาลในการรับฟังพยานผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างแนวทางการรับฟังพยานผู้เชี่ยวชาญที่ศาลฎีกาได้พิพากษาไปแล้ว และตรวจสอบและวิเคราะห์คำพิพากษานั้น โดยการหาเหตุผลที่สอดคล้องกับนิติวิทยาศาสตร์ซึ่งมีหลายคดีรวมทั้งคดีที่ผู้วิจัยเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบซึ่งจะปรากฏชื่อผู้วิจัยอยู่ในคำพิพากษาฎีกาด้วย เช่น

คำพิพากษาฎีกาที่ 15264/2558

โดยโจทก์ฟ้องว่าจำเลยกับพวกกระทำผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายโดยเมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2554 จำเลยกับพวกร่วมกันมีอาวุธปืนเอ็ม16 จำนวน 1 กระบอก และกระสุนปืนเอ็ม16 ไม่ทราบจำนวนนัด อันเป็นอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนที่นายทะเบียนไม่อาจออกใบอนุญาตให้ได้ไว้ในความครอบครอง และร่วมกันมีอาวุธปืนสั้นไม่ทราบชนิดและขนาด จำนวน 1 กระบอก และอาวุธปืนลูกซองยาวจำนวน 1 กระบอก และกระสุนปืนไม่ทราบชนิดและขนาดหลายนัดไว้ในความครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญ าต และร่วมกันพาอาวุธปืนดังกล่าวทั้งหมดติดตัวไปในบริเวณอาคารชุมสายโทรศัพท์ขององค์การโทรศัพท์ (ทีโอที) ในเขตเทศบาลตำบลยะรัง อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี อันเป็นเมือง หมู่บ้าน หรือทางสาธารณะโดยไม่มีเหตุสมควรและโดยไม่ได้รับใบอนุญาต จำเลยกับพวกร่วมกันมีวัตถุระเบิดแสวงเครื่องชนิดประกอบขึ้นเองหลายลูกเป็นระบบไฟฟ้า โดยใช้อุปกรณ์ดัดแปลงทำเป็นสวิตซ์ไฟฟ้าควบคุมการจุดระเบิดของระเบิดแสวงเครื่องมีวัตถุระเบิดที่มีไนเตรทและคลอเรตเป็นส่วนผสมทำเป็นดินระเบิดหลัก มีแบตเตอรีขนาด 9 โวลต์เป็นแหล่งจ่ายพลังงานให้แก่วงจรระเบิดแสวงเครื่อง มีเหล็กเส้นตัดเป็นท่อนดัดแปลงทำเป็นสะเก็ดระเบิด นำมาประกอบรวมกันไว้ในกระป๋องอะลูมีเนียม อยู่ในสภาพสมบูรณ์และใช้งานได้ เมื่อเกิดระเบิดขึ้นจะสามารถทำอันตรายต่อชีวิต บุคคล สัตว์ และทรัพย์สินให้เสียหายได้ อันเป็นวัตถุระเบิดที่นายทะเบียนไม่อาจออกใบอนุญาตให้ได้ไว้ในความครอบครองและจำเลยกับพวกมีเจตนาฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อนร่วมกันนำวัตถุระเบิดดังกล่าวไปวางไว้บริเวณอาคารชุมสายโทรศัพท์ (ทีโอที) ในเขตเทศบาลตำบลยะรัง อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี แล้วจุดชนวนระเบิดด้วยการตั้งเวลาเพื่อสังหารเจ้าหน้าที่องค์การโทรศัพท์ ประชาชนทั่วไปที่ผ่านไปมา

บริเวณดังกล่าว และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มาเก็บกู้วัตถุระเบิด ทั้งมีเจตนาทำลายอาคารชุมสายโทรศัพท์โดยร่วมกันจุดชนวนระเบิดขึ้น ตระเตรียมการ และแบ่งหน้าที่กันทำตั้งแต่ต้น จำเลยกับพวกลงมือกระทำความผิดดังกล่าวไปตลอดแล้ว แต่การกระทำนั้นไม่บรรลุผลเนื่องจากแรงระเบิดพร้อมสะเก็ดระเบิดไม่ถูกเจ้าหน้าที่องค์การโทรศัพท์ ประชาชนทั่วไปและเจ้าหน้าที่ที่มาเก็บกู้วัตถุระเบิด แต่เป็นเหตุให้อาคารชุมสายขององค์การโทรศัพท์ (ทีโอที) เสียหายทั้งหลังอันเป็นการก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ระบบขนส่งสาธารณะ ระบบโทรคมนาคมและโครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์สาธารณะ และก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของรัฐหนึ่งรัฐใด หรือของบุคคล หรือต่อสิ่งแวดล้อม อันก่อให้เกิดหรือน่าจะก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจอย่างสำคัญ โดยการกระทำดังกล่าวมีความมุ่งหมายเพื่อขู่เข็ญหรือบังคับรัฐบาลไทยให้กระทำการใดหรือไม่กระทำการอันก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงและเพื่อสร้างความปั่นป่วนให้เกิดความหวาดกลัวในหมู่ประชาชน จำเลยให้การปฏิเสธ ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้วพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดให้จำคุกตลอดชีวิต จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 9 พิพากษายืน จำเลยฎีกา ศาลฎีกาตรวจสำนวนประชุมปรึกษาแล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ว่า เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2554 เวลา 19 นาฬิกา ซึ่งอยู่ในระหว่างที่มีการใช้กฎอัยการศึกและพระราชกำหนดบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีคนร้ายหลายคนร่วมกับนายมูฮำหมัด กูนา จำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำที่ 660/2555 ของศาลชั้นต้น กับพวกอีก 3 คน ที่ยังหลบหนี ใช้กำลังประทุษร้ายหรือกระทำการใด ๆ อันก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต หรืออันตรายอย่างร้ายแรงต่อร่างกายหรือเสรีภาพของบุคคลใด ๆ ก่อความวุ่นวายหรือความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อก่อการร้าย มีวัตถุระเบิด อาวุธปืนหลายกระบอกและเครื่องกระสุนปืนหลายนัดซึ่งใช้ยิงทำอันตรายแก่ชีวิตและวัตถุได้ และสมคบกันเพื่อก่อการร้าย ร่วมกันมีอาวุธปืนเอ็ม 16 จำนวน 1 กระบอก และกระสุนปืนเอ็ม16 ไม่ทราบจำนวนนัด ที่นายทะเบียนไม่สามารถออกใบอนุญาตให้ได้ไว้ในความครอบครอง ร่วมกันมีอาวุธปืนสั้นไม่ทราบชนิดและขนาด 1 กระบอก และอาวุธปืนลูกซองยาว 1 กระบอก กระสุนปืนไม่ทราบชนิด ขนาดหลายนัดไว้ในความครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต ร่วมกันพกอาวุธปืนดังกล่าวติดตัวไปในบริเวณอาคารชุมสายโทรศัพท์ของบริษัท ทีโอที จำกัด(มหาชน) ในเขตเทศบาลตำบลยะรัง อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี อันเป็นเมือง หมู่บ้าน หรือทางสาธารณะโดยไม่มีเหตุอันสมควรและไม่ได้รับอนุญาต ร่วมกันมีวัตถุระเบิดแสวงเครื่องชนิดประกอบขึ้นเอง เป็นระบบไฟฟ้า และใช้การได้เมื่อเกิดระเบิดขึ้นจะมีอำนาจทำลายชีวิตมนุษย์ สัตว์ และทรัพย์สินให้เสียหายได้ อันเป็นวัตถุระเบิดซึ่งนายทะเบียนไม่อาจออกใบอนุญาตให้ได้ไว้ในความครอบครองหลายลูก เมื่อวัน เวลาและสถานที่เกิดเหตุตามฟ้อง คนร้ายหลายคนดังกล่าวร่วมกันนำระเบิดไปวางไว้ในอาคารชุมสายโทรศัพท์ยะรัง บริเวณหน้าอาคารที่ทำการไปรษณีย์ยะรัง บริเวณหน้าสำนักงานเทศบาลเมืองยะรัง และหมวดการทางยะรัง ซึ่งจุดชนวนระเบิดด้วยการตั้งเวลา โดยมีเจตนาฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน แต่การกระทำไม่บรรลุผลเนื่องจาก

แรงระเบิดไม่ถูกเจ้าหน้าที่บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) และประชาชนผู้สัญจรไปมา แต่เป็นเหตุให้อาคารชุมสายโทรศัพท์เสียหายทั้งหลัง การตรวจสถานที่เกิดเหตุยึดของกลางได้ 23 รายการ ตามเอกสารหมาย จ.1 จ.4 และ จ.38 วันรุ่นขึ้นร้อยตำรวจเอกรัชตานนท์ ผู้ภักดี พนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่เก็บกู้วัตถุระเบิด เจ้าหน้าที่วิทยาการและเจ้าหน้าที่นิติวิทยาศาสตร์เข้าตรวจที่เกิดเหตุทั้ง 4 แห่ง ตามรายงานการตรวจสถานที่เกิดเหตุคดีเกี่ยวกับระเบิด แผนที่สังเขปแสดงสถานที่เกิดเหตุและบันทึกการตรวจสถานที่เกิดเหตุเอกสารหมาย จ.38 ถึง 39 และ จ.40 ถึง จ.42 พนักงานสอบสวนขอภาพบันทึกจากกล้องวงจรปิดที่อาคารชุมสายโทรศัพท์ยะรังและนำแผ่นซีดีที่บันทึกจากกล้องวงจรปิดที่อาคารชุมสายโทรศัพท์ยะรังและนำแผ่นซีดีที่บันทึกภาพจากกล้องวงจรปิดเป็นของกลาง ตามแผ่นบันทึกข้อมูลและบัญชีของกลางคดีอาญาหมาย ว.จ.1 และ จ.43

คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยว่า จำเลยเป็นคนร้ายกระทำความผิดตามคำพิพากษาศาลล่างทั้งสองหรือไม่ โจทก์มีพันตำรวจโทอันธีร์ ก่ออารี กับพวกเป็นพนักงานสอบสวนเบิกความว่า หลังเกิดเหตุพนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่ชุดเก็บกู้วัตถุระเบิด เจ้าหน้าที่วิทยาการ และเจ้าหน้าที่นิติวิทยาศาสตร์เข้าตรวจสถานที่เกิดเหตุทั้ง 4 แห่ง พบชิ้นส่วนวัตถุระเบิดหลายรายการและกล้องวงจรปิดที่ด้านหน้าอาคารชุมสายโทรศัพท์ยะรังบันทึกภาพคนร้ายได้ ต่อมาจากการสืบสวนทราบว่าหนึ่งในคนร้ายที่ปรากฏในภาพคือ นายมูฮำหมัดหรือมูฮัมหมัด กูนา ต่อมาวันที่ 3 ธันวาคม 2554 นายมูฮำหมัดถูกควบคุมตัวตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 และพนักงานสอบสวนอายัดตัวนายมูฮำหมัดมาสอบปากคำชั้นสอบสวนในฐานะพยานและในฐานะผู้ต้องหา นายมูฮำหมัดให้การรับว่าเป็นบุคคลในภาพจริง และร่วมกับจำเลยกับพวกลอบวางระเบิดที่ชุมสายโทรศัพท์ยะรัง โดยชี้ยืนยันภาพจากกล้องวงจรปิดว่ามีจำเลยร่วมด้วย วันรุ่งขึ้นเจ้าหน้าที่ทหาร เจ้าพนักงานตำรวจ และเจ้าหน้าที่นิติวิทยาศาสตร์เข้าปิดล้อมตรวจค้นบ้านเลขที่ 51 หมู่ที่ 4 ตำบลคอลอตันหยง อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ซึ่งเป็นบ้านของนางสาวหาสน๊ะ เยะ ภริยาจำเลย ผลการตรวจปรากฏว่า พบฝาครอบระเบิดแบบขว้างที่ประกอบขึ้นเอง กระป๋องสเปรย์ดับกลิ่นของผู้ชายดัดแปลงเป็นอุปกรณ์ใส่วัตถุระเบิดเรียบร้อยแล้ว วงจรอิเล็กทรอนิกส์และอื่น ๆ อีกหลายรายการ รวมทั้งตรวจพบสารพีอีทีเอ็นและสารอาร์ดีเอ็กซ์ ซึ่งเป็นสารประกอบวัตถุระเบิดและเป็นสารที่อยู่ในการควบคุมของทหารบนสิ่งของหรืออุปกรณ์ภายในบ้านหลายรายการ ต่อมาเมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2555 เจ้าหน้าที่ทหารควบคุมตัวจำเลยตามพระราชกำหนดบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 ได้ที่ตำบลเมาะมาวี อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี วันรุ่งขึ้นเจ้าหน้าที่ทหาร เจ้าพนักงานตำรวจและเจ้าหน้าที่นิติวิทยาศาสตร์เข้าปิดล้อมตรวจค้นบ้านเลขที่ 166/1 ซึ่งคาดว่าเป็นที่หลบซ่อนตัวจำเลย และตรวจค้นบ้านเลขที่ 286/1 หมู่ที่ 4 ตำบลเมาะมาวี อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี รวมทั้งแปลงผักและโรงเก็บไม้ ผลการตรวจปรากฏว่า พบสารพีอีทีเอ็น สารอาร์ดีเอ็กซ์ และสารทีเอ็นที บนเชื้อปะทุ สายไฟ แบตเตอรี สิ่งของหรือเครื่องใช้ภายในบ้านหลายรายการ

และพบอาวุธปืนเอ็ม16 อาวุธปืนสั้นและอาวุธปืนยาวลูกซอง พร้อมกระสุนปืน ผลการตรวจหาสารประกอบวัตถุระเบิดและสารเสพติดเบื้องต้นที่มือของจำเลยปรากฏว่าพบสารอาร์ดีเอ็กซ์ที่มือซ้ายและมือขวาของจำเลย เห็นว่า แม้เหตุเกิดในเวลากลางคืน โจทก์ไม่มีพยานรู้เห็นขณะเกิดเหตุ แต่เมื่อเกิดเหตุระเบิดที่อาคารชุมสายโทรศัพท์ของบริษัท ทีโอที จำกัด(มหาชน) ที่สำนักงานเทศบาลตำบลยะรัง ที่บริเวณหน้าอาคารที่ทำการไปรษณีย์ยะรัง และที่หมวดการทางยะรัง พันตำรวจตรีพิสิษฐ์ บัวแก้ว และร้อยตำรวจเอกรัชตานนท์ได้ตรวจสถานที่เกิดเหตุพบเชื้อปะทุไฟฟ้า เศษกระป๋องเครื่องดื่มโค้ก ซึ่งเป็นภาชนะบรรจุดินระเบิดและเศษชิ้นส่วนนาฬิกาข้อมือ เหล็กเส้นเป็นสะเก็ดระเบิด แบตเตอรีขนาด 9 โวลต์ ตามรายงานการตรวจสถานที่เกิดเหตุเกี่ยวกับระเบิดเอกสารหมาย จ.16 และ จ.35 เมื่อพยานโจทก์ทั้งสามตรวจสอบกล้องวงจรปิด 2 ตัว ที่บริเวณหน้าที่ทำการชุมสายโทรศัพท์ยะรัง ตามบันทึกภาพกล้องวงจรปิดตามแผ่นบันทึกข้อมูลหมาย ว.จ.1ปรากฏว่ากล้องวงจรปิดบันทึกภาพของคนร้ายขณะก่อเหตุไว้ได้ ตามภาพถ่ายกล้องวงจรปิด หมาย จ.8 เมื่อได้ดูภาพบันทึกจากกล้องวงจรปิดแล้วได้พิมพ์ภาพนิ่งออกมานำไปให้บุคคลและชาวบ้านบริเวณที่เกิดเหตุดูแล้วได้รับแจ้งจากฝ่ายสืบสวนว่า ชายคนร้ายที่สวมเสื้อสีดำตามภาพกล้องวงจรปิดดังกล่าวชื่อนายมูฮำหมัด กูนาต่อมาวันที่ 2 ธันวาคม 2554 ร้อยตำรวจเอกปัญญา อู่ตะเภา ซึ่งประจำการอยู่ที่กองกำกับการสืบสวนตำรวจภูธรจังหวัดปัตตานี ได้สืบสวนทราบว่านายมูฮำหมัดหลบไปอยู่ที่บ้านยายที่ตำบลยาบี อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี จึงติดตามไปพบนายมูฮำหมัดกับพวกขับรถจักรยานยนต์สวนทางมา จึงนำตัวนายมูฮำหมัดไปสอบถามที่หน่วยเฉพาะกิจปัตตานี 21 ซึ่งผลการซักถามนายมูฮำหมัดทราบว่าจำเลยร่วมกับพวก 6 คน เป็นคนร้ายนำระเบิดไปวางที่ชุมสายโทรศัพท์ยะรัง ต่อมาวันที่ 4 ธันวาคม 2554 นายวัฒนชัย อาพร ตำแหน่งนักนิติวิทยาศาสตร์ปฏิบัติการกับพวก ซึ่งเป็นทีมงานของแพทย์หญิงคุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์ ผู้อำนวยการสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ และพันตำรวจตรีทิวา ศรีพรหม สารวัตรสืบสวนสถานีตำรวจภูธรหนองจิก จังหวัดปัตตานี ซึ่งเป็นบ้านของนางหาสน๊ะ เยะ ภริยาของจำเลย เพื่อตรวจเก็บวัตถุพยาน ตามภาพถ่ายหมาย จ.28 การตรวจค้นพบหลอดเชื้อปะทุซึ่งดัดแปลงจากกระป๋องสเปรย์ดับกลิ่นกายชาย ท่อพีวีซีตัดสั้นดัดแปลงเป็นฝาปิดด้านบนของวัตถุระเบิดผงสีขาวบรรจุอยู่ในถุงพลาสติกโดยผงดังกล่าวเป็นสารระเบิดพีอีทีเอ็น สายไฟฟ้าแดงพร้อมหลอดไฟซึ่งใช้ในการส่งประจุไฟฟ้าเพื่อจุดระเบิดและปุ๋ยยูเรีย การปนเปื้อนสารระเบิด สามารถนำไปใช้วัตถุระเบิด ตามบันทกการตรวจค้นหมาย จ.29 และวันที่ 29 พฤษภาคม 2555 เมื่อจับกุมจำเลยได้ นายวัฒนชัย ได้ตรวจเก็บวัตถุพยานที่บ้านเลขที่ 166/1 และบ้านเลขที่ 286/1 หมู่ที่ 4 ตำบลเมาะมาวี อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี ซึ่งอยู่ติดกันคาดว่าจำเลยหลบซ่อนอยู่ ตรวจค้นภายในบ้านพบการปนเปื้อนของสารระเบิด เมื่อตรวจค้นด้านหลังบ้าน บริเวณสวนผัก บริเวณโคนต้นกล้วย ตรวจค้นเชื้อปะทุวัตถุระเบิด แบตเตอรี ตามแผนผังและภาพถ่ายหมาย จ.37 เมื่อตรวจค้นห่างจากบ้านดังกล่าวประมาณ 500 เมตร บริเวณกองไม้ตรวจพบอาวุธปืน เสื้อผ้า และธงภาษามลายู

แม้จะไปปรากฏว่ามีผู้ยอมรับเป็นเจ้าของก็ตาม แต่มีเจ้าหน้าที่สถาบันนิติวิทยาศาสตร์อีกชุดหนึ่งตรวจเก็บวัตถุพยานจากตัวจำเลย พบว่ามีสารปนเปื้อนของสารระเบิดอาร์ดีเอ็กซ์ ตามเอกสารหมาย จ.17 ส่วนการตรวจค้นที่บ้านเลขที่ 51 ดังกล่าวพบกระสอบปุ๋ยวางอยู่บริเวณบันได และมีกระสอบข้าวเปลือกวางติดอยู่ ซึ่งเป็นปุ๋ยที่ใช้ใส่นาข้าวได้ และการตรวจท่อพีวีซีตัดดัดแปลงเป็นฝาปิดระเบิดชิ้นเดียวบริเวณใต้ถุนบ้านและวัตถุพยานทั้งหมด มีลักษณะวางไว้โดยเปิดเผยไม่ได้ถูกซุกซ่อนไว้ก็ตาม แต่เมื่อตรวจถุงปุ๋ยดังกล่าวแล้ว ปรากฏว่ามีการปนเปื้อนของสารระเบิดชนิดพีอีทีเอ็น ซึ่งปกติถุงทั่วไปจะไม่มีวัตถุของกลางที่บ้านเลขที่ 51 สามารถนำมาประกอบเป็นระเบิดได้ ขาดแต่ภาชนะบรรจุเท่านั้น และแพทย์หญิงคุณหญิงพรทิพย์เบิกความว่า จากผลการตรวจพิสูจน์วัตถุพยานที่พบดังกล่าวกับวัตถุพยานที่พบในที่เกิดเหตุพบว่า ภาชนะ ดินขยาย สารประกอบวัตถุระเบิดเป็นชนิดเดียวกัน ตามรายงานการตรวจพิสูจน์เอกสารหมาย จ.6 นอกจากนี้อุปกรณ์ที่เป็นส่วนสำคัญที่สุดในการระเบิดครั้งนี้คือ ชุดสวิตซ์ควบคุมการจุดระเบิดของระเบิดแสวงเครื่องได้ตรวจพบที่บ้านของจำเลยหลายชิ้น ดังนั้น จึงสอดคล้องกับที่พยานโจทก์เบิกความ(พันตำรวจโทอันธีร์) เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2554 พยานโจทก์ (พันตำรวจโทอันธีร์) กับพวกได้ไปสอบปากคำนายมูฮำหมัดในฐานะพยาน ซึ่งให้การรับว่าร่วมกับพวก 6 คน ลอบวางระเบิดอาคารชุมสายโทรศัพท์ยะรัง มีนายลุกมานหรืออาแบ ปูลาประเปะ เป็นหัวหน้าชุด ส่วนอีก 4 คน ไม่ทราบชื่อ แต่จำหน้าได้หมดทุกคน หากเห็นหน้าและรูปถ่ายอีกครั้งก็จำหน้าได้ ต่อมาพันตำรวจเอกอานนท์สอบปากคำนายมูฮำหมัดเพิ่มเติมในฐานะพยานให้ถ้อยคำว่า เมื่อตรวจดูภาพถ่ายจากกล้องวงจรปิดหมาย จ.8 แล้วนายมูฮำหมัดยืนยันว่าคนร้ายในภาพทั้งสี่คน นายมูฮำหมัดเป็นคนร้ายถืออาวุธปืนสั้น คนที่ 2 เป็นนายยาหรือจำเลย คนที่ 3 เป็นนายเด๊ะซึ่งถือคีมตัดเหล็ก คนที่ 4 เป็นนายซูถือวัตถุระเบิด และนายมูฮำหมัดได้ชี้ภาพถ่ายของจำเลยซึ่งตรงกับภาพถ่ายจากกล้องวงจรปิดตามภาพถ่ายหมาย จ.49 ต่อมาวันที่ 1 มกราคม 2555 นายมูฮำหมัดให้การรับสารภาพชั้นสอบสวนว่า เป็นผู้กระทำผิดจริง และมีภาพจากกล้องวงจรปิดเป็นหลักฐาน ตามบันทึกคำให้การของผู้ต้องหาเอกสารหมาย จ.47 โดยมีรายละเอียดว่านายมูฮำหมัดได้เข้าพิธีสาบานตนเพื่อเข้าเป็นแนวร่วมขบวนการก่อการร้ายที่มัสยิดคลองใหม่และเข้าร่วมก่อการความไม่สงบในพื้นที่หลายครั้ง สำหรับคดีนี้เมื่อประมาณต้นเดือนพฤศจิกายน 2554 จำเลยโทรศัพท์มาบอกว่านายลุกมานสั่งให้วางระเบิดเสาส่งสัญญาณทีโอที ให้นายมูฮำหมัดไปสำรวจพื้นที่ นายลุกมานประชุมวางแผนไปทำการระเบิดที่เกิดเหตุในวันที่ 16 พฤศจิกายน 2554 ก่อนวันเกิดเหตุนายมูฮำหมัดไปพบจำเลยและนายซูที่บ้านจำเลยโดยมีระเบิดกล่องเหล็ก และระเบิดในถึงดับเพลิงบรรทุกมากับรถกระบะไปเก็บไว้ที่ป่ารกข้างบ้านโดยนำกระสอบมาคลุมไว้ วันรุ่งขึ้นเมื่อถึงเวลานัดนายลุกมาน จำเลย นายซูและชายอีก 2 คน ขับรถกระบะมารับเอาระเบิดที่ซ่อนไว้ แล้วขับรถกระบะไปจอดห่างจากที่เกิดเหตุประมาณ 500 เมตร เดินผ่านทุ่งนาและสวนยางพาราไปที่อาคารชุมสายโทรศัพท์ ขณะวางระเบิดก็ให้การตรงกับที่กล้องวงจรปิดบันทึกภาพไว้ตามเอกสารหมาย จ.8

โดยนายซูเป็นผู้อุ้มระเบิดถังดับเพลิงกล่องเหล็กไว้ที่มุมประตู หากเจ้าหน้าที่มาเปิดจะเกิดระเบิดทันที ส่วนนายซูนำระเบิดไปวางไว้ภายในตู้อาคารชุมสายโทรศัพท์ และการวางระเบิดกล่องเหล็กใช้งานไม่ได้ จำเลยจึงกลับมากู้กลับไป ซึ่งนายมูฮำหมัดให้การรับสารภาพเนื่องจากมีกล้องวงจรปิดบันทึกภาพไว้เป็นหลักฐาน จึงเป็นการยากที่จะให้การปฏิเสธได้ ทั้งนี้นำชี้สถานที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพตามภาพถ่ายหมาย จ.50 ส่วนจำเลยกล้องวงจรปิดบันทึกภาพถ่ายไว้ชัดเจน ตามภาพถ่ายหมาย จ.51 แม้จำเลยให้การปฏิเสธ พยานหลักฐานของโจทก์ก็มีน้ำหนักรับฟังได้ว่า จำเลยเป็นคนร้ายคดีนี้ ที่จำเลยนำและฎีกาว่า คำให้การชั้นสอบสวนพยานโจทก์ของนายมูฮำหมัดเป็นคำให้การซัดทอดและเป็นพยานบอกเล่า ซึ่งไม่ได้ปฏิบัติตามกฎหมาย จึงไม่อาจรับฟังได้ แต่เป็นการสอบสวนตามผลซักถาม นายมูฮำหมัดไม่ได้ให้การรับสารภาพด้วยความสมัครใจ แต่ให้ถ้อยคำซัดทอด เพื่อให้ตนเองพ้นจากการถูกทำร้ายร่างกายและถูกทรมาน และถูกเจ้าหน้าที่บีบบังคับให้ซัดทอดถึงบุคคลอื่น เห็นว่าในชั้นสอบสวนนายมูฮำหมัดให้การรับสารภาพโดยสมัครใจ ไม่ได้เกิดจากการถูกทำร้ายทั้งนายมูฮำหมัดยังได้นำชี้ที่สถานที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ ซึ่งขณะนำชี้ที่เกิดเหตุก็ปรากฏว่ามีช่างภาพและประชาชนมุงดูอยู่เป็นจำนวนมาก จึงเป็นการยากที่เจ้าหน้าที่จะข่มขู่บังคับให้นายมูฮำหมัดนำชี้ที่เกิดเหตุ ทั้งคำให้การรับสารภาพชั้นสอบสวน ตามเอกสารหมาย จ.47 มีรายละเอียดเชื่อมโยงทุกขั้นตอน เป็นการยากที่พนักงานสอบสวนจะแต่งเรื่องราวขึ้นเองเพื่อปรักปรำนายมูฮำหมัดและจำเลยให้ได้รับโทษโดยไม่ได้กระทำความผิด และนายมูฮำหมัดยอมรับว่าที่ให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนเนื่องจากมีกล้องวงจรปิดบันทึกภาพไว้ นอกจากนี้นายมูฮำหมัดและจำเลยก็ไม่ได้นำสืบหักล้างหรือแสดงให้เห็นว่าจำเลยและนายมูฮำหมัดไม่ใช่ชายคนร้ายที่กล้องวงจรปิดบันทึกภาพไว้ แต่กลับชี้ชัดว่าชายคนร้ายที่ถืออาวุธปืนสวมเสื้อสีขาวเข้าไปวางระเบิดที่ประตูชุมสายโทรศัพท์ยะรังเป็นจำเลย สวนที่จำเลยฎีกาในข้ออื่น ๆ ที่ว่าอาสาสมัครอารง ยูโซะ มีอายุแตกต่างจากจำเลยถึง 6 ปี จึงไม่น่าจะมีตัวตนจริง และโจทก์ไม่นำมาเบิกความ และที่นายวัฒนชัย อาพร เจ้าหน้าที่สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ มีการตรวจพบสารประกอบระเบิดและวัตถุพยานของกลางที่บ้านภริยาจำเลย และที่ตรวจค้นได้บริเวณบ้านเลขที่ 1661 และบ้านเลขที่ 286/1 ก็ไม่พบสิ่งผิดกฎหมาย ส่วนของกลางอื่นก็ไม่เกี่ยวข้องกับจำเลย เห็นว่า ข้อฎีกาของจำเลยดังกล่าวไม่สามารถหักล้างพยานหลักฐานของโจทก์ได้ ที่ศาลล่างทั้งสองมีคำพิพากษาลงโทษจำเลยมานั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาของจำเลยฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน

คดีนี้ผู้วิจัยเป็นพนักงานสอบสวนเจ้าของสำนวน และเป็นผู้ทำการสอบสวนด้วยตนเอง มีข้อสังเกตเห็นได้ว่า คดีก่อการร้ายเป็นคดีที่คนร้ายได้มีการวางแผนมาก่อน และเป็นระบบ มีผู้ร่วมกระทำหลายคน ในลักษณะแบ่งหน้าที่กันทำ และคนร้ายจะระมัดระวังไม่ทิ้งร่อยรอยและหลักฐานไว้ แต่ในคดีนี้คนร้ายไม่ได้ตรวจสอบว่ามีกล้องวงจรปิดซุกซ่อนอยู่ จึงเห็นการกระทำของคนร้ายทั้งหมด หลังจากที่ได้รวบรวมพยานหลักฐานจนศาลออกหมายจับแล้ว ได้สืบสวนจนจับกุม

นายมูฮำหมัด กูนา ได้ถึงแม้นว่าในภาพดังกล่าวจะไม่ชัดเจนแต่นายมูฮำหมัด กูนา มีรูปร่างเตี้ยและล่ำสัน จึงเป็นที่สังเกตได้ง่าย ประกอบกับคดีนี้ได้มีการขอความร่วมมือจากสถาบันนิติวิทยาศาสตร์นำโดยแพทย์หญิงคุณหญิงพรทิพย์ เป็นผู้ร่วมตรวจสอบที่เกิดเหตุและร่วมแสวงหาพยานหลักฐานหลังจากนั้นมีการตรวจค้นบ้านพักหลายจุดโดยเฉพาะบ้านภริยาของจำเลย พบสารระเบิดและอุปกรณ์การผลิตระเบิด และมีการพบวัตถุพยานอีกจำนวนมาก วัตถุพยานดังกล่าวได้มีการเก็บตามหลักการใช้หลักห่วงโซ่การครอบครองวัตถุพยาน และนำเสนอพยานต่อศาลพยานที่เก็บได้มีความสอดรับกันเป็นทอด เป็นระบบทำให้ศาลเชื่อว่าพยานที่รวบรวมได้มีน้ำหนักมั่นคง จึงพิพากษายืนตามศาลล่างทั้งสองคือจำคุกจำเลยตลอดชีวิต

คำพิพากษาฎีกาที่ 3253/2556

โจทก์ฟ้องว่า จำเลยกับพวกอีก 3 คน ซึ่งหลบหนีไปร่วมกันกระทำความผิดหลายกรรมต่างกัน กล่าวคือ เมื่อวันที่ 17 กันยายน 2547 เวลากลางวัน จำเลยกับพวกร่วมกันใช้อาวุธปืนสั้นขนาด .38สเปเชี่ยล หรือขนาด .357 แม็กนั่ม ยิงนายรพินทร์ เรือนแก้ว ผู้ตาย หลายนัด โดยเจตนาฆ่าและไตร่ตรองไว้ก่อนด้วยการคบคิดวางแผนและแบ่งหน้าที่กันทำ กระสุนปืนถูกที่บริเวณลำตัวและศีรษะผู้ตายเป็นเหตุให้ผู้ตายถึงแก่ความาย และเมื่อประมาณเดือนกรกฎาคม 2547 เวลากลางวัน ถึงวันที่ 17 กันยายน 2547 เวลากลางวัน ทั้งเวลากลางวันและกลางคืนต่อเนื่องกัน จำเลยกับพวกดังกล่าวสมคบกันร่วมกันก่อการร้ายโดยเป็นสมาชิกของกลุ่มบุคคลไม่ทราบชื่อซึ่งปกปิดวิธีการดำเนินการและมีความมุ่งหมายอันมิชอบโดยการใช้กำลังประทุษร้าย ฆ่า และลอบฆ่าเจ้าพนักงานของรัฐและประชาชน เพื่อสร้างความปั่นป่วนให้เกิดความหวาดกลัวในหมู่ประชาชน เหตุทั้งหมดเกิดที่ตำบลรูสะมิแล ตำบลสะบารัง อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี เกี่ยวพันกัน พนักงานสอบสวนได้ตรวจสถานที่เกิดเหตุยึดหัวกระสุนปืนที่เหลือจากจำเลยกับพวกร่วมกันใช้อาวุธปืนยิงผ้ายรวมทั้งสิ้น 8 หัว โดยยึดได้จากรถยนต์หมายเลขทะเบียน กต 6485 สงขลา ที่ผู้ตายขับมาในวันเกิดเหตุ 3 หัว บนถนนที่เกิดเหตุ 3 หัว จากศพผู้ตาย 2 หัว และยึดรถจักรยานยนต์ 1 คันของผู้อื่นที่สูญหายไปและพวกของจำเลยใช้เป็นยานพาหนะขับไปยิงผู้ตาย ต่อมาในวันเดียวกันเจ้าพนักงานตำรวจจับกุมจำเลยได้พร้อมรถจักรยานยนต์หมายเลขทะเบียน กนร ปัตตานี 877 โทรศัพท์เคลื่อนที่พร้อมซิมการ์ดหมายเลข 0999755422 จำนวน 1 เครื่อง อันเป็นทรัพย์ที่จำเลยใช้ในการติดตามดูความเคลื่อนไหวของผู้ตายและแจ้งให้พวกของจำเลยที่หลบหนีทราบตามแผนการที่วางไว้ก่อนการกระทำความผิดดังกล่าว และยึดได้หมวกนิรภัยที่จำเลยสวมใส่วันเกิดเหตุ 1 ใบ เป็นของกลาง จำเลยให้การปฏิเสธ ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้วพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดให้ประหารชีวิต คำให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมและสอบสวนของจำเลยเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้หนึ่งในสามคงจำคุกตลอดชีวิต ของกลางทั้งหมดให้ริบ ข้อหาอื่นให้ยก จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 9 พิพากษาแก้เป็นว่า ให้ยกฟ้องโจทก์ข้อหาร่วมกันฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อนเสียด้วย คืน

รถจักรยานยนต์และโทรศัพท์เคลื่อนที่ของกลางให้แก่จำเลย นอกจากที่แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น โจทก์ฎีกา ศาลฎีกาตรวจสำนวนประชุมปรึกษาแล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ว่าในวันเวลาและสถานที่เกิดเหตุตามฟ้อง นายรพินทร์ เรือนแก้ว ผู้ตาย ถูกคนร้ายหลายคนร่วมกันใช้อาวุธปืนยิงหลายนัดเป็นเหตุให้ผู้ตายถึงแก่ความตาย สำหรับความผิดข้อหาร่วมกันก่อการร้าย ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง โจทย์ไม่อุทธรณ์จึงยุติไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทย์ว่า จำเลยเป็นคนร้ายร่วมกับพวกฆ่าผู้ตายโดยเจตนาและโดยไตร่ตรองไว้ก่อนหรือไม่ โจทก์มีพยานที่อยู่ใกล้เคียงบริเวณที่เกิดเหตุคือ นางยาบีล๊ะ เจ๊ะเล๊าะ ซึ่งเปิดร้านอาหารใกล้สี่แยกถนนสายโรงเหล้า ก,ข เป็นพยานเบิกความว่า ขณะพยานกำลังจัดร้านอยู่ได้ยินเสียงปืนดังหลายนัด เมื่อพยานหันไปดูเห็นมีการยิงกันอยู่กลางถนนห่างจากพยานประมาณ 6 ถึง 7 เมตร โดยคนร้ายขับรถจักรยานยนต์มา 2 คัน คนร้ายที่มากับรถจักรยานยนต์คันหลังเมื่อยิงปืนไปที่รถยนต์ของผู้ตายแล้วจะขับรถหลบหนี แต่รถจักรยานยนต์ล้มลง คนร้ายทั้งสองคนจึงวิ่งไปขึ้นรถจักรยานยนต์คันหน้าหลบหนีไปพยานไม่ได้สังเกตหน้าคนร้ายและตกใจจำไม่ได้ นายมนตรี ธรรมโชติ พยานโจทก์อีกปากหนึ่งเบิกความว่า พยานเช่าแผงขายอาหารอยู่ใกล้บริเวณสี่แยกที่เกิดเหตุ ขณะกำลังล้างจานอยู่ในร้านได้ยินเสียงปืน 3 ถึง 7 นัด ดังมาจากบริเวณสี่แยก พยานวิ่งไปหลบที่หลังร้านพร้อมลูกค้า หลังเสียงปืนเงียบลง 3 ถึง 4 นัด พยานออกไปดูเหตุการณ์ เห็นบริเวณเลยสี่แยกไปเล็กน้อยมีรถยนต์แบบโฟร์วิลชนกับรถกระบะ พยานไปดูที่รถยนต์แบบโฟร์วิลเห็นคนขับนอนตะแคงไปทางซ้าย มีหญิงสูงอายุและเด็กนั่งอยู่ที่เบาะตอนหลัง หญิงคนดังกล่าวตะโกนว่า “ช่วยด้วย ช่วยด้วย ลูกชายถูกยิง” และพยานเห็นรถจักรยานยนต์ล้มอยู่ที่พื้นถนนห่างออกไปประมาณ 10 เมตร หลังจากนั้นประมาณ 10 ถึง 15 นาทีเจ้าพนักงานตำรวจมาถึงที่เกิดเหตุและสอบถามเหตุการณ์ พยานบอกเจ้าพนักงานตำรวจว่าไม่เห็นคนร้ายเพราะอยู่ด้านหลังร้าน ส่วนนายวินิจ จันทร์ประดิษฐ์ พยานโจทก์อีกปากหนึ่งเบิกความว่า พยานเปิดร้านขายของอยู่ใกล้ที่เกิดเหตุ ขณะล้างจานอยู่ด้านหลังร้านได้ยินเสียงปืนดังปัง พยานเข้าใจว่าเป็นเสียงประทัด เมื่อออกมาดูจึงทราบว่ามีเห็นยิงกัน เห็นคนเจ็บถูกนำขึ้นรถพยาบาลและเห็นรถยนต์แบบโฟร์วิลกับรถกระบะจอดอยู่ในที่เกิดเหตุ ซึ่งพยานโจทก์ทั้งสามปากดังกล่าวไม่มีปากใดที่รู้เห็นหรือยืนยันตัวคนร้าย ส่วนนางยาบีล๊ะฯ ก็ให้การในชั้นสอบสวนตามบันทึกคำให้การของพยานเอกสารหมาย จ.11 ว่าตนเองไม่เห็นคนร้ายอีกคนหนึ่งที่ซุ่มดูอยู่ที่ตู้โทรศัพท์แล้วขับรถหนีตามคนร้ายที่ยิงผู้ตาย โจทก์คงมีนางเพ็ญศรี เรือนแก้ว มารดาผู้ตายเป็นพยานผู้ตายเบิกความว่า ก่อนเกิดเหตุพยานเห็นจำเลยมาดูลาดเลาอยู่หน้าบ้านผู้ตายช่วงเช้าก่อนเกิดเหตุประมาณ 5 วันวันเกิดเหตุประมาณ 7 นาฬิกาเมื่อพยานไปเปิดประตูรั้วเพื่อให้ผู้ตายขับรถออกไปส่งบุตรที่โรงเรียน พยานก็เห็นจำเลยมาอยู่ที่บริเวณหน้าบ้านผู้ตายอีก ซึ่งหากเป็นความจริงก็เป็นเรื่องผิดปกติเพราะผู้ตายเป็นข้าราชการมีตำแหน่งหน้าที่ที่ไม่ต้องเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับบุคคลอื่นมากนัก การที่มีคนมาซุ่มดูลาดเลาที่หน้าบ้านหลายวันติดต่อกัน ถ้าพยานเห็นเช่นนั้นจริงก็น่าจะต้องนำเรื่องดังกล่าวไปบอกให้ผู้ตายหรือคนอื่นให้ทราบบ้าง แต่พยานก็

ไม่ได้ไปบอกให้ใครทราบ ทั้งตามบันทึกคำให้การที่นางเพ็ญศรีฯ ไปให้การต่อพนักงานสอบสวนตามที่ศาลอุทธรณ์ภาค 9 มีคำสั่งให้โจทก์ส่งเพิ่มเติมนางเพ็ญศรีฯกลับให้การว่า ก่อนเกิดเหตุประมาณ 2 ถึง 3 วัน ในเวลาประมาณ 22 นาฬิกา ทุกวัน พยานเห็นชายคนหนึ่งอายุประมาณ 20 ปี ขับรถจักรยานยนต์มาสังเกตการณ์ที่บริเวณหน้าบ้านพัก ต่อมาวันเกิดเหตุเวลาประมาณ 7 นาฬิกา ขณะพยานยืนอยู่บนบ้านมองมาเห็นจำเลยขับรถจักรยานยนต์มาจอดข้างถนนแล้วพูดโทรศัพท์เคลื่อนที่ พยานรู้สึกผิดสังเกตเพราะมีเหตุการณ์เกิดขึ้น 2 ถึง 3 วันโดยก่อนหน้านี้ช่วงเวลากลางคืนมีคนขับรถจักรยานยนต์มองเข้ามาในบ้าน คำเบิกความของนางเพ็ญศรีฯ กับคำให้การที่ให้การไว้ต่อพนักงานสอบสวนจึงขัดแย้งและแตกต่างกันในสาระสำคัญ คำเบิกความของนาวเพ็ญศรีฯจึงไม่มีน้ำหนักให้รับฟัง ยิ่งกว่านั้นเมื่อเจ้าพนักงานตำรวจจับกุมจำเลยได้ พนักงานสอบสวนก็ไม่ได้ให้นางเพ็ญศรีฯไปชี้ตัวเพื่อยืนยันว่าจำเลยกับคนที่มาซุ่มดูลาดเลาก่อนเกิดเหตุเป็นคนเดียวกันจริงหรือไม่ พยานหลักฐานโจทก์จึงขาดความเชื่อมโยงที่จะแสดงให้เห็นว่าจำเลยมีส่วนเกี่ยวข้องทั้งก่อนเกิดเหตุและในวันเกิดเหตุอย่างไร ถึงแม้โจทก์จะมีพันตำรวจเอกอรุณ กุลสิรวิชย์ รองผู้กำกับการสืบสวนสถานีตำรวจภูธรเมืองปัตตานีเป็นพยานเบิกความว่า ในที่เกิดเหตุพยานพบรถยนต์ของผู้ตาย รถกระบะกับเห็นรถจักรยานยนต์ล้มอยู่กลางถนน บริเวณใกล้กับรถจักรยานยนต์และพบหมวกนิรภัยพยานได้ให้เจ้าพนักงานตำรวจเก็บหมวกนิรภัยให้ตรวจสอบ และโจทก์มีพันตำรวจตรีอันธีร์ ก่ออารี พนักงานสอบสวนเป็นพยานเบิกความว่า ในการตรวจสถานที่เกิดเหตุมีเจ้าหน้าที่วิทยาการจังหวัดปัตตานีร่วมตรวจสอบและเก็บวัตถุพยาน เช่นกระสุนปืนและพยานวัตถุอื่นในที่เกิดเหตุไปตรวจสอบกับพยานทำบัญชีของกลางตามเอกสารหมาย จ.30 โดยของกลางลำดับที่ 7 คือหมวกนิรภัยสีดำระบุว่ายึดได้จากที่เกิดเหตุซึ่งมีความสอดคล้องกับคำเบิกความของพันตำรวจเอกอรุณ แต่กลับปรากฏจากคำเบิกความของร้อยตำรวจเอกมานิตย์ ปานทอง เจ้าหน้าที่วิทยาการจังหวัดปัตตานีพยานโจทก์เบิกความตอบคำถามค้านของทนายจำเลยว่าในการมาตรวจสถานที่เกิดเหตุและเก็บวัตถุพยานในคดีนี้ บริเวณที่พบรถจักรยานยนต์และกระสุนปืน พยานไม่พบพยานหลักฐานอื่นอีกโดยพยานทำรายงานการตรวจค้นสถานที่เกิดเหตุเกี่ยวกับชีวิตเอกสารหมาย จ.8 ว่าวัตถุพยานที่พบมี 10 รายการ ซึ่งตามรายงานดังกล่าวไม่ได้ระบุว่ามีการพบหมวกนิรภัยในที่เกิดเหตุเรย การที่พนักงานสอบสวนส่งหมวกนิรภัยนี้ไปตรวจสารพันธุกรรม รายงานผลการตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรมเอกสารหมาย ป.จ.2 (ศาลจังหวัดนนทบุรี) ระบุว่า สารพันธุกรรมที่ได้จากหมวกนิรภัยซึ่งพบอยู่กับรถจักหรยานยนต์ยี่ห้อซูซูกิ สีน้ำเงินหมายเลขทะเบียน กนร ปน 877 เป็นของจำเลย โดยโจทก์มีแพทย์หญิงคุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์พยานโจทก์เบิกความประกอบรายงานฉบับดังกล่าว หมวกนิรภัยดังกล่าวอยู่กับรถจักรยานยนต์ที่คนร้ายขับไปทิ้งนอกที่เกิดเหตุ และตามภาพถ่ายประกอบสำเนาการสอบสวนหมาย จ.3 และ จ.4 และแผนผังสถานที่เกิดเหตุได้ไม่นานแสดงภาพโดยละเอียดว่าวันเกิดเหตุมีรถยนต์ 2 คันกับรถจักรยานยนต์อีก1คัน ซึ่งล้มอยู่กลางถนนและมีลูกกระสุนปืนแต่ก็ไม่ปรากฏว่ามีหมวกนิรภัยแต่อย่าง

ใด กับปรากฏตามภาพถ่ายประกอบสำนวนการสอบสวนหมาย จ.16 ซึ่งเป็นภาพถ่ายก่อนและหลังจากที่หน่วยเก็บกู้ระเบิดได้ระเบิดรถจักรยานยนต์ ภาพการเก็บหัวกระสุนปืนตกอยู่ในที่เกิดเหตุและยึดเป็นของกลาง 3 หัว กับภาพการนำรถจักรยานยนต์ที่ถูกระเบิดแล้วไปเก็บรักษา อันแสดงขั้นตอนในการเก็บวัตถุของกลางที่ยึดได้จากที่เกิดเหตุโดยละเอียดก็ไม่ปรากฏด้วยว่า เจ้าหน้าที่ได้เก็บหมวกนิรภัยของคนร้ายได้และยึดไว้เป็นของกลาง นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาจากภาพถ่ายประกอบรายงานเอกสารหมาย จ.6 ซึ่งแสดงรายละเอียดสภาพรถยนต์ทั้งสองคัน รอยกระสุนปืนบนรถของผู้ตายสภาพรถจักรยานยนต์ของคนร้ายที่ล้มตะแคงอยู่บนพื้นถนน ตำแหน่งที่พบลูกกระสุนปืน ภาพกระสุนปืน ซึ่งภาพต่างๆทั้งหมดดังที่กล่าวมาล้วนไม่ปรากฏภาพหมวกนิรภัยอยู่ด้วยแต่อย่างใด ข้อเท็จจริงที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่าหมวกนิรภัยมิได้ถูกพบในที่เกิดเหตุตามที่พยานโจทก์กล่าวอ้าง แต่น่าเชื่อว่าหมวกนิรภัยดังกล่าวพบอยู่กับรถจักรยานยนต์ยี่ห้อซูซูกิ ที่จำเลยเป็นผู้ขับและถูกยึดไปเมื่อจำเลยถูกจับกุม เมื่อโจทก์ไม่มีพยานหลักฐานมานำสืบให้เห็นได้ว่า จำเลยมีส่วนร่วมในการฆ่าผู้ตายคงมีแต่คำให้การรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวนรวมถึงบันทึกการนำชี้และภาพถ่ายการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพซึ่งเป็นเพียงพยานบอกเล่าที่มีน้ำหนักน้อย อีกทั้งจำเลยก็นำสืบปฏิเสธว่ามิได้เป็นผู้กระทำความผิดตามข้อกล่าวหา ทั้งยังต่อสู้ว่าจำเลยถูกขู่เข็ญทำร้ายจนต้องจำยอมให้การรับสารภาพทั้งในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน พยานหลักฐานของโจทก์จึงมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยเป็นคนร้ายร่วมกันฆ่าผู้ตายโดยเจตนาและไตร่ตรองไว้ก่อนหรือไม่ ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา227

คำพิพากษาฎีกาที่ 2236/ 2550

เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2544 ก่อนเกิดเหตุจำเลยนัดหมายให้ผู้ตายไปพบและรับประทานอาหารร่วมกันที่ร้านอาหารโดยจำเลยแอบอ้างหลอกลวงผู้ตายเรื่องนัดพบช่างที่จะไปซ่อมแซมบ้านพักผู้ตายระหว่างการรับประทานอาหารร่วมกันจำเลยลอบนำยานอนหลับที่สั่งซื้อไว้ก่อนหน้านี้ใส่ลงในอาหารหรือเครื่องดื่มให้ผู้ตายรับประทานหรือดื่มจนผู้ตายมีอาการสะลึมสะลือครองสติไม่ได้หลังจากนั้นจำเลยได้พาผู้ตายไปยังอาคารที่จำเลยจัดเตรียมเปิดห้องพักรอไว้เพื่อทำการหน่วงเหนี่ยวให้ผู้ตายปราศจากเสรีภาพในร่างกายแล้วจำเลยลงมือฆ่าผู้ตายโดยไตร่ตรองไว้ก่อนด้วยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่จำเลยวางแผนไว้ จากนั้นจำเลยได้ชำแหละแยกศพผู้ตายออกเป็นชิ้นเล็กๆ บางส่วนทิ้งลงในชักโครกของห้องพักในอาคารบางส่วนนำไปทิ้งในโถชักโครกของโรงแรมในวันรุ่งขึ้นเพื่อปิดบังการตายของผู้ตายการกระทำของจำเลยเป็นการกระทำความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวกักขังทำให้ผู้ตายปราศจากเสรีภาพในร่างกายและฐานฆ่าผู้ตายโดยไตร่ตรองไว้ก่อน

ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 199, 264 วรรคแรก, 268 วรรคสอง (ที่ถูกมาตรา 268 วรรคแรก ประกอบมาตรา 264 วรรคแรก), 310 วรรคแรก, 289 (4) การกระทำของจำเลยเป็นความผิดหลายกรรมต่างกันให้ลงโทษทุกกรรมเป็น

กระทงความผิดไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 91 ให้ลงโทษตามมาตรา 199 จำคุก 1 ปี ลงโทษตามมาตรา 268 วรรคสอง ประกอบมาตรา 264 วรรคแรก (ที่ถูกให้ลงโทษตามมาตรา 268 วรรคแรก ประกอบด้วยมาตรา 264 วรรคแรก แต่กระทงเดียวตามมาตรา 268 วรรคสอง) จำคุก 1 ปี ความผิดตามมาตรา 310 วรรคแรก และมาตรา 289 (4) เป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบทให้ลงโทษตามมาตรา 289 (4) ซึ่งเป็นบทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 90 ลงโทษประหารชีวิต เมื่อรวมโทษทุกกระทงแล้วคงประหารชีวิตสถานเดียว ริบจดหมายและซองจดหมายของกลาง

จำเลยอุทธรณ์ทั้งสองสำนวนศาลอุทธรณ์พิพากษายืนจำเลยฎีกาทั้งสองสำนวนศาลฎีกาวินิจฉัยว่า “ข้อเท็จจริงเบื้องต้นที่โจทก์ทั้งสองกับจำเลยนำสืบรับกันและที่จำเลยรับในฎีกาฟังเป็นยุติว่า โจทก์ที่ 1 เป็นบิดาของผู้ตายจำเลยและผู้ตายเป็นสามีภริยากันโดยจดทะเบียนสมรสเมื่อปี 2524 ผู้ตายทำงานเป็นแพทย์อยู่ที่โรงพยาบาลบุรฉัตรไชยากร เขตราชเทวีกรุงเทพมหานคร ส่วนจำเลยรับราชการเป็นแพทย์อยู่ที่คณะแพทย์ศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเมื่อสมรสกันแล้วจำเลยและผู้ตายอยู่กินด้วยกันที่บ้านพักแพทย์ภายในโรงพยาบาลบุรฉัตรไชยากร มีบุตรด้วยกัน 2 คน คือ นาย ช. และนางสาว ก.ครั้นปลายปี 2541 ผู้ตายและจำเลยเริ่มขัดแย้งกันโดยผู้ตายเข้าใจว่าจำเลยมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับหญิงอื่นซึ่งเป็นคนไข้ของจำเลย เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2542 ผู้ตายทำบันทึกตามเอกสารหมาย จ.136 ให้จำเลยลงชื่อรับรองว่าจำเลยจะไม่ยุ่งเกี่ยวกับหญิงคนดังกล่าวอีก วันที่ 27 พฤษภาคม 2542 ผู้ตายจดทะเบียนยกที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 ก.) เลขที่ 2321 ตำบลสันมะเค็ด อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย เนื้อที่ 41 ไร่เศษ ซึ่งเดิมมีชื่อผู้ตายเป็นเจ้าของให้เป็นสิทธิของจำเลย วันที่ 1 กรกฎาคม 2542 จำเลยย้ายออกจากบ้านพักไปอาศัยอยู่ที่อื่นและให้ผู้ตายอยู่อาศัยกับบุตรที่บ้านพักแพทย์ตามเดิมแต่จำเลยจะไปรับบุตรทั้งสองในเวลาเช้าเพื่อไปส่งที่โรงเรียนทุกวันสำหรับผู้ตายจะไปรับบุตรทั้งสองจากโรงเรียนกลับบ้านในเวลาเย็นช่วงระหว่างที่แยกกันอยู่ผู้ตายกับจำเลยยังคงมีเรื่องขัดแย้งกันโดยจำเลยเขียนจดหมายลงวันที่ 18 มกราคม 2543 ด่าว่าผู้ตายที่ไม่ยอมหย่าขาดจากจำเลยและเรื่องสินสมรสจำเลยเคยใช้เหล็กดัมเบลล์ทุบรถยนต์ผู้ตายเสียหายผู้ตายไปแจ้งความเป็นหลักฐานไว้ที่สถานีตำรวจนครบาลบางซื่อ เมื่อวันที่ 8 เมษายน 2543 ครั้นวันที่ 29 สิงหาคม 2543 จำเลยฟ้องผู้ตายที่ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางเพื่อขอหย่าและแบ่งสินสมรสผู้ตายให้การต่อสู้คดีและผู้ตายได้ฟ้องจำเลยขอเพิกถอนการยกให้ที่ดินที่จังหวัดเชียงรายเป็นอีกคดีหนึ่งศาลเยาวชนและครอบครัวกลางทำการไกล่เกลี่ยในที่สุดจำเลยได้ถอนฟ้องคดีที่ฟ้องหย่าและแบ่งสินสมรสเมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2543 ต่อมาเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2543 ผู้ตายไปแจ้งความเป็นหลักฐานที่สถานีตำรวจนครบาลบางซื่อว่าจำเลยไปถ่ายรูปบ้านพักของผู้ตายโดยไม่ทราบวัตถุประสงค์หลังจากนั้นผู้ตายกับจำเลยทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2544 ในคดีที่ผู้ตายฟ้องขอเพิกถอนการยกให้ที่ดินที่จังหวัดเชียงรายโดยตกลงกันว่าจำเลยจะไปจด

ทะเบียนให้ผู้ตายมีชื่อเป็นเจ้าของร่วมในที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 ก.) เลขที่ 2321 ตำบลสันมะเค็ดอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ภายใน 15 วันและผู้ตายกับจำเลยจะร่วมกันไปตรวจทรัพย์สินที่ผู้ตายเก็บไว้ในตู้นิรภัยของธนาคาร ครั้นวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2544 จำเลยกับผู้ตายไปรับประทานอาหารกลางวันด้วยกันที่ร้านอาหารโออิชิซึ่งอยู่ที่ชั้นที่ 2 ของศูนย์การค้าสยามดิสคัฟเวอรี่ หลังจากรับประทานอาหารเสร็จแล้วจำเลยกับผู้ตายเดินออกจากร้านอาหารไปด้วยกันหลังจากนั้นผู้ตายหายไป โดยไม่มีผู้ใดพบเห็นผู้ตายอีกในวันเดียวกันนั้นจำเลยเปิดห้องพักเลขที่ 318 อาคารวิทยนิเวศน์ซึ่งตั้งอยู่ภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันรุ่งขึ้นเวลา 11 นาฬิกาจำเลยคืนห้องพักเลขที่ 318 ดังกล่าวและในวันเดียวกันนั้นเองจำเลยไปเปิดห้องพักเลขที่ 1631 โรงแรมโซฟิเทลเซ็นทรัลพลาซ่าลาดพร้าว ตามที่ได้จองไว้ล่วงหน้าตั้งแต่วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2544 ครั้นวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2544 เวลา 6 นาฬิกาเศษจำเลยคืนห้องพักเลขที่ 1631 และในวันเดียวกันจำเลยได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลบุรฉัตรไชยากรว่าผู้ตายไม่ไปปฏิบัติหน้าที่แพทย์เวรในวันที่ 21 ที่ผ่านมาจำเลยจึงไปแจ้งความต่อเจ้าพนักงานตำรวจนครบาลพญาไท เรื่องผู้ตายหายไปวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 โรงพยาบาลบุรฉัตรไชยากรได้รับจดหมาย 2 ฉบับประทับตราไปรษณีย์ส่งมาจากจังหวัดจันทบุรี ข้อความในจดหมายพิมพ์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ฉบับแรกลงวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2544 มีลายมือชื่อผู้ตายถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลขอลาหยุดงาน 15 วันฉบับที่สองลงวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2544 ลงท้ายจดหมายว่า “ม๊า”แต่ไม่ลงลายมือชื่อโดยมีข้อความจากผู้ตายถึงบุตรทั้งสองว่าผู้ตายจะไปฝึกจิตใจนั่งสมาธิประมาณ 2 สัปดาห์สำหรับลายมือชื่อผู้ตายในจดหมายฉบับแรกเจ้าพนักงานตำรวจส่งไปตรวจที่กองพิสูจน์หลักฐานเปรียบเทียบกับลายมือชื่อที่แท้จริงของผู้ตายปรากฏว่าลายมือชื่อดังกล่าวมิใช่ลายมือชื่อของผู้ตาย วันที่ 11 มีนาคม 2544 โจทก์ที่ 1 ไปร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีแก่จำเลยฐานหน่วงเหนี่ยวกักขังผู้ตาย วันที่ 23 มีนาคม 2544 เจ้าพนักงานตำรวจกองพิสูจน์หลักฐานเข้าตรวจค้นอาคารวิทยนิเวศน์พบคราบโลหิตบริเวณห้องน้ำในห้องพักเลขที่ 318 และพบชิ้นเนื้อลักษณะคล้ายเนื้อมนุษย์จำนวนหนึ่งในบ่อพักสิ่งปฏิกูล (บ่อเกรอะ) จึงยึดไปตรวจพิสูจน์ซึ่งเจ้าพนักงานกองพิสูจน์หลักฐานรายงานผลการตรวจในวันที่ 24 มีนาคม 2544 ว่าคราบโลหิตและชิ้นเนื้อที่ตรวจพบมีดี เอ็น เอ แบบเดียวกับผู้ตายเจ้าพนักงานตำรวจจึงดำเนินคดีแก่จำเลยเพิ่มเติมฐานฆ่าผู้ตายโดยไตร่ตรองไว้ก่อนและฐานซ่อนเร้น ย้าย หรือทำลายศพเพื่อปิดบังการตายหรือเหตุแห่งการตายจำเลยเข้ามอบตัวและให้การปฏิเสธทุกข้อหา ครั้นวันที่ 26 มีนาคม 2544 เจ้าพนักงานตำรวจกองพิสูจน์หลักฐานเข้าตรวจบ่อบำบัดน้ำเสียจากโรงแรมโซฟิเทล ฯ บ่อที่ 25 และ 26 ซึ่งเป็นบ่อพักสิ่งปฏิกูลที่ไหลมาจากห้องที่จำเลยเข้าพักและสามารถตรวจพบชิ้นเนื้อลักษณะคล้ายเนื้อมนุษย์อีกจำนวนหนึ่งจึงยึดไว้เพื่อให้กองพิสูจน์หลักฐานและสถาบันนิติเวชวิทยาตรวจพิสูจน์สำหรับความผิดฐานปลอมเอกสารและฐานใช้เอกสารปลอมในสำนวนหลังเป็นความผิดต่อผู้ที่ได้รับความเสียหายโดยตรงจากการกระทำของจำเลยที่ปลอมและใช้เอกสารปลอมตามฟ้องแม้จำเลยจะปลอมหนังสือของผู้ตายส่งไปถึง

นายแพทย์อำนวยการโรงพยาบาลบุรฉัตรไชยากรว่าผู้ตายขอลาการปฏิบัติงานแล้วลงลายมือชื่อปลอมของผู้ตายในหนังสือดังกล่าวและจำเลยได้ปลอมจดหมายของผู้ตายส่งไปถึงนาย ช. กับนางสาว ก. บุตรชายและบุตรสาวของผู้ตายว่าผู้ตายต้องไปฝึกสมาธิเพื่อให้ผู้หนึ่งผู้ใดหลงเชื่อว่าเอกสารปลอมนั้นผู้ตายได้ทำขึ้นจริงทั้งนี้โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นก็ตาม ในกรณีนี้โจทก์ที่ 1 ซึ่งเป็นบิดาผู้ตายก็ยังถือไม่ได้ว่าเป็นบุคคลผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำความผิดดังกล่าว ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (4) ทั้งความผิดดังกล่าวได้เกิดขึ้นภายหลังจากผู้ตายถึงแก่ความตายไปแล้วผู้ตายไม่อาจเป็นผู้เสียหายในความผิดดังกล่าวได้ จึงไม่ใช่กรณีที่โจทก์ที่ 1 ซึ่งเป็นบุพการีของผู้ตายจะจัดการแทนผู้ตายได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 5 (2) ด้วย ที่ศาลชั้นต้นอนุญาตให้โจทก์ที่ 1 เข้าร่วมเป็นโจทก์กับโจทก์ที่ 2 ในความผิดดังกล่าวในสำนวนหลังตามคำร้องของโจทก์ที่ 1 จึงเป็นการไม่ชอบปัญหาดังกล่าวเป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยและยกคำร้องดังกล่าวของโจทก์ที่ 1 ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 195 วรรคสอง ประกอบมาตรา 225 และความผิดฐานซ่อนเร้น ทำลายศพผู้ตายเพื่อปิดบังการตายในสำนวนแรกศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่า โจทก์ที่ 1 ไม่อาจมีอำนาจฟ้อง โจทก์ที่ 1 ไม่อุทธรณ์ในข้อนี้ ความผิดที่โจทก์ที่ 1 เป็นโจทก์ฟ้องดังกล่าวจึงยุติไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นแต่ศาลชั้นต้นมิได้พิพากษายกฟ้องโจทก์ที่ 1 ในความผิดดังกล่าวและศาลอุทธรณ์ยังมิได้แก้ไขในข้อนี้ ศาลฎีกาเห็นควรแก้ไขให้ถูกต้องส่วนกระทงความผิดฐานซ่อนเร้นทำลายศพผู้ตายเพื่อปิดบังการตายในสำนวนหลังและกระทงความผิดฐานปลอมเอกสารกับฐานใช้เอกสารปลอมซึ่งต้องลงโทษจำเลยฐานใช้เอกสารปลอมแต่กระทงเดียวในสำนวนหลังนั้นศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามศาลชั้นต้นให้ลงโทษจำเลยจำคุกกระทงละ 1 ปี ดังนั้นความผิดทั้งสองกระทงดังกล่าวจึงต้องห้ามมิให้จำเลยฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 วรรคหนึ่ง ที่จำเลยฎีกาว่าพยานหลักฐานที่โจทก์ที่ 2 นำสืบยังรับฟังไม่ได้ว่าจำเลยกระทำความผิดทั้งสองกระทงดังกล่าวเป็นฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงจึงต้องห้ามตามบทกฎหมายข้างต้นศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัยให้จำเลยคงมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาจำเลยว่าจำเลยหน่วงเหนี่ยวกักขังทำให้ผู้ตายปราศจากเสรีภาพในร่างกายและฆ่าผู้ตายโดยไตร่ตรองไว้ก่อนตามคำพิพากษาศาลล่างทั้งสองด้วยหรือไม่ ...สรุปแล้วพยานหลักฐานที่โจทก์ทั้งสองนำสืบมาแม้ส่วนใหญ่จะเป็นพยานพฤติเหตุแวดล้อมกรณี แต่ก็มีความสอดคล้องต้องกันและมีเหตุผลต่อเนื่องเชื่อมโยงกันเป็นลำดับเมื่อพิจารณาประกอบกับพฤติการณ์อันเป็นข้อพิรุธหลายประการของจำเลยดังได้วินิจฉัยมาแล้ว ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่าในวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2544 ก่อนเที่ยงวันจำเลยนัดหมายให้ผู้ตายไปพบและรับประทานอาหารร่วมกันที่ร้านอาหารโออิชิในศูนย์การค้าสยามดิสคัฟเวอรี่โดยจำเลยแอบอ้างหลอกลวงผู้ตายเรื่องนัดพบช่างชื่อสุธีที่จะไปซ่อมแซมบ้านพักผู้ตายระหว่างการรับประทานอาหารร่วมกันจำเลยลอบนำยานอนหลับดอร์มิคุ่มที่สั่งซื้อไว้ก่อนหน้านี้ใส่ลงในอาหารหรือเครื่องดื่มให้ผู้ตายรับประทานหรือดื่มจนผู้ตายมีอาการสะลึมสะลือครองสติ

ไม่ได้หลังจากนั้นจำเลยได้พาผู้ตายไปยังอาคารวิทยนิเวศน์ที่จำเลยจัดเตรียมเปิดห้องพักรอไว้เพื่อทำการหน่วงเหนี่ยวให้ผู้ตายปราศจากเสรีภาพในร่างกายแล้วจำเลยลงมือฆ่าผู้ตายโดยไตร่ตรองไว้ก่อนด้วยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่จำเลยวางแผนไว้ จากนั้นจำเลยได้ชำแหละแยกศพผู้ตายออกเป็นชิ้นส่วนเล็กๆบางส่วนทิ้งลงในโถชักโครกของห้องพักในอาคารวิทยนิเวศน์บางส่วนนำไปทิ้งในโถชักโครกของโรมแรมโซฟิเทลในวันรุ่งขึ้นคือวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2544 เพื่อปิดบังการตายของผู้ตาย พยานหลักฐานของจำเลยไม่อาจรับฟังหักล้างพยานหลักฐานของโจทก์ทั้งสองได้ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามศาลชั้นต้นว่าจำเลยกระทำความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวกักขังทำให้ผู้ตายปราศจากเสรีภาพในร่างกายและฐานฆ่าผู้ตายโดยไตร่ตรองไว้ก่อนด้วยนั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วยฎีกาของจำเลยทุกข้อฟังไม่ขึ้น”

พิพากษาแก้เป็นว่า ให้ยกคำร้องของโจทก์ที่ 1 ที่ขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ในความผิดฐานปลอมเอกสารและฐานใช้เอกสารปลอมในสำนวนหลัง และยกฟ้องโจทก์ที่ 1 สำหรับความผิดฐานซ่อนเร้น ทำลายศพผู้ตายหรือปิดบังเหตุแห่งการตายในสำนวนแรกนอกจากที่แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์

จากแนวทางและตัวอย่างคดีที่ยกตัวอย่างนี้ถือเป็นคดีแรกที่ศาลตัดสินคดีโดยไม่มีศพ ซึ่งในทางกฎหมายถือว่าศพเป็นองค์ประกอบสำคัญของความผิดฐานฆ่าผู้อื่น แต่อาศัยพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์โดยวินิจฉัยว่าชิ้นส่วนของศพที่เก็บได้มีเหตุผลเพียงพอว่าผู้ตายได้ถึงแก่ความตายแล้วชิ้นส่วนดังกล่าวถือว่าเป็นศพแล้ว

ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 478/2555

ร้อยตำรวจโทเนติวุฒิ ดีแก้ว พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรสุไหงปาดีพยานเบิกความยืนยันว่า ในวันเกิดเหตุขณะที่พยานปฏิบัติหน้าที่อยู่ที่สถานีตำรวจ ได้ยินเสียงปืนและเสียงระเบิด ผู้บังคับบัญชาจึงเรียกระดมกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจมาที่สถานี พยานได้ร่วมกับเจ้าหน้าที่วิทยาการจังหวัดนราธิวาสเข้าไปตรวจสถานที่เกิดเหตุ พบว่าบริเวณรางรถไฟมีหลุมระเบิด 2 หลุมและมีสายไฟลากยาวขึ้นไปบนเนินดินข้างรางรถไฟไปสิ้นสุดบริเวณต้นไม้ซึ่งอยู่บริเวณเนินดิน บริเวณเนินดินดังกล่าวมีปลอกกระสุนปืนตกอยู่จำนวนมาก มีสำลีลักษณะเป็นก้อนกลมที่ผ่านการใช้งานแล้วตกอยู่บริเวณดังกล่าว 5 จุด จุดละ 2 ชิ้น สันนิษฐานว่าคนร้ายใช้อุดหูเพื่อป้องกันเสียงระเบิด เจ้าหน้าที่วิทยาการได้จัดเก็บปลอกกระสุนปืนและสำลีลงในถุงพลาสติก จากนั้นได้นำของกลางดังกล่าวบรรจุในถุงพลาสติกอีกชั้นหนึ่งและเขียนหมายเลขกำกับไว้ นอกจากนี้ยังพบของกลางอีกหลายรายการตามบัญชีของกลางและบัญชีของกลางเพิ่มเติมตามเอกสารหมาย จ.35 และ 36 แล้วประสานไปยังสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรมรับวัตถุพยานไปตรวจสอบ ในวันรุ่งขึ้นพันตรีชัยวัฒน์ คำน่าน ได้รับวัตถุพยานของกลางดังกล่าวไปตรวจสอบที่สถาบันนิติวิทยาศาสตร์เพื่อตรวจหาสารพันธุกรรม หลังจากนั้นประมาณ 2 เดือน สถาบันนิติวิทยาศาสตร์แจ้งมายังสถานีตำรวจภูธรสุไหงปาดีว่า สำลีซึ่ง

เป็นวัตถุพยานสามารถตรวจพบสารพันธุกรรมของมนุษย์เพศชาย 5 คน ต่อมาสถาบันนิติวิทยาศาสตร์แจ้งมายังสถานีตำรวจอีกว่า ได้นำผลการตรวจสารพันธุกรรมดังกล่าวไปตรวจเปรียบเทียบกับสารพันธุกรรมของบุคคลที่เคยถูกควบคุมตัวในกรณีที่มีการชุมนุมหน้าสถานีตำรวจภูธรตากใบ พบว่าสำลีที่พบที่จุดที่ 9 ตามแผนที่สังเขปแสดงสถานที่เกิดเหตุเอกสารหมาย จ.38 ตรงกับสารพันธุกรรมของจำเลย พยานจึงขอออกหมายจับจำเลย โดยมีพันตรีชัยวัฒน์ ผู้ที่ไปรับวัตถุพยานของกลางไปตรวจสอบที่สถาบันนิติวิทยาศาสตร์เบิกความสนับสนุนในเรื่องไปรับวัตถุพยานของกลางไปตรวจสอบโดยมีเจ้าหน้าที่ธุรการของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ร่วมอยู่ในการปฏิบัติหน้าที่ด้วย ส่วนในขั้นตอนการตรวจสอบหาสารพันธุกรรมนั้น โจทก์มีพันตำรวจโทกฤษฎา ริบรวมทรัพย์ ผู้ตรวจหาสารพันธุกรรมจากวัตถุพยานของกลางดังกล่าวเบิกความว่า ได้ตรวจพบสารพันธุกรรมของมนุษย์เพศชาย 5 คน จากสำลี 10 ชิ้น แต่ยังไม่อาจระบุได้ว่าเป็นสารพันธุกรรมของบุคคลใดและนางสาวแพรว ศุภจริยาวัตร เจ้าหน้าที่สถาบันนิติวิทยาศาสตร์เบิกความว่า ได้นำผลการตรวจหาสารพันธุกรรมเพศชาย 5 คน ดังกล่าวไปทำการเปรียบเทียบกับสารพันธุกรรมของบุคคลที่เคยถูกควบคุมตัวในกรณีการชุมนุมที่หน้าสถานีตำรวจภูธรตากใบที่สถาบันนิติวิทยาศาสตร์เก็บข้อมูลไว้พบว่าสำลีซึ่งพบที่จุดที่ 9 ตามแผนที่สังเขปแสดงสถานที่เกิดเหตุตามเอกสารหมาย จ.38 ตรงกับสารพันธุกรรมของจำเลยตามรายงานการตรวจพิสูจน์เอกสารหมาย ปจ.7 ต่อมาพยานได้เดินทางไปค่ายอิงคยุทธบริหารเพื่อจัดเก็บสารพันธุกรรมจากเยื่อกระพุ้งแก้มของจำเลยนำไปเปรียบเทียบกับสารพันธุกรรมของจำเลยตามรายงานการตรวจพิสูจน์เอกสารหมาย ปจ.5 ซึ่งพันตำรวจโทกฤษฎาและนางสาวแพรว เบิกความยืนยันว่าการตรวจหาสารพันธุกรรมเพื่อยืนยันบุคคลมีโอกาสผิดพลาดได้เพียงหนึ่งในสองแสนล้านล้านคนเท่านั้น แม้โจทก์จะไม่มีประจักษ์พยานรู้เห็นว่าจำเลยเป็นคนร้ายกระทำผิดก็ตาม แต่จากพยานแวดล้อมตั้งแต่ที่พนักงานสอบสวนตรวจที่เกิดเหตุพบก้อนสำลีกลม เมื่อส่งไปตรวจที่สถาบันนิติวิทยาศาสตร์พบว่าเป็นสารพันธุกรรมของมนุษย์ และเมื่อนำผลการตรวจสารพันธุกรรมดังกล่าวไปตรวจเปรียบเทียบกับสารพันธุกรรมของบุคคลที่เคยถูกควบคุมตัวในกรณีมีการชุมนุมที่หน้าสถานีตำรวจภูธรตากใบแล้วพบว่าตรงกับสารพันธุกรรมของจำเลย เมื่อฟังพยานแวดล้อมประกอบกับการตรวจพิสูจน์ตามหลักนิติวิทยาศาสตร์โดยตลอดแล้วมีน้ำหนักให้รับฟังได้โดยปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยเป็นคนร้ายที่อยู่ในที่เกิดเหตุและเป็นตัวการร่วมที่กระทำผิดตามที่ศาลอุทธรณ์ภาค 9 มีคำพิพากษา ฎีกาของจำเลยฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน (คดีนี้ศาลจังหวัดนราธิวาสพิพากษาลงโทษประหารชีวิต จำเลย ศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาพิพากษายืนให้ลงโทษประหารชีวิตจำเลย)

ตามคำพิพากษาในคดีนี้จะเห็นได้ชัดเจนว่า ศาลฎีกานำเอาพยานหลักฐานที่เป็นพยานนิติวิทยาศาสตร์มารับฟังลงโทษจำเลย และในการนำสืบพยานของโจทก์ก็นำสืบแสดงให้เห็นถึงความต่อเนื่องของการครอบครองพยานหลักฐานตามหลักห่วงโซ่ของการครอบครองวัตถุพยาน (Chain of Custody) โดยไม่มีเหตุให้ระแวงสงสัยในความต่อเนื่องของการครอบครองพยานนิติ

วิทยาศาสตร์ตั้งแต่ขั้นตอนการเก็บวัตถุพยานจากที่เกิดเหตุ การจัดเก็บวัตถุพยานเพื่อนำส่งไปตรวจพิสูจน์ การตรวจพิสูจน์ความต่อเนื่องของการครอบครองวัตถุพยาน จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการพิสูจน์ความผิดของจำเลย เพราะหากขาดความต่อเนื่องของการครอบครองพยานหลักฐาน หรือการต่อเนื่องของการครอบครองพยานหลักฐานมีความสงสัยในกระบวนการขั้นตอนหนึ่งขั้นตอนใดเสียแล้ว ศาลจะยกประโยชน์ในความน่าสงสัยนั้นให้จำเลยและพิพากษายกฟ้องโจทก์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227[49]

มีคำพิพากษาฎีกาที่เกี่ยวข้องกับการเก็บวัตถุพยานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่ไม่สอดคล้องกับหลักห่วงโซ่การครอบครองวัตถุพยาน (Chain of Custody) เช่น

คำพิพากษาฎีกาที่ 274/2552 โดยคดีนี้มีข้อเท็จจริงว่าในขณะที่เจ้าหน้าที่ทหารกำลังออกตรวจลาดตระเวนไปถึงที่เกิดเหตุได้เกิดเหตุระเบิดขึ้นทำให้เจ้าหน้าที่ทหารได้รับบาดเจ็บ เจ้าหน้าที่ทหาร ตำรวจและฝ่ายปกครองได้สนธิกำลังกันแอบซุ่มบริเวณที่เกิดเหตุและมีการปิดถนน เนื่องจากขณะนั้นเป็นเวลาดึกดื่น ไม่มีผู้คนสัญจรไปมา ต่อมาจำเลยทั้งสองขับขี่และนั่งซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์ผ่านมา จึงจับกุมจำเลยทั้งสองชั้นจับกุมจำเลยที่1 ให้การรับสารภาพว่าร่วมกับพวกก่อเหตุในคดีนี้ ส่วนจำเลยที่ 2 ให้การปฏิเสธ ต่อมาในวันรุ่งขึ้น พนักงานสอบสวนพร้อมเจ้าหน้าที่ตำรวจอีกหลายคนได้ไปตรวจที่เกิดเหตุ ทำแผนที่เกิดเหตุ ถ่ายภาพที่เกิดเหตุ โดยมีนายณรงค์ นวลสกุล ผู้สื่อข่าวร่วมไปตรวจที่เกิดเหตุ เพื่อถ่ายภาพทำข่าวด้วย ในที่เกิดเหตุมีการตรวจค้นพบก้นบุหรี่ตกอยู่ในจุดที่คนร้ายซุ่มอยู่ก่อนที่จะทำการจุดชนวนระเบิด เมื่อส่งก้นบุหรี่ไปตรวจหาสารพันธุกรรมและเปรียบเทียบกับสารพันธุกรรมของจำเลยทั้งสอง ปรากฏว่าสารพันธุกรรมที่ติดที่ก้นบุหรี่ ของกลางตรงกับสารพันธุกรรมของจำเลยที่ 1 ชี้นสอบสวนจำเลยที่ 1 ให้การรับสารภาพ ส่วนจำเลยที่ 2 ให้การปฏิเสธ ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำเลยที่ 1 และยกฟ้องจำเลยที่ 2 โจทก์และจำเลยที่ 1 อุทธรณ์ ซึ่งศาลอุทธรณ์ภาค 9 วินิจฉัย เอาไว้ตอนหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับความต่อเนื่องของการครอบครองพยานวัตถุตามหลัก (Chain of Custody) ว่า คดีนี้โจทก์ไม่มีประจักษ์พยานที่รู้เห็นการกระทำผิดของจำเลยที่ 1 คงมีพยานแวดล้อมกรณีหลังเกิดเหตุได้แก่ ก้นบุหรี่ของกลางที่มีดีเอ็นเอ(สารพันธุกรรา) ติดอยู่ โดยดีเอ็นเอดังกล่าวเป็นแบบเดียวกับดีเอ็นเอที่เก็บจากเยื่อกระพุ้งแก้มของจำเลยที่ 1 ตามรายงานผลการตรวจพิสูจน์เอกสารหมาย ปจ. 1 กับได้ความจากคำเบิกความของสิบเอกสมัย แก้วมงคล ผู้ซักถามจำเลยทั้งสองที่ค่ายอิงคยุทธบริหารว่า จำเลยทั้งสองยอมรับว่าเป็นสมาชิกของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้และมีส่วนเกี่ยวข้องกับการลอบวางระเบิดในครั้งนี้

---

[49]มาตรา 227 ให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวง อย่าพิพากษาลงโทษจนกว่าจะแน่ใจว่ามีการกระทำผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น เมื่อมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำผิดหรือไม่ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลย

ตามรายงานผลการซักถามเอกสารหมาย จ.35 และ 36 และได้ความจากคำเบิกความของร้อยตำรวจโทสุระชัย ขำทับน้ำ พนักงานสอบสวนว่า ในชั้นสอบสวนจำเลยที่ 1 ให้การรับสารภาพและนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพตามบันทึกคำให้การและบันทึกการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพพร้อมภาพถ่ายเอกสารหมาย จ.27 ถึง จ.30 ปัญหาว่าใครเป็นผู้ตรวจพบก้นบุหรี่ของกลาง ของกลางนั้นเป็นสาระสำคัญ โจทก์ต้องนำสืบพยานหลักฐานส่วนนี้ให้กระจ่างแจ้ง ทั้งให้ฝ่ายจำเลยมีโอกาสถามค้นพยานโจทก์เพื่อกระจายข้อเท็จจริงอันแสดงให้เห็นถึงความน่าเชื่อถือของพยานโจทก์มีน้ำหนักเพียงใด แต่ข้อเท็จจริงที่โจทก์นำสืบในเรื่องการพบก้นบุหรี่ของกลางยังเป็นที่น่าสงสัยอยู่ กล่าวคือ ได้ความจากคำเบิกความของนายณรงค์ นวลสกุล ผู้สื่อข่าวประจำสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 ประจำจังหวัดนราธิวาส พยานโจทก์ตอบคำถามค้านของจำเลยที่ 1 ว่า พยานเป็นผู้พบก้นบุหรี่ของกลางเป็นคนแรกเนื่องจากพยานเดินไปปัสสาวะใกล้กับจุดที่พบก้นบุหรี่ดังกล่าว แต่ร้อยตำรวจโทสุระชัย เบิกความตอบทนายจำเลยที่ 1 ถามค้านว่า พยานไปที่เกิดเหตุพร้อมกับนายณรงค์ ในชั้นแรกยังไม่ให้นายณรงค์ เข้าไปในที่เกิดเหตุ ต่อเมื่อพยานตรวจที่เกิดเหตุเสร็จแล้ว จึงให้นายณรงค์ เข้าไปได้ ซึ่งขณะนั้นพยานได้พบก้นบุหรี่ของกลางแล้ว แต่เจ้าพนักงานตำรวจคนใดจะเป็นคนพบคนแรกพยานจำไม่ได้ และดาบตำรวจปัทมพงษ์ ดอรอแม พยานโจทก์ อีกปากหนึ่งเบิกความตอบทนายจำเลยที่ 1 ถามค้านว่า พนักงานสอบสวนเป็นผู้ตรวจพบก้นบุหรี่ เช่นนี้คำเบิกความของพยานโจทก์ดังกล่าวจึงขัดแย้งกันเองไม่แน่ชัดว่าใครเป็นผู้ตรวจค้นพบก้นบุหรี่ของกลางกันแน่ ซึ่งเรื่องนี้จำเลยทั้งสองก็นำสืบปฏิเสธว่า ในคืนเกิดเหตุที่จำเลยทั้งสองขับขี่รถจักรยานยนต์ผ่านมาและถูกควบคุมตัว เจ้าหน้าที่ทหารพาจำเลยทั้งสองไปที่วัดอุไรรัตนาราม ให้จำเลยทั้งสองรับประทานอาหารและสูบบุหรี่ จำเลยที่ 1 สูบบุหรี่เพียงคนเดียว จำเลยที่ 2 ไม่สูบ จึงเป็นข้อพิรุธสงสัยว่าพยานโจทก์ได้พบก้นบุหรี่ของกลางที่บริเวณที่เกิดเหตุจริงหรือไม่ เมื่อพยานแวดล้อมดังกล่าวของโจทก์เป็นพิรุธน่าสงสัย แม้โจทก์จะมีคำรับสารภาพและบันทึกการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพของจำเลยที่ 1 แต่เป็นเพียงพยานบอกเล่ามีน้ำหนักน้อย พยานหลักฐานของโจทก์ที่นำสืบมาจึงยังมีความน่าสงสัยตามสมควรว่าจำเลยที่ 1 ได้กระทำผิดตามฟ้องหรือไม่ ให้ยกประโยชน์ในความสงสัยนั้นให้จำเลยที่ 1

จากการพิเคราะห์คำพิพากษาดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของความต่อเนื่องของการครอบครองวัตถุพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ได้เป็นอย่างดี

การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ต้องสมเหตุสมผลด้วย ต้องไม่ขัดหรือแย้งกันเองเช่น คดีอาญาหมายเลขแดงที่ 3032/2555 ของศาลจังหวัดนราธิวาส คดีนี้ศาลจังหวัดนราธิวาสพิพากษาลงโทษจำเลยตามฟ้อง แต่ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับให้ยกฟ้อง โดยในคดีนี้ข้อเท็จจริงนำสืบของโจทก์ ประจักษ์พยานในคดีนี้เบิกความยืนยันเอาไว้ชัดเจนว่า ผู้เสียหายขับรถยนต์มาจอดที่หน้าเป็นบ้านยกพื้นสูง 1 ไม้บรรทัด คดีนี้ปรากฏตามรายงานการชันสูตรบาดแผลของแพทย์ผู้ทำการตรวจรักษาอาการบาดเจ็บของผู้เสียหายได้ให้ความเห็นในรายงานการชันสูตรบาดแผลว่า

“ถูกยิงด้วยอาวุธปืนทะลุเข้าช่องอกด้านขวา และทะลุเข้าช่องท้อง ถูกกระบังลมและเนื้อปอดฉีกขาด ได้รับการผ่าตัด เย็บซ่อมปอดและกระบังลม” จากรายงานบาดแผลของแพทย์ที่ว่านี้จะเห็นได้ว่าเป็นการให้ความเห็นในทางธรรมดาของแพทย์ผู้ทำการรักษาทั่วไป จากลักษณะของบาดแผลทำให้ทราบเพียงว่า ผู้เสียหายน่าจะถูกยิงมาทางด้านหน้าด้านขวามือเท่านั้น ตามรายงานแพทย์ไม่มีรอยกระสุนทะลุออก ไม่มีรายละเอียดว่าหัวกระสุนปืนที่ฝังอยู่ในร่างกายของผู้เสียหานั้นอยู่ตรงบริเวณส่วนใดของร่างกาย แต่เมื่อพนักงานอัยการนำนายแพทย์ผู้ทำการตรวจรักษาบาดแผลของผู้เสียหายมาเบิกความในชั้นพิจารณาของศาล นายแพทย์ผู้ทำการตรวจรักษาบาดแผลของผู้เสียหายเบิกความว่า ผู้เสียหายถูกยิงจากทางด้านหน้ามีรอยกระสุนเข้า 1 รูที่บริเวณทรวงอกด้านซ้ายและพบหัวกระสุนปืนฝังอยู่ตรงบริเวณกล้ามเนื้อด้านหลังต่ำกว่าระดับทางเข้าไม่ถึง 10 เซนติเมตร” จากคำเบิกความของแพทย์ผู้ตรวจรักษาบาดแผลผู้เสียหายดังกล่าว ศาลอุทธรณ์ได้หยิบยกตำแหน่งบาดแผลทางเข้าและที่พบหัวกระสุนปืนฝังอยู่มาวินิจฉัยว่า “....จากลักษณะตำแหน่งของบาดแผลดังกล่าวบ่งชี้ให้เห็นว่าเกิดจากการถูกยิงมาจากระดับที่สูงกว่า วิถีกระสุนจึงอยู่ในลักษณะเฉียงลำต่ำกรณีจึงมีเหตุสงสัยไม่แน่ใจว่าคนร้ายจะได้ใช้อาวุธปืนยิงผู้เสียหายมาจากบริเวณหน้าบ้านด้านข้างบ้านดังที่ผู้เสียหายและนายอาหะมะ พยานโจทก์กล่าวอ้างหรือไม่ คำเบิกความของนายอาหะมะ ที่ว่า เมื่อได้ยินเสียงปืนดังขึ้น 1 นัด นายอาหะมะ ลุกขึ้นยืนและชะโงกมองไปทางประตูหน้าบ้านเห็นจำเลยถือปืนด้วยมือสองข้างเหยียดแขนมาข้างหน้าชี้เข้ามาในบ้านนั้นจึงไม่มีน้ำหนักน่าเชื่อฟัง และเมื่อพิจารณาถึงท่านั่งของผู้เสียหายขณะดูโทรทัศน์ก่อนที่จะถูกยิงโดยนั่งในลักษณะเอาสีข้างด้านขวาพิงพนักโซฟา และหันหน้าเข้าหาช่องหน้าต่างดังที่ปรากฏในภาพถ่ายหมาย จ.7 แผ่นสุดท้าย ซึ่งหากผู้เสียหายถูกคนร้ายลอบใช้อาวุธปืนยิงมาจากช่องทางหน้าต่างในขณะนั้นแล้ว บาดแผลที่ผู้เสียหายได้รับก็จะมีความสอดรับกับบาดแผลดังเช่นที่ได้จากคำเบิกความของนายแพทย์เกษมสันต์ พยานหลักฐานของโจทก์จึงมีความน่าสงสัยตามสมควรว่าจำเลยเป็นคนร้ายที่กระทำผิดตามฟ้องโจทก์หรือไม่ ให้ยกประโยชน์ในความสงสัยให้จำเลย

มีข้อสังเกตว่าในคดีนี้นายแพทย์ผู้ทำการตรวจรักษาบาดแผลจะระบุในรายงานถึงรายละเอียดของการพบหัวกระสุนที่ฝังอยู่ที่กล้ามเนื้อด้านหลังต่ำกว่าระดับทางเข้าไม่ถึง 10 เซนติเมตรดังที่นายแพทย์ผู้ตรวจบาดแผลผู้เสียหายมาเบิกความในชั้นพิจารณา (เป็นข้อเท็จจริงที่เพิ่งมาปรากฏในชั้นพิจารณา) พนักงานอัยการผู้ตรวจสำนวนก็สามารถที่จะทำการสอบสวนเพิ่มเติมให้ได้ความชัดแจ้งตั้งแต่แรกว่า คนร้ายที่ใช้อาวุธปืนยิงผู้เสียหายนั้นยิงมาจากที่ใด สูงหรือต่ำกว่าที่ผู้เสียหายนั่งอยู่ จากคำพิพากษาในคดีดังกล่าวจึงแสดงให้เห็นได้เป็นอย่างดีถึงความสำคัญของตำแหน่งบาดแผลในรายงานการชันสูตรบาดแผลของแพทย์และรายงานการชันสูตรพลิกศพที่แพทย์ต้องมีรายละเอียดต่าง ๆ ในเรื่องของบาดแผล ตำแหน่งบาดแผลและการจำลองภาพบาดแผลให้ชัดเจน (คดีนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกา)

อย่างไรก็ตามลำพังบาดแผลเพียงส่วนเดียวอาจไม่สามารถบ่งชี้ได้ถึงวิถีกระสุนปืนว่าถูกยิงมาจากตำแหน่งใด เช่นตำแหน่งการยิงที่ยิงมาจากที่สูงไปยังที่ต่ำไม่ใช่คำตอบว่าบาดแผลที่ถูกกระสุนปืนที่ยิงมาจากตำแหน่งดังกล่าวจะต้องเกิดบาดแผลบนร่างกายจากบนลงล่างเท่านั้น เพราะถ้าหากผู้ถูกยิงก้มหน้าลงและกระสุนถูกด้านหลังของผู้ถูกยิงนั้นบาดแผลที่ปรากฏก็อาจจะเป็นบาดแผลที่ปรากฏว่าวิถีกระสุนปืนที่ยิงถูกผู้นั้น เป็นลักษณะการยิงที่จากล่างขึ้นบนได้ การพิจารณาบาดแผลเพื่อทราบถึงวิถีกระสุนจึงควรพิจารณาข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานอื่น ๆ ประกอบด้วย ก็จะได้ทราบข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง หรือหากจะหารือ แพทย์นิติเวชที่เชี่ยวชาญในกรณีเกิดข้อสงสัยจากรายงานบาดแผล หรือรายงานชันสูตรพลิกศพ เพื่อให้ได้ความกระจ่างชัดก็จะทำให้การวินิจฉัยในประเด็นบาดแผลกับวิถีกระสุนได้ถูกต้องแม่นยำยิ่งขึ้น (ศักดิ์ชัย อัศวินอานันท์, 2556 : 56)

อย่างไรก็ดีการสืบพยานในชั้นศาลต้องมีการเตรียมตัวให้พร้อมว่าพยานบุคคลที่จะนำเข้าสืบนั้น จะนำสืบในประเด็นใด ด้วยความประสงค์ใด เตรียมคำถามที่จะใช้ถามพยาน ให้พยานทบทวนความจำก่อนนำพยานเข้าสืบ (แต่ต้องไม่ใช่การซ้อมพยาน) บางคดีที่มีข้อยุ่งยากสลับซับซ้อนควรที่จะเปิดคดีด้วยพนักงานสอบสวนเป็นเบื้องต้น เพื่อให้ศาลได้รู้ถึงข้อเท็จจริงในคดีว่าข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร ได้พยานหลักฐานไม่ว่าจะเป็นพยานบุคคล พยานเอกสาร วัตถุพยาน พยานหลักฐานที่เป็นพยานทางนิติวิทยาศาสตร์อย่างไร แล้วจึงค่อยนำพยานเข้าสืบในรายละเอียดต่อไปและเมื่อหมดพยานอื่นแล้วจึงค่อยนำพยานที่เป็นพนักงานสอบสวนอีกคนหนึ่งมาสืบปิดท้าย (ในคดีก่อการร้ายที่มีข้อเท็จจริงยุ่งยากสลับซับซ้อน ผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนจะออกคำสั่งแต่งตั้งคณะพนักงานสอบสวนหลายคนทำการสอบสวน) แต่ข้อควรระวังก็คือ พนักงานสอบสวนที่จะสืบเปิดประเด็นแห่งคดีนั้นต้องเป็นพนักงานสอบสวนที่ได้รู้ข้อเท็จจริงในสำนวนสอบสวนเป็นอย่างดีทุกขั้น ทุกตอน การสืบพยานผู้เชี่ยวชาญ เช่น ผู้ตรวจพิสูจน์ของกลางที่พบสารปนเปื้อนวัตถุระเบิดติดอยู่ ตามเนื้อตัวของจำเลยหรือที่ติดอยู่ที่เสื้อผ้าของจำเลย ต้องถามพยานนั้นให้อธิบายถึงรายละเอียดของการจัดเก็บการตรวจพิสูจน์และการติดอยู่ของสารปนเปื้อนวัตถุระเบิดนั้นว่า สารดังกล่าวสามารถติดที่เนื้อตัวร่างกายและเสื้อผ้าได้ในกรณีใดบ้าง เพราะในคดีที่มีข้อเท็จจริงเช่นนี้ ทนายจำเลยมักจะถามค้านเสมอในประเด็นที่ว่า สารระเบิดที่ติดอยู่ที่ตัวจำเลยหรือที่ติดอยู่ที่เสื้อผ้าของจำเลยนั้นอาจติดหรือปนเปื้อนตามเนื้อตัวร่างกายและเสื้อผ้าของจำเลยได้หากว่าจำเลยเพียงเดินผ่านหรืออยู่ใกล้กับจัดที่เกิดการระเบิด พนักงานอัยการผู้นำพยานผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ตรวจพิสูจน์นี้เข้าสืบจึงควรที่จะถามพยานนี้ให้ปรากฏชัดเสียก่อน ให้พยานได้อธิบายถึงรายละเอียดตามหลักวิชาการของการติดอยู่ของสารระเบิดที่เสื้อผ้า ร่างกายของจำเลย เพราะหากไม่ถามไว้ก่อน เมื่อทนายจำเลยถามค้าน ผู้ว่าคดีอาจหลงลืมไม่ได้ถามติง อันอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่คดี และประการสำคัญในคดีที่ต้องสืบให้เห็นถึงความต่อเนื่องของการครอบครองหรือการได้มาซึ่งวัตถุพยานหรือพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่เป็นประเด็นสำคัญในคดี ต้องนำพยานนั้นเข้าสืบ ไม่ควรให้คู่ความอีกฝ่ายรับข้อเท็จจริงแล้วอ้างส่งเพียง

เอกสารที่พยานนั้นจัดทำ เช่นในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ 3145/2554 ของศาลจังหวัดนราธิวาส โดยข้อเท็จจริงได้ความว่าคนร้ายจำนวนหลายคนใช้อาวุธปืนยิงผู้เสียหายได้รับบาดเจ็บ โดยผู้เสียหายได้ใช้อาวุธปืนประจำตัวยิงต่อสู้คนร้ายและกระสุนปืนถูกคนร้าย คนร้ายจึงหลบหนีไป ในที่เกิดเหตุพบหยดเลือดของคนร้ายติดอยู่ตามใบไม้และบริเวณที่เกิดเหตุที่เป็นเส้นทางหลบหนีของคนร้าย พนักงานสอบสวนได้ตรวจเก็บหยดเลือดที่ติดอยู่ที่ใบไม้เป็นพยาน ต่อมาเมื่อจับกุมจำเลยได้ในคดีอื่น พนักงานสอบสวนได้ตรวจเก็บสารพันธุกรรมจากเยื้อบุกระพุ้งแก้มจำเลยไปเปรียบเทียบกับสารพันธุกรรมที่เก็บจากเลือดที่เก็บได้ในที่เกิดเหตุ ปรากฏว่าตรงกัน แต่ในชั้นพิจารณาผู้ว่าคดีนำสิบตำรวจเอกนาซาอีดาโอ๊ะ เข้าเบิกความ โดยพยานดังกล่าวนี้เบิกความว่า พบคราบเลือดที่ติดอยู่ที่ใบไม้บริเวณที่เกิดเหตุเมื่อกระจายกำลังกันออกตรวจที่เกิดเหตุและเดินกระจายกันอยู่นานหลายนาทีจึงพบคราบเลือดที่ติดอยู่ที่ใบไม้ และพยานเบิกความว่าจำไม่ได้ว่าพบคราบเลือดที่ว่านั้นห่างจากที่เกิดเหตุเท่าใด และคดีนี้พนักงานอัยการผู้ว่าคดีแถลงว่าหากจำเลยรับข้อเท็จจริงว่า ร.ต.อ.เจนวิทย์ อุ่นเสียม เป็นพนักงานสอบสวนคดีนี้เป็นผู้รับแจ้งความ ตรวจที่เกิดเหตุ ถ่ายภาพที่เกิดเหตุ รับของกลางจากเจ้าพนักงานตำรวจที่เป็นผู้ตรวจที่เกิดเหตุและจัดทำบัญชีของกลางเอาไว้แล้ว จะไม่ติดใจสืบพยานปากนี้ จำเลยและทนายแถลงรับข้อเท็จจริง ผู้ว่าคดีจึงไม่นำ ร.ต.อ.เจนวิทย์ เข้าสืบเพียงอ้างส่งภาพถ่ายที่เกิดเหตุและบัญชีของกลางตามเอกสารหมาย จ.7 และ จ.8 เท่านั้น ซึ่งในประเด็นนี้ศาลจังหวัดนราธิวาสได้วินิจฉัยว่า “สิบตำรวจเอกนาซาอีมิได้ชี้ชัดว่าเก็บใบไม้ติดคราบเลือดมาจากที่ใดคงเบิกความเพียงว่ายึดได้จากการกระจายกำลังตรวจพื้นที่ในรัศมีเท่าใดจากที่เกิดเหตุจำไม่ได้ และพบห่างจากจุดที่คนร้ายซุ่มยิงผู้เสียหายเป็นระยะทางเท่าใดก็จำไม่ได้ แต่ต้องเดินหลายนาทีจนกว่าจะพบ แสดงให้เห็นว่าใบไม้เปื้อนคราบเลือดนั้นมิได้ถูกพบทันทีในที่เกิดเหตุ แต่อยู่ไกลออกไปพอสมควร และนอกจากสิบตำรวจเอกนาซาอีแล้ว โจทก์ไม่นำพยานปากอื่นที่เป็นผู้ร่วมตรวจสถานที่เกิดเหตุในวันเกิดเหตุมาเบิกความให้ประจักษ์พยานถึงสภาพที่เกิดเหตุ เกี่ยวกับ ร.ต.อ.เจนวิทย์ คู่ความคงรับข้อเท็จจริงเพียงว่าเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับแจ้งเหตุไปตรวจสถานที่เกิดเหตุ ถ่ายรูปตามภาพถ่ายเอกสารหมาย จ.7 และทำบัญชีของกลางตามเอกสารหมาย จ.8 แผ่นแรกเท่านั้น โจทก์ไม่ส่งบันทึกการตรวจที่เกิดเหตุและแผนที่สังเขปแสดงที่เกิดเหตุทำให้ไม่ทราบแน่ชัดว่ามีการบันทึกและวาดแผนที่ของบริเวณจุดที่เกิดเหตุไว้อย่างไร มีแหล่งชุมชน บ้านหรือเพิงพักของประชาชนอยู่ละแวกนั้นบ้างหรือไม่ พบวัตถุพยานใดบ้างตรงจุดเกิดเหตุ ร่องรอยการหลบหนีของคนร้ายทั้งสามว่ามีอยู่หรือไม่และไปในทิศทางใด พบรองเท้าแตะกับใบไม้เปื้อนเลือดที่ใด ห่างจากจุดเกิดเหตุมากน้อยเพียงใด ประกอบกับการเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในที่เกิดเหตุอย่างมีประสิทธิภาพตามปกติต้องกระทำอย่างมีแบบแผนโดยผู้ชำนาญการ แต่คดีนี้ไม่ปรากฏว่ามีการชี้จุด ถ่ายรูปหรือทำแผนที่โดยสังเขปของอาณาบริเวณที่พบใบไม้เปื้อนเลือดรวมทั้งไม่มีรายละเอียดขั้นตอนและวิธีการเก็บวัตถุพยานดังกล่าว จะมีก็แต่เพียงคำเบิกความของพันตำรวจเอกมาโนช ที่ว่าการเก็บวัตถุพยานทำตาม

หลักวิชาการมีเจ้าพนักงานตำรวจคุมพื้นที่ ทุกนายสวมถุงมือ เก็บวัตถุพยานใส่ซอง ๆ ละ 1 ชิ้น เก็บซองปิดผนึกแล้วส่งไปถึงนักวิทยาศาสตร์ภายใน 1 ชั่วโมง แต่ไม่มีเอกสาร ภาพถ่ายและพยานหลักฐานใดมายืนยัน จึงเป็นการกล่าวอ้างอย่างลอย ๆ ในทางตรงข้ามรายงานการตรวจพิสูจน์ดีเอ็นเอ เอกสารหมาย จ.3 แผ่นที่ 3 ถึงแผ่นที่ 14 ระบุว่ารับของกลางดังกล่าวจากสถานีตำรวจภูธรระแงะเมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2558 ซึ่งหากจากวันเกิดเหตุถึง 3 วัน ยิ่งไปกว่านั้นวัตถุพยานยังมีไม้พันสำลีเช็ดคราบเลือดจากถุงพลาสติก 2 ก้านและผ้ากอซมีคราบเลือด 1 ชิ้น เพิ่มขึ้นมาโดยทางนำสืบของโจทก์ไม่พบว่ามีแหล่งที่มาอย่างไร...” และในที่สุดคดีนี้ศาลชั้นต้นยกฟ้อง ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าเสียดายทั้งที่คดีมีพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่จะพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าในคดีนี้หากพนักงานอัยการผู้ว่าคดีได้นำ ร.ต.อ.เจนวิทย์ พนักงานสอบสวนเข้าเบิกความในชั้นพิจารณา อ้างส่งรายงานการตรวจที่เกิดเหตุและแผนที่สังเขปแสดงสถานที่เกิดเหตุครบถ้วนแล้ว สามารถที่จะอธิบายให้กระจ่างชัดแจ้งว่า ตรวจเก็บวัตถุพยานมาจากที่ใด ตรวจเก็บได้ห่างจากบริเวณที่ผู้เสียหายหรือผู้ตายถูกยิงเท่าใด ห่างจากจุดที่สันนิษฐานว่าเป็นจุดที่คนร้ายยิงผู้เสียหายเท่าใด ทั้งยังต้องสามารถอธิบายได้ถึงความเชื่อมโยงหรือความต่อเนื่องในการครอบครองวัตถุพยานที่เป็นพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่พิสูจน์ความผิดของจำเลยเป็นสำคัญ ดังนั้นในการดำเนินคดีในชั้นพิจารณาของข้อหาความผิดฐานก่อการร้ายจึงมีความจำเป็นที่ผู้ว่าคดีต้องเตรียมคดีก่อนสืบพยานโดยการศึกษาข้อเท็จจริงให้รอบรู้ในประเด็นต่าง ๆ ของคดีอย่างแตกฉาน เพื่อให้การนำเสนอพยานหลักฐานให้ศาลเชื่อโดยปราศจากการความสงสัยว่าจำเลยเป็นผู้ที่ได้กระทำความผิดตามฟ้อง ตามที่ภาระการพิสูจน์ตกอยู่กับโจทก์ผู้ฟ้องคดีเพราะหากไม่มีการเตรียมและศึกษาข้อเท็จจริงในคดีอย่างละเอียดถี่ถ้วนแล้ว อาจทำให้การนำเสนอพยานหลักฐานบกพร่องเป็นเหตุให้ศาลมีความสงสัยแล้วยกประโยชน์ในความสงสัยให้จำเลย และพิพากษายกฟ้องโจทก์ (ศักดิ์ชัย อัศวินอานันท์, 2556 : 56)

จากคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวทำให้เห็นได้ว่าการพบวัตถุพยาน ตรวจยึดวัตถุพยาน วิธีการเก็บ การบรรจุภัณฑ์วัตถุพยาน การป้องกันการปนเปื้อน การครอบครองวัตถุพยาน การนำส่งวัตถุพยาน การตรวจพิสูจน์จะต้องสอดรับกันเป็นทอด ๆ ตามหลักห่วงโซ่การครอบครองวัตถุพยาน ผู้วิจัยมีประสบการณ์จากการทำงานที่ศาลฎีกาพิพากษาแล้วหลายคดี แต่จะขอยกคำพิพากษาฎีกาที่เกี่ยวข้องกับการใช้นิติวิทยาศาสตร์ในการหาความจริงในคดีเช่น

นอกจากในคดีอาญาแล้วจะพบว่าในปัจจุบันมีการใช้พยานทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการพิสูจน์ความบิดาและบุตรได้เช่น

เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2549 ที่สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม แพทย์หญิงคุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์ รักษาการผู้อำนวยการสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ เปิดแถลงผลการตรวจรหัสพันธุกรรม (DNA) ของ นายเอกรัตน์ วงศ์ฉลาด หรือ แด๊กบิ๊กแอส นักร้องสังกัดค่ายเพลง

แกรมมี่ น.ส.สุวรรณี ไชยมงคล หรือ ฝ้าย อดีตนางแบบนิตยสารฟอร์เมน พร้อมบุตรชาย น้องจัสติน เพื่อพิสูจน์ว่าน้องจัสตินเป็นบุตรของนายแด๊กบิ๊กแอสหรือไม่

พญ.คุณหญิงพรทิพย์ กล่าวว่า ผลการตรวจดีเอ็นเอของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์และนิติเวช โรงพยาบาลรามาธิบดี ตรงกันคือ แด๊กบิ๊กแอส ไม่ใช่พ่อของน้องจัสติน เพราะผลดีเอ็นเอ (DNA) ไม่ตรงกับ แด๊กบิ๊กแอส ทั้งนี้ หลักของดีเอ็นเอลูกจะต้องมีดีเอ็นเอเหมือนแม่ครึ่งหนึ่ง และเหมือนพ่ออีกครึ่งหนึ่ง แต่ผลดีเอ็นเอ ของน้องจัสติน 16 ตำแหน่ง ตรงกับแม่คือ น้องฝ้าย 8 ตำแหน่ง ขณะที่ผลดีเอ็นเอ (DNA) อีกครึ่งหนึ่งไม่ตรงกับ แด๊กบิ๊กแอส7 ตำแหน่ง จึงพิสูจน์ได้อย่างชัดเจนว่าน้องจัสตินไม่ใช่ลูกของแด๊กบิ๊กแอส อย่างแน่นอน โดยทางฝ่ายของน้องฝ้ายก็ได้รับทราบผลตรวจดีเอ็นเอแล้ว และไม่มีความคลางแคลงใจใดๆ อีก ส่วนการแถลงข่าวในครั้งนี้น้องฝ้ายปฏิเสธที่จะเดินทางมาร่วมการแถลงข่าว และไม่ต้องการเปิดเผยตัว อีกต่อไป

พญ.คุณหญิงพรทิพย์กล่าวอีกว่ากรณีดังกล่าวต้องถือเป็นบทเรียนให้กับสังคม หลังจากนี้คงต้องมีทางออกให้กับผู้หญิงที่ต้องการหาพ่อให้กับลูก ก่อนที่จะนำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เพราะกว่าที่ขั้นตอนทางกฎหมายจะให้ความจริงก็ได้สร้างความเจ็บปวดให้ทุกฝ่าย โดยสถาบันนิติวิทยาศาสตร์พร้อมจะเป็นหน่วยงานให้คำปรึกษากับผู้หญิงที่ตกเป็นฝ่ายเสียหายทุกรายทั้งนี้ เพื่อรวบรวมข้อเท็จจริงให้ได้มากที่สุดก่อนจะถึงมือตำรวจ[50]

ในคดีอาญาการรับฟังพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ไม่ได้รับฟังเพื่อลงโทษจำเลยแต่เพียงอย่างเดียวถ้าพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์นั้นไม่สอดคล้องกับหลักการรับฟังพยานหรือไม่มีเหตุผลพอฟังได้ ทำให้คดีมีข้อสงสัยศาลจะยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้กับจำเลยไป ในเรื่องนี้ผู้วิจัยเป็นพนักงานสอบสวนจะนำคดีที่ศาลฎีกาพิพากษายกฟ้องจำเลยโดยอาศัยข้อสงสัยในพยานหลักฐานเช่น

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงเบื้องต้นฟังได้ว่า จำเลยมีภูมิลำเนาอยู่จังหวัดชลบุรี สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีสาขาวิศวกรรมศาสตร์ ขณะเกิดเหตุจำเลยอายุ 22 ปี นางสาวเจนจิรา พลอยองุ่นศรี ผู้ตายอายุ 23 ปี จำเลยและผู้ตายต่างเป็นนักศึกษาคณะแพทยศาสตร์โดยจำเลยเรียนชั้นปี ที่ 2 ผู้ตายเรียนชั้นปี ที่ 5 จำเลยกับผู้ตายรู้จักกันและมีความชอบพอกันฉันชู้สาว ตามวันเวลาและสถานที่เกิดเหตุตามฟ้องจำเลยพาผู้ตายไปที่ห้องพักที่เกิดเหตุของจำเลยที่อาคารพี. เอส. เฮาส์ ซึ่งเป็นห้องเช่าจำเลยฆ่าผู้ตายโดยใช้อาวุธปืนยิงศีรษะผู้ตายแล้วใช้มีดตัดคอผู้ตายและชำแหละศพผู้ตายออกเป็นชิ้น ๆ จำเลยทิ้งชิ้นส่วนศพผู้ตายบางส่วนที่เป็นเนื้อหนังและอวัยวะภายในลงในส้วมชักโครกในห้องพักที่เกิดเหตุนำชิ้นส่วนศพผู้ตายที่เป็นกระดูกและศีรษะไปทิ้งที่แม่น้ำบางปะกง นำรถยนต์ของ

---

[50]ทีมข่าวอาชญากรรม, 19 พฤษภาคม 2549, แด๊ก-ฝ้าย ปิดปากผลตรวจดีเอ็นเอ ครั้งที่ 2 เสร็จพรทิพย์โยนให้คู่กรณีบอก, ผู้จัดการออนไลน์, สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2558, สืบค้นจาก http://manager.co.th/home/

ผู้ตายไปจอดไว้ที่หมู่บ้านเมืองทองธานี นำอาวุธปืน มีดและทรัพย์ของผู้ตายไปซ่อนและน าเสื้อผ้าของผู้ตายไปเผาทำลาย วันที่ 5 มีนาคม 2541 เจ้าพนักงานตำรวจจับกุมจำเลย คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ร่วมว่าศาลไม่ควรลดโทษให้จำเลยเพราะคดีไม่มีเหตุบรรเทาโทษหรือไม่ และตามฎีกาของจำเลยว่า จำเลยฆ่าผู้ตายโดยทรมานหรือโดยกระทำทารุณโหดร้ายหรือไม่และจำเลยฆ่าผู้ตายโดยไตร่ตรองไว้ก่อนหรือฆ่าผู้ตายเพราะเหตุบันดาลโทสะหรือไม่ ศาลฎีกาเห็นควรวินิจฉัยปัญหาตามฎีกาของโจทก์ร่วมก่อนสำหรับปัญหาตามฎีกาของจำเลยข้อแรกว่า จำเลยฆ่าผู้ตายโดยทรมานหรือโดยกระทำทารุณโหดร้ายหรือไม่นั้น เห็นว่า ปืนเป็นอาวุธโดยสภาพมีอำนาจทำลายล้างรุนแรงสามารถทำอันตรายบุคคลและสัตว์ให้ถึงแก่ชีวิตได้โดยง่าย จำเลยใช้อาวุธปืนยิงศีรษะผู้ตายซึ่งเป็นอวัยวะส่ วนสำคัญของร่างกาย กระสุนปืนเข้าทางขมับซ้ายทะลุออกขมับขวาแสดงให้เห็นว่า จำเลยมีเจตนาฆ่าผู้ตายให้ตายทันที ดังนี้แม้จะฟังข้อเท็จจริงตามที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่าผู้ตายไม่ได้ถึงแก่ความตายทันทีหลังจากถูกยิง และจำเลยใช้มีดตัดศีรษะผู้ตายขณะที่ผู้ตายยังไม่ถึงแก่ความตาย แต่พยานหลักฐานของโจทก์และโจทก์ร่วมไม่ปรากฏว่าจำเลยมีเจตนาทำให้ผู้ตายได้รับความลำบากทรมานสาหัสก่อนตายและไม่ได้ความแจ้งชัดว่าจำเลยได้กระทำการอย่างไรอันเป็นการทรมานหรือทารุณโหดร้ายผู้ตาย การที่จำเลยใช้อาวุธปืนยิงศีรษะผู้ตาย หลังจากนั้นจึงใช้มีดตัดคอผู้ตายประกอบกับจำเลยได้ใช้มีดชำแหละศพผู้ตายออกเป็นชิ้น ๆ แล้วทิ้งชิ้นส่วนศพบางส่วนลงในส้วมซักโครกกับบน ชิ้นส่วนศพบางส่วนไปทิ้งที่แม่น้ำบางปะกงน่าเชื่อว่าจำเลยกระทำไปโดยมีเจตนาทำลายศพเพื่อปิดบังการตายหรือเหตุแห่งการตายของผู้ตายเท่านั้น มิใช่เพื่อให้ผู้ตายได้รับความเจ็บปวดทรมานจนกระทั่งขาดใจตายถือไม่ได้ว่าจำเลยฆ่าผู้ตายโดยทรมานหรือโดยกระทำทารุณโหดร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289(5) ที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยมานั้น ไม่ต้องด้วยความเห็นของศาลฎีกา ฎีกาของจำเลยข้อนี้ฟังขึ้นสำหรับปัญหาตามฎีกาของจำเลยข้อต่อไปว่า จำเลยฆ่าผู้ตายโดยไตร่ ตรองไว้ก่อนหรือฆ่าผู้ตายเพราะเหตุบันดาลโทสะหรือไม่ เห็นว่า จำเลยเป็นนักศึกษา ไม่ปรากฏว่าจำเลยมีทรัพย์ที่มีค่ามากหรือมีผู้ปองร้ายหมายเอาชีวิตจำเลย แม้จะฟังข้อเท็จจริงตามที่จำเลยฎีกาว่าจำเลยมีทรัพย์เป็นเครื่องคอมพิวเตอร์และรถยนต์ ก็เป็นทรัพย์ที่บุคคลมีกันโดยทั่วไปถือไม่ได้ว่าเป็นทรัพย์ที่มีค่ามากถึงขนาดที่จำเลยต้องนำอาวุธปืนมาไว้ สำหรับป้องกันทรัพย์ดังที่จำเลยฎีกา ห้องพักที่เกิดเหตุเป็นห้องเช่าซึ่งไม่มีห้องครัวทั้งไม่ปรากฏว่าจำเลยทำครัวปรุงอาหารเอง จึงไม่มีความจำเป็นที่จำเลยต้องมีมีดทำครัวที่มีความคมถึงขนาดใช้ชำแหละศพได้ไว้ในห้องพักที่เกิดเหตุ การที่จำเลยมีอาวุธปืนและมีดดังกล่าวไว้ในห้องพักที่เกิดเหตุจึงไม่อาจฟังเป็นอย่างอื่นนอกจากจำเลยตระเตรียมไว้สำหรับฆ่าผู้ตายและชำแหละศพผู้ตาย ส่วนของศพที่ชำแหละแล้วย่อมมีกลิ่นคาวและมีน้ำเลือดน้ำเหลืองไหลซึมออกมา การนำออกจากห้องพักที่เกิดเหตุไปทิ้งย่อมต้องใช้วัสดุสิ่งของสำหรับห่อหุ้มและบรรจุ เช่น ผ้า กระดาษ ถุงพลาสติกและกล่อง เป็นต้น เพื่อดูดซับน้ำเลือดน้ำเหลืองและกลิ่นคาว รวมทั้งปกปิดไม่ให้มีผู้พบเห็นว่าเป็นชิ้นส่วนของศพการที่จำเลยสามารถนำชิ้นส่วนศพผู้ตายออกจากห้องพักที่เกิดเหตุไปทิ้งนำอาวุธ

ปืนมีดและทรัพย์ของผู้ตายไปซ่อนตามสถานที่ต่างๆ ตลอดจนนำเสื้อผ้าของผู้ตายไปเผาทำลายภายในระยะเวลาอันสั้นโดยไม่มีผู้พบเห็นแสดงว่าจำเลยได้วางแผนเกี่ยวกับสถานที่ที่จะนำชิ้นส่วนศพผู้ตายไปทิ้ง นำทรัพย์ของผู้ตายไปซ่อนและจัดเตรียมวัสดุต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการนำชิ้นส่วนศพผู้ตายไปทิ้งไว้ล่วงหน้าก่อนแล้วที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่าจำเลยฆ่าผู้ตายโดยไตร่ตรองไว้ก่อน ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วยฎีกาของจำเลยข้อนี้ฟังไม่ขึ้น ที่จำเลยฎีกาว่า จำเลยถูกผู้ตายข่มเหงจิตใจอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรมเพราะจำเลยกับผู้ตายมีความสัมพันธ์กันฉันคนรักแต่ผู้ตายต้องการเลิกความสัมพันธ์กับจำเลยไปมีรักกับผู้ชายคนใหม่ จำเลยจึงบันดาลโทสะฆ่าผู้ตายนั้น เห็นว่าความรักเป็นสิ่งที่เกิดจากใจไม่อาจบังคับกันได้ความรักที่แท้จริงคือความปรารถนาดีต่อคนที่ตนรักความยินดีที่คนที่ตนรักมีความสุขการให้อภัยเมื่อคนที่ตนรักทำผิดและการเสียสละความสุขของตนเพื่อความสุขของคนที่ตนรัก จำเลยปรารถนาจะยึดครองผู้ตายเพื่อความสุขของจำเลยเอง เมื่อไม่สมหวังจำเลยก็ฆ่าผู้ตายเป็นความผิดและการกระทำที่เห็นแก่ตัวเห็นแก่ได้ของจำเลยโดยฝ่ายเดียวมิได้คำนึงถึงจิตใจและความรู้สึกของผู้ตายหาใช่ความรักไม่ ทั้งเป็นความเห็นผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมอย่างยิ่ง ดังนี้แม้จะฟังข้อเท็จจริงตามที่จำเลยฎีกาก็ถือไม่ได้ว่าจำเลยถูกผู้ตายข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรมกรณีไม่มีเหตุจะลงโทษจำเลยน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ที่ศาลล่างทั้งสองลงโทษประหารชีวิตและลดโทษให้จำเลยแล้ว คงลงโทษจำคุกตลอดชีวิตสถานเดียวนั้นศาลฎีกาเห็นพ้องด้วยฎีกาของจำเลยข้อนี้ฟังไม่ขึ้น ฎีกานี้มีประเด็นให้วิเคราะห์ดังต่อไปนี้ศาลเชื่อว่าจาเลยได้กระทำความผิดจริงโดยเป็นความผิดในฐานฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน โดยมีหลักฐานที่หาและเก็บมาตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์คืออาวุธปืนปลอกกระสุน ปืน มีด เศษชิ้นเนื้อมนุษย์ กะโหลกศีรษะ โดยได้ผลตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์จากการตรวจอาวุธปืน และปลอกกระสุนปืนที่พบกับขนาดทางเข้าออกของกระสุนปืนที่กะโหลกศีรษะ มีขนาดใกล้เคียงกัน ส่วนเศษชิ้นเนื้อของมนุษย์ที่พบเมื่อทำการตรวจดีเอ็นเอปรากฏว่าตรงกับของผู้ตาย จากการตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ ทำให้ศาลเชื่อและยอมรับในการตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์เนื่องจากการตรวจดีเอ็นเอเป็นที่ยอมรับในความแม่นยำของผลตรวจส่วนในกรณีที่ศาลพิจารณาว่าจำเลยฆ่าผู้ตายทรมานหรือทารุณหรือไม่นั้นตามพฤติการณ์ในการกระทำความผิดจำเลยใช้ปืนยิงผู้ตายที่ศีรษะปืนเป็นอาวุธที่มีอำนาจการทำลายล้างรุนแรง เมื่อยิงที่ศีรษะซึ่งเป็นอวัยวะสำคัญย่อมเป็นการหวังผลให้ตายในทันทีแม้จำเลยจะใช้มีดตัดศีรษะของผู้ตายออกหลังจากยิงก็ตามจำเลยก็ไม่มีเจตนาที่จะกระทำการทรมานหรือทารุณผู้ตายแต่อย่างใดส่วนการที่ศาลลงโทษจำเลยฐานฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อนนั้นอันเนื่องมาจากการหาและเก็บพยานหลักฐานที่ใช้ในการกระทำความผิดได้เช่นอาวุธปืนและมีด ศาลเห็นได้ว่าจำเลยได้มีการตระเตรียมการไว้ก่อน ซึ่งจำเลยไม่มีเหตุจำเป็นที่จะต้องใช้อาวุธปืนในการป้องกันทรัพย์สิน ตลอดจนในห้องพักของจำเลยไม่มีครัวหรือสถานที่ประกอบอาหารจึงไม่มีความจำเป็นถึงต้องมีมีดที่คมขนาดสามารถชำแหละศพได้ การที่จำเลยมีปืนและมีดไม่อาจเชื่อได้ว่าจำเลยเอาไว้ทำอย่างอื่น เชื่อได้แต่เพียงว่าจำเลยตระเตรียมไว้ฆ่าและชำแหละศพผู้ตายเท่านั้นและศาลยัง

เห็นว่า เมื่อจำเลยชำแหละศพแล้วย่อมมีกลิ่นคาวเลือด หยดเลือด น้ำเหลือง การที่จำเลยจะทำลายหรือเอาเศษชิ้นเนื้อออกจากสถานที่เกิดเหตุ ต้องมีการตระเตรียมวัสดุเพื่อห่อหุ้มและบรรจุอย่างดีเพื่อป้องกันกลิ่นคาวเลือด หยดเลือด น้ำเหลืองซึมออกมา ขณะขนย้ายออกมาจากสถานที่เกิดเหตุ จึงเห็นได้ว่าจำเลยมีการตระเตรียมการหาวัสดุห่อหุ้มไว้แล้วก่อนการกระทำความผิดจากพยานหลักฐานทั้งหมดที่หาและเก็บได้ประกอบกับพยานแวดล้อมรวมทั้งคำรับสารภาพของจำเลย ทำให้ศาลเชื่อและยอมรับพยานหลักฐานต่างๆที่หาและเก็บได้จากสถานที่เกิดเหตุ เมื่อมีการตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ซึ่งผลการตรวจดีเอ็นเอทางนิติวิทยาศาสตร์ เป็นการตรวจพิสูจน์ที่ศาลให้การยอมรับเมื่อศาลยอมรับในการตรวจพิสูจน์ ย่อมทำให้ศาลเชื่อได้ว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง ตามความคิดเห็นส่วนตัวเชื่อว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริงอันเนื่องมาจากพยานหลักฐานที่หาและเก็บมาตรวจพิสูจน์ดีเอ็นเอทางนิติวิทยาศาสตร์ปรากฏได้ว่าเศษชิ้นเนื้อและกะโหลกศีรษะที่ได้มานั้นตรงกับของผู้ตายประกอบกบการที่จำเลยให้การรับสารภาพโดยในความเป็นจริง ถ้าจำเลยหรือบุคคลใดไม่ได้กระทำความผิดก็คงไม่มีใครรับสารภาพผิดหรือบอกว่าตนเป็นผู้กระทำความผิด

จากการวิเคราะห์คดีนี้ทำให้เห็นว่าการที่จำเลยเจตนาฆ่าผู้ตายโดยการใช้อาวุธปืนยิงที่ศีรษะผู้ตายถึงแก่ความตายสมใจ เป็นที่รู้กันอยู่โดยทั่วไปว่าอาวุธปืนเป็นอาวุธที่อันตรายร้ายแรง มีอานุภาพทำลายล้างสูงเมื่อยิงเข้าที่ศีรษะของผู้ตาย ย่อมเป็นการเจตนาที่จะฆ่าผู้ตายโดยประสงค์ต่อผล เมื่อยิงผู้ตายแล้ว จำเลยได้ทำการหั่นชำแหละศพ และนำชิ้นเนื้อออกไปทิ้ง มีการเตรียมมีดที่คมมากถึงขนาดชำแหละเนื้อได้ และยังเตรียมวัสดุที่สามารถห่อชิ้นเนื้อและอวัยวะต่าง ๆ มีทั้งเลือดและน้ำเหลือง การอำพรางซ่อนเร้นคงไม่อาจทำได้อย่างแน่นอนถ้าไม่มีการเตรียมการวางแผนมาก่อน การที่ศาลตัดสินว่าจำเลยได้กระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อนนั้น เห็นว่าชอบแล้ว

คำพิพากษาฎีกาที่1651/2535

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติได้ว่าตามวันเวลาและสถานที่เกิดเหตุจำเลยทั้งสองร่วมกันฆ่านายประสิทธิ์ ศุภรัตน์ภินันท์กับนางสาวสุคนธมาลย์ ปัตตะพงษ์และชิงเอาทรัพย์ของผู้ตายไปมีปัญหาต้องวินิจฉัยในชั้นฎีกาว่าคำรับสารภาพของจำเลยทั้งสองเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาที่ศาลสมควรลดโทษให้หรือไม่พิเคราะห์แล้วเห็นว่าโจทก์ไม่มีประจักษ์พยานรู้เห็นการกระทำผิดของจำเลย คงมีแต่พยานแวดล้อมกรณีหลังเกิดเหตุ เช่นพบทรัพย์ของผู้ตายบางส่วนในห้องพักของจำเลยและที่ตัวจำเลยพบคราบโลหิตติดอยู่ที่ร่องอกท่อนแขนขวาของจำเลยที่ 1 และคราบโลหิตติดอยู่ที่เสื้อผ้าของจำเลยทั้งสอง แต่การที่จำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพในชั้นศาลย่อมทำให้ศาลแน่ใจว่าจำเลยทั้งสองกระทำความผิดโดยไม่มีข้อสงสัยแต่ประการใด คำรับสารภาพของจำเลยจึงเป็นประโยชน์แก่การพิจารณามีเหตุบรรเทาโทษ เห็นสมควรลดโทษให้จำเลย

ฎีกาของจำเลยทั้งสองฟังขึ้นพิพากษาแก้เป็นว่าให้ลดโทษหนึ่งในสามให้จำเลยทั้งสองตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 คงจำคุกจำเลยทั้งสองตลอดชีวิตนอกจากที่แก้คงให้เป็นไป

ตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ฎีกานี้มีประเด็นให้วิเคราะห์ดังต่อไปนี้ในคดีนี้ศาลเห็นว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริงในคดีนี้ไม่มีประจักษ์พยานรู้เห็น คงมีแต่พยานแวดล้อมที่พบหลังเกิดเหตุ คือ ทรัพย์ของผู้ตายในห้องของจำเลยส่วนหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่หาพบ และเก็บเพื่อส่งตรวจพิสูจน์คือคราบเลือดที่ร่องอกและท่อนแขนของจำเลย รวมทั้งคราบเลือดที่ติดอยู่ที่เสื้อผ้าของจำเลย จากการตรวจพิสูจน์ดีเอ็นเอที่ได้จากคราบเลือดในทางนิติวิทยาศาสตร์ ได้ผลปรากฏว่าเป็นของผู้ตาย ประกอบกับคำรับสารภาพของจำเลย ทำให้ศาลเชื่อและยอมรับในการตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ และศาลเห็นว่าการสารภาพนั้นเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดีทำให้ศาลพิพากษาลดโทษให้จำเลย

ผู้วิจัยเห็นด้วยที่ศาลวินิจฉัยพยานหลักฐานที่ได้แสดงต่อศาล ซึ่งเป็นพยานมีน้ำหนักน่าเชื่อถือและยอมรับในพยานหลักฐานที่เป็นคราบเลือด ที่ได้ตรวจพบและนำไปตรวจพิสูจน์ตามหลักวิทยาศาสตร์ จึงชี้ได้ว่าจำเลยอยู่ในที่เกิดเหตุและได้กระทำความผิดในคดีนี้

คำพิพากษาฎีกาที่7144/2545

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าพิเคราะห์แล้วข้อเท็จจริงเบื้องต้นที่คู่ความมิได้โต้แย้งกันในชั้นนี้ฟังได้ว่า วันเวลาเกิดเหตุตามฟ้อง ขณะที่เด็กหญิง อ.ผู้ตาย อายุ 12 ปี อยู่เฝ้าบ้านเกิดเหตุคนเดียว ได้มีคนร้ายเข้าไปในบ้าน ต่อมาเวลาประมาณ 2.30 นาฬิกา ของวันรุ่งขึ้น นางดารา เทศกาล มารดาของผู้ตายกลับจากทำงานมาถึงบ้านก็พบผู้ตายซึ่งแต่งกายนุ่งกางเกงขาสั้นสวมเสื้อยืดแขนสั้นถึงแก่ความตายแล้ว โดยศพผู้ตายนอนอยู่บนที่นอน มีร่องรอยถูกข่มขืนกระทำชำเรา คราบเลือดของผู้ตายติดอยู่ที่กางเกงชั้นในผู้ตายพนักงานสอบสวนได้รับแจ้งความแล้วมาตรวจที่เกิดเหตุและจับกุมจำเลยกล่าวหาว่าฆ่าผู้ตาย และข่มขืนกระทำชำเราผู้ตายที่อายุไม่เกิน 13 ปี เป็นคดีนี้ จำเลยให้การรับสารภาพสารภาพทั้งในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยว่า จำเลยเป็นคนร้ายหรือไม่เห็นว่าแม้โจทย์จะไม่มีประจักษ์พยานมาเบิกความว่าได้เห็นจำเลยเข้าไปในบ้านผู้ตายในคืนเกิดเหตุเลยดังที่จำเลยฎีกาก็ตาม แต่ตามคำเบิกความของ ร้อยตำรวจเอกสมนึก นวลคำ ที่ไปตรวจที่เกิดเหตุสอบถามนางดารามารดาของผู้ตายได้ความว่าจำเลยได้มาชอบพอ นางดารา นางดาราพาจำเลยมาที่บ้าน เมื่อจำเลยพบผู้ตาย จำเลยเคยชมผู้ตายว่าโตเป็นสาวและหน้าตาดี ร้อยตำรวจเอกสมนึกเกิดสงสัยจำเลยว่าจะมีส่วนเกี่ยวข้อง จึงไปพบจำเลยที่บ้านจำเลยซึ่งอยู่ห่างบ้านผู้ตายประมาณ 500 เมตร เพื่อสอบถามและเมื่อนำไปสถานีตำรวจสอบสวนแล้วจำเลยรับสารภาพว่าเป็นผู้ฆ่าข่มขืนกระทำชำเราผู้ตายตามคำให้การของจำเลยในชั้นสอบสวนคำให้การของจำเลยดังกล่าวก็ถือว่าเป็นพยานหลักฐานที่ใช้ยันจำเลยเพื่อพิสูจน์การกระทำผิดของจำเลยในชั้นพิจารณาของศาลได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา134ซึ่งจำเลยให้การถึงรายละเอียดในการกระทำผิดของจำเลยเป็นการยากที่พนักงานสอบสวนจะจัดทำขึ้นเองได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการที่จำเลยให้การถึงการแต่งตัวและจัดท่านอนให้แก่ผู้ตายก่อนที่จำเลยจะหลบหนีออกจากบ้านผู้ตายว่าจำเลยได้จัดการนำกางเกงชั้นในและกางเกงชั้นนอกของผู้ตายมาสวมไว้ตามเดิมพร้อมกับนำร่างผู้ตายให้นอนในสภาพ

Prince of Songkla University Pattani Campus

ปกติ และใช้ผ้าห่มปิดร่างกายผู้ตายในช่วงหน้าอกไปถึงปลายเท้าซึ่งสภาพศพของผู้ตายที่จำเลยจัดไว้ดังกล่าวนี้ก็ปรากฏว่าตรงกับคำให้การของนางดาราที่กลับมาบ้านเห็นศพของ ผู้ตายตามบันทึกคำให้การชั้นสอบสวน ที่จำเลยยอมรับว่านางดารา ได้ให้การไว้เช่นนั้นจริงว่าได้พบผู้ตายนอนอยู่บนเตียงในมุ้งมีผ้าคลุมลำตัวไว้ทั้งศพของผู้ตายก็นุ่งกางเกงชั้นในและกางเกงชั้นนอกอยู่ด้วยเช่นนี้ จึงทำให้เห็นว่าหากจำเลยมิได้เกี่ยวข้องกับการตายของผู้ตายแล้วก็ไม่น่าที่จะให้การได้ถูกต้อง ยิ่งกว่านั้นเมื่อพนักงานสอบสวนส่งคราบเลือดที่ติดอยู่ที่กางเกงชั้นในของจำเลยซึ่งเจ้าพนักงานตำรวจยึดมาจากจำเลยที่จำเลยนุ่งอยู่ในวันถูกจับกุมส่งไปตรวจพิสูจน์หารหัสพันธุกรรม(ดีเอ็นเอ)ก็ได้ความว่าได้รหัสพันธุกรรมตรงกับคราบเลือดของผู้ตายโดยพันตำรวจตรีหญิงดรุณี ถิรวิทยาคม แห่งสถาบันนิติเวชวิทยาสำนักงานแพทย์ใหญ่สำนักงานตำรวจแห่งชาติให้การยืนยันการตรวจพิสูจน์ว่าน่าเชื่อว่าคราบเลือดที่ติดอยู่กับกางเกงชั้นในของจำเลยเป็นของผู้ตายซึ่งรหัสพันธุกรรมหรือดีเอ็นเอนี้เป็นลักษณะเฉพาะของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกันโดยเฉพาะเรื่องนี้เป็นรหัสพันธุกรรมของผู้ตายแต่กลับมาปรากฏอยู่ที่กางเกงชั้นในของจำเลยการที่จำเลยฎีกาอ้างเหตุที่มีคราบเลือดของผู้ตายติดอยู่ที่กางเกงชั้นในของจำเลยว่าเมื่อเจ้าพนักงานตำรวจยึดกางเกงชั้นในของจำเลยไปนั้นไม่มีคราบเลือดใด ๆ เลย แต่เจ้าพนักงานตำรวจสร้างหลักฐานขึ้นมาโดยนำกางเกงชั้นในของจำเลยไปเช็ดเลือดของผู้ตายภายหลังแล้วส่งไปตรวจพิสูจน์นั้น ร้อยตำรวจเอกสมนึก ผู้จับกุมจำเลยเบิกความว่าได้ยึดกางเกงชั้นในของจำเลยที่เปื้อนเลือดไว้ซึ่งบันทึกการจับกุมที่จำเลยลงชื่อไว้ก็ระบุว่าได้ยึดกางเกงชั้นในของจำเลยที่เปื้อนเลือดไว้เช่นกันนอกจากนี้ในคำให้การของจำเลย จำเลยก็ได้ให้การยอมรับว่าเจ้าพนักงานตำรวจได้ยึดกางเกงชั้นในของจำเลยที่เปื้อนเลือดด้วยซึ่งบันทึกการจับกุมและบันทึกคำให้การของจำเลยเป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นในวันรุ่งขึ้นหลังจากเจ้าพนักงานตำรวจจับกุมจำเลยนั้นเอง อันเป็นเวลาหลังเกิดเหตุไม่นานนัก ประกอบกับนายศรีเมฆ สุดไทย ผู้ใหญ่บ้านพยานโจทก์ซึ่งเป็นญาติกับจำเลยที่ไปบ้านผู้ตายหลังจากได้รับแจ้งเหตุของผู้ตายในคืนนั้นก็เบิกความว่าเจ้าพนักงานตำรวจจับกุมจำเลยเวลาประมาณ 9 นาฬิกา ต่อมาทราบว่าจำเลยรับสารภาพว่าเป็นผู้ข่มขืนฆ่าผู้ตายโดยเจ้าพนักงานตำรวจพบคราบเลือดติดอยู่ตั้งแต่ตรวจพบครั้งแรกเมื่อจับกุมจำเลยแล้วมิใช่เป็นการสร้างหลักฐานโดยการเอากางเกงชั้นในของจำเลยไปเช็ดเลือดของผู้ตายเพื่อปรักปรำจำเลยดังเช่นที่จำเลยอ้างในฎีกาของจำเลยแต่อย่างใดนอกจากนี้เมื่อจำเลยให้การรับสารภาพแล้ว จำเลยยังนำพนักงานสอบสวนไปชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพของจำเลยให้พนักงานสอบสวนถ่ายรูปไว้อีกด้วยโดยจำเลยก็มิได้นำพยานหลักฐานเข้าสืบหักล้างพยานหลักฐานของโจทก์ให้เห็นเป็นอย่างอื่น พฤติการณ์ตามพยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบประกอบคำรับสารภาพของจำเลยดังกล่าวมามีน้ำหนักพอที่ทำให้ศาลเชื่อได้ว่าจำเลยได้กระทำผิดจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 วรรคหนึ่งแล้วที่ศาลล่างทั้งสองพิพากษาต้องกันว่าจำเลยเป็นคนร้ายฆ่าผู้ตายนั้นชอบแล้ว ฎีกาของจำเลยฟังไม่ขึ้นส่วนที่โจทก์ฎีกาว่าการที่จำเลยใช้หมอนขนาดใหญ่ปิดหน้าผู้ตายก็เป็นเพียงทำให้ผู้ตายขาดอากาศหายใจ ขาดสติแน่นิ่งไป

เท่านั้นโดยผู้ตายยังไม่ถึงแก่ความตายทันทีเมื่อจำเลยข่มขืนกระทำชำเราผู้ตายแล้ว จำเลยจึงบีบคอซ้ำอีกจนผู้ตายถึงแก่ความตายจำเลยจึงมีความผิดฐานกระทำชำเราจนเป็นเหตุให้ผู้ตายถึงแก่ความตายตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 277วรรคสองนั้น เห็นว่าแม้ผลจากการตรวจสภาพศพของพันตำรวจเอกณรงศักดิ์ เสาวคนธ์ แห่งสถาบันนิติเวชวิทยาสำนักงานแพทย์ใหญ่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จะระบุเหตุการณ์ตายของผู้ตายว่าขาดอากาศหายใจจากถูกกดรัดทางเดินหายใจก็ตาม แต่ก็เป็นเพียงข้อสันนิษฐานถึงการตายของผู้ตายเท่านั้นโดยมิได้แสดงให้เห็นว่าผู้ตายถึงแก่ความตายก่อนหรือขณะหรือภายหลังที่จำเลยได้ข่มขืนกระทำชำเราผู้ตายแล้วซึ่งโจทก์มิได้มีพยานอื่นใดมาสืบให้เห็นแน่ชัดว่าจำเลยข่มขืนกระทำชำเราผู้ตายแล้วจึงบีบคอผู้ตายซ้ำอีกจนผู้ตายถึงแก่ความตายดังเช่นที่โจทก์ฎีกาแต่หากพิจารณาผลการตรวจสภาพศพผู้ตายดังกล่าวในส่วนคอที่ระบุว่ากล่องเสียงปกติหลอดลมปกติ เนื้อเยื่อบริเวณคอช้ำข้างกล่องเสียงด้านขวาขนาด 0.5 x 0.7 เซนติเมตร แล้วเห็นได้ว่าเนื้อเยื่อบริเวณคอช้ำนั้นมีขนาดเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ทั้งสภาพกล่องเสียงและหลอดลมต่างก็ปกติเช่นนี้สาเหตุการตายของผู้ตายน่าจะไม่ใช่เกิดจากที่จำเลยบีบคอผู้ตายดังเช่นที่โจทก์อ้างในฎีกา ดังนั้น การที่จำเลยให้การต่อพนักงานสอบสวนตอนหนึ่งฟังได้ว่า จำเลยใช้หมอนปิดส่วนใบหน้าผู้ตายแล้วใช้มือทั้งสองกดทับบริเวณจมูกและปากผู้ตายเพื่อไม่ให้ส่งเสียงร้อง แต่ผู้ตายยังดิ้นรนขัดขืน จำเลยจึงใช้มือกดหมอนไม่ให้ผู้ตายหายใจออกด้วยต้องการให้ผู้ตายถึงแก่ความตาย เมื่อใช้เวลากดนาน 3 นาที ผู้ตายก็แน่นิ่งไป ซึ่งตามลักษณะรูปร่างของผู้ตายที่ยังเป็นเด็กจำเลยที่มีรูปร่างใหญ่กว่าผู้ตายมากการที่จำเลยใช้กำลังกดหมอนที่จมูกและปากของผู้ตายเป็นเวลานานถึง 3 นาที เช่นนี้ จึงน่าจะเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ตายถึงแก่ความตายแล้วการที่จำเลยให้การต่อพนักงานสอบสวนตอนหนึ่งตามที่โจทก์อ้างในฎีกาว่าผู้ตายได้สลบไปเท่านั้นและได้ข่มขืนต่อไปต่อเมื่อข่มขืนเสร็จแล้วจึงทราบว่าผู้ตายได้ถึงแก่ความตายแล้วเนื่องจากไม่ได้ยินเสียงร้องและแน่นิ่งไปนั้นเป็นการที่จำเลยตอบคำถามของพนักงานสอบสวนที่ถามว่าหลังจากที่จำเลยใช้หมอนกดปิดปากและจมูกของผู้ตายแล้วจำเลยทราบหรือไม่ว่าผู้ตายได้ถึงแก่ความตายทันทีหรือไม่ โดยจำเลยตอบว่าไม่ทราบแต่จำเลยคิดว่าผู้ตายได้สลบไปเท่านั้นการที่จำเลยตอบคำถามของพนักงานสอบสวนดังกล่าวจึงทำให้เห็นได้ว่าผู้ตายได้ตายไปแล้วการที่จำเลยคิดว่าผู้ตายเพียงสลบไปจึงข่มขืนกระทำชำเราผู้ตาย แม้ขณะที่ข่มขืนกระทำชำเราผู้ตายนั้นจำเลยไม่ทราบว่าผู้ตายถึงแก่ความตายแล้ว เป็นแต่มาทราบภายหลังจากการข่มขืนกระทำชำเราผู้ตายเสร็จว่าผู้ตายตายแล้วก็หาทำให้จำเลยมีความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราผู้ตายไม่เพราะผู้ตายได้ถึงแก่ความตายไปก่อน ไม่มีสภาพเป็นบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งพาณิชย์ มาตรา 15 ดังที่ศาลอุทธรณ์ภาค 6 วินิจฉัยมานั้นชอบแล้วฎีกาของโจทก์ฟังไม่ขึ้น อนึ่ง เนื่องจากจำเลยให้การรับสารภาพตลอดมาตั้งแต่ชั้นจับกุมชั้นสอบสวนจนถึงชั้นพิจารณาของศาล ซึ่งคำให้การของจำเลยในชั้นสอบสวนเป็นประโยชน์การพิจารณาของศาลอย่างมากในการรับฟังข้อเท็จจริงเพื่อวินิจฉัยถึงการกระทำผิดของจำเลยถือเป็นเหตุบรรเทาโทษสมควรที่จะลดโทษให้จำเลยกึ่งหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 78 พิพากษา

แก้เป็นว่า ลดโทษให้กึ่งหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 คงจำคุกตลอดชีวิตนอกจากที่แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 6

ฎีกานี้วิเคราะห์ได้ว่าการที่ศาลเชื่อว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริงนั้น เกิดจากวัตถุพยานหลักฐานที่เก็บได้ ซึ่งหลักฐานอันนั้นประกอบด้วยคราบเลือดที่ติดจากกางเกงชั้นในของจำเลย เมื่อตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ ปรากฏได้ว่ารหัสพันธุกรรมหรือดีเอ็นเอตรงกับของผู้ตายซึ่งดีเอ็นเอเป็นลักษณะเฉพาะบุคคล เชื่อว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง

คำพิพากษาฎีกาที่5865/2543

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า คดีคงมีปัญหาข้อกฎหมายต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยเป็นข้อแรกว่า วิธีการที่จำเลยฆ่าผู้ตายเป็นการกระทำโดยทารุณโหดร้ายหรือไม่ในปัญหาข้อนี้แม้จำเลยจะมิได้ยกขึ้นอุทธรณ์แต่เป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย จำเลยจึงยกขึ้นฎีกาได้ ได้ความตามทางพิจารณาว่าหลังเกิดเหตุร้อยตำรวจโทมังกร กวีกรณ์ พนักงานสอบสวนกับนายนิพนธ์ ศุภรัตนชาติพันธ์ เจ้าพนักงานแพทย์โรงพยาบาลละหานทรายได้ร่วมกันชันสูตรพลิกศพผู้ตาย พบว่าผู้ตายถูกไม้ตีที่ศีรษะจนกะโหลกแตกละเอียดและยุบและที่เนินดินจอมปลวกเหนือศพผู้ตายมีรอยยุบลักษณะถูกศีรษะคนกระแทกแต่ไม่ได้ความชัดแจ้งว่าจำเลยได้กระทำการทารุณโหดร้ายผู้ตายอย่างไรบ้างเพราะโจทก์ไม่มีประจักษ์พยานรู้เห็นการที่จำเลยจับศีรษะผู้ตายกระแทกกับเนินดินจอมปลวกและใช้ไม้ตีศีรษะผู้ตายจนกะโหลกแตกละเอียดน่าเชื่อว่าจำเลยกระทำไปโดยมีเจตนาจะทำให้ผู้ตายถึงแก่ความตายในทันทีเพื่อปกปิดความผิดอื่นของตนเท่านั้นมิใช่เพื่อให้ผู้ตายได้รับความเจ็บปวดทรมานจนกระทั่งขาดใจตายจึงถือไม่ได้ว่าเป็นการฆ่าผู้ตายโดยกระทำทารุณโหดร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289(5) ดังที่ศาลล่างทั้งสองพิพากษาฎีกาของจำเลยข้อนี้ฟังขึ้นแต่อย่างไรก็ตามคดีนี้คงฟังเป็นยุติได้ว่าจำเลยฆ่าผู้ตายเพื่อปกปิดความผิดอื่นของตนอันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289(7) ซึ่งมีระวางโทษประหารชีวิตสถานเดียวเช่นเดิมจึงมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยข้อต่อไปว่า กรณีมีเหตุสมควรลดโทษประหารชีวิตให้จำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ประกอบมาตรา 52 คงเหลือโทษจำคุกสถานเดียวหรือไม่ ศาลฎีกาพิเคราะห์แล้ว เห็นว่าแม้คดีนี้จำเลยจะให้การรับสารภาพ แต่คำรับสารภาพของจำเลยอันจะถือเป็นเหตุบรรเทาโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ได้นั้นจะต้องเป็นกรณีที่ให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา ศาลจึงจะพิจารณาลดโทษที่ลงแก่จำเลยได้ การพิจารณาของศาลชั้นต้นในคดีนี้ปรากฏว่าโจทก์มีพยานหลักฐานทั้งพยานบุคคลพยานวัตถุและพยานพฤติเหตุแวดล้อมแน่นหนามั่นคงโดยเฉพาะอย่างยิ่งเลือดซึ่งติดอยู่ที่กางเกงชั้นในตัวที่จำเลยสวมใส่ ในขณะที่จำเลยถูกจับกุมในวันเกิดเหตุแม้ผู้ตายและจำเลยจะมีเลือดหมู่เอบีเช่นเดียวกันแต่ผู้ชำนาญการพิเศษสถาบันนิติเวชวิทยาสำนักงานแพทย์ใหญ่กรมตำรวจได้ตรวจสารพันธุกรรมแล้วพบว่าเลือดที่ติดอยู่ที่กางเกงชั้นในของจำเลยดังกล่าวมีดีเอ็นเอตรงกับผู้ตายจึงฟังได้ว่าเป็นเลือดของผู้ตายการที่กางเกงชั้นในของจำเลยมีเลือดของผู้ตายมา

ติดอยู่ได้เช่นนี้เป็นข้อบ่งชี้ให้เห็นว่าคนร้ายที่พาผู้ตายไปกระทำชำเราจนช่องคลอดฉีกขาดและฆ่าผู้ตาย จะเป็นใครอื่นไปไม่ได้นอกจากจำเลยแม้โจทก์ไม่มีประจักษ์พยานรู้เห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแต่ศาลก็ได้อาศัยพยานหลักฐานของโจทก์ดังกล่าวเป็นข้อสำคัญในการวินิจฉัยชี้ขาดข้อเท็จจริงและพิพากษาลงโทษจำเลยได้โดยไม่มีความจำเป็นต้องอาศัยคำรับสารภาพของจำเลยอีก ทั้งตามรูปคดีที่โจทก์นำสืบก็มีเหตุผลน่าเชื่อว่าจำเลยได้ให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนเพราะจำนนต่อพยานหลักฐานอันเป็นรอยเลือดของผู้ตายที่ติดอยู่ตามร่างกายและเสื้อผ้าของจำเลยชุดที่จำเลยสวมใส่ อยู่ในขณะถูกจับกุมภายหลังเกิดเหตุใหม่ ๆ หาใช่รับสารภาพเพราะสำนึกในความผิดไม่ เพราะได้ความจากคำเบิกความของร้อยตำรวจโทมังกรพนักงานสอบสวนพยานโจทก์ว่า วันเกิดเหตุหลังจากพยานได้รับแจ้งว่ามีคนร้ายลักพาตัวผู้ตายแล้ว พยานได้แจ้งให้เจ้าพนักงานตำรวจสายตรวจทราบ ต่อมาร้อยตำรวจโทผดุงกับพวกได้ควบคุมตัวจำเลยในฐานะผู้ต้องสงสัยมามอบให้พยานสอบสวนซึ่งศาลฎีกาได้ตรวจดูแล้วตามบันทึกดังกล่าวระบุว่า จำเลยซึ่งอยู่ในอาการมึนเมาได้ให้การว่าจำเลยพาตัวผู้ตายไปจริง แต่จำเลยได้ปล่อยตัวผู้ตายไปแล้วที่ริมหมู่บ้านโดยจำเลยไม่ได้ทำอะไรผู้ตาย และได้ความจากคำเบิกความของร้อยตำรวจโทมังกรพนักงานสอบสวนพยานโจทก์ต่อไปอีกว่า ต่อมาพยานได้ตรวจร่างกายจำเลย พบว่าที่อวัยวะเพศจำเลยมีคราบเลือดติดอยู่และที่กางเกงชั้นในของจำเลยก็มีคราบเลือดติดอยู่พยานได้สอบสวนอีกจำเลยจึงยอมให้การรับสารภาพทั้งตามรูปคดีที่โจทก์นำสืบก็ไม่ปรากฏวาพนักงานสอบสวนได้รวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ อันเป็นพยานวัตถุและพยานแวดล้อมโดยอาศัยคำรับสารภาพของจำเลยแต่อย่างใด ดังนี้ คำรับสารภาพของจำเลยทั้งในชั้นสอบสวนและชั้นพิจารณาในกรณีเช่นนี้ ไม่ถือว่าเป็นการให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา จึงไม่มีเหตุบรรเทาโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 อันจะพึงลดโทษให้แก่จำเลยได้ ที่ศาลล่างทั้งสองพิพากษาลงโทษประหารชีวิตจำเลยโดยไม่ลดโทษให้จำเลยนั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาของจำเลยฟังไม่ขึ้น

ฎีกานี้มีประเด็นให้วิเคราะห์ดังต่อไปนี้ในคดีนี้ศาลพิพากษาตัดสินว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริงตามที่โจทก์ฟ้องคดี โดยไม่มีประจักษ์พยานรู้เห็น มีเพียงแต่หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่เก็บได้จากกางเกงชั้นในที่มีคราบเลือดติดอยู่เป็นกางเกงชั้นในที่จำเลยสวมใส่ อยู่ในวันเกิดเหตุ เมื่อตรวจพิสูจน์เป็นเลือดหมู่เดียวกัน ครั้นตรวจดีเอ็นเอปรากฏว่าคราบเลือดที่พบที่กางเกงชั้นในเป็นของผู้ตาย ประกอบการการชันสูตรพลิกศพผู้ตาย ผู้ตายถูกไม้ตีที่ศีรษะจนกะโหลกแตกละเอียดและยุบและมีร่องรอยการข่มขืนกระทำชำเรา จากพยานหลักฐานที่ได้ตรวจพิสูจน์แล้วทำให้ศาลยอมรับฟังและเชื่อในพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ และศาลยังเห็นว่าคำรับสารภาพของจำเลยไม่ได้เกิดจากการสำนึกผิดเอง แต่เห็นว่าเป็นการจำนนต่อหลักฐาน เชื่อว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง ในคดีนี้มีข้อสังเกตว่าความรวดเร็วของเจ้าพนักงานตำรวจที่สามารถจับกุมจำเลยได้อย่างรวดเร็ว เพราะถ้าจับกุมตัวจำเลยไม่ได้ในวันที่เกิดเหตุ ก็อาจจะไม่ได้กางเกงชั้นในที่มีคราบเลือดของผู้ตาย ซึ่งเป็นหลักฐานสำคัญในทางนิติวิทยาศาสตร์ ในการพิสูจน์ตัวผู้กระทำความผิดส่วนในกรณีจำเลยรับสารภาพ

ผิด ศาลเห็นว่าจำเลยได้จำนนต่อหลักฐานไม่ได้เป็นการสำนึกผิดเองจึงไม่มีเหตุบรรเทาโทษ แม้คดีนี้จะไม่มีประจักษ์พยานรู้เห็นเหตุการณ์ ในขณะที่จำเลยข่มขืนและฆ่าผู้ตาย แต่เมื่อพบศพผู้ตาย จำเลยจึงให้การรับสารภาพ การที่ไม่มีประจักษ์พยานรู้เห็นเหตุการณ์ที่จำเลยได้กระทำความผิด การที่เจ้าพนักงานตำรวจพบจำเลย ถ้าจำเลยให้การปฏิเสธตั้งแต่แรกว่าไม่ได้จับตัวผู้ตายไป ไม่เคยพบเห็น เจ้าพนักงานตำรวจก็อาจจะปล่อยตัวจำเลยไป เมื่อมีการรับสารภาพ เมื่อมีการพบศพผู้ตาย จึงมีการเชื่อมโยงจำเลยกับผู้ตาย มีการได้มาซึ่งพยานหลักฐานในทางนิติวิทยาศาสตร์ เป็นการง่ายในการพิจารณาพิพากษาคดี

คำพิพากษาฎีกาที่ 1919/2533

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าพิเคราะห์แล้วโจทก์ไม่มีพยานรู้เห็นว่าจำเลยขับรถยนต์ชนผู้ตาย รถยนต์ที่ชนผู้ตายมีหลายเลขทะเบียนเท่าไร จังหวัดใด ยี่ห้อใด ไม่มีใครเห็นและจำได้ นายอนุสรณ์และนายจันทร์ ผู้เห็นเหตุการณ์โดยใกล้ชิด ก็เห็นหลังจากรถยนต์ชนผู้ตายแล้วและจำได้เพียงว่าเป็นรถยนต์สีเทาบรอนซ์ นายจันทร์เบิกความว่าเห็นจำเลยขับรถยนต์คันนี้ผ่านไปผ่านมาหลายครั้ง วันเกิดเหตุพยานเห็นรถยนต์ชนผู้ตาย พยานได้เอารถจักรยานยนต์ขับตามไป แต่มิได้ตามไปที่บ้านจำเลยและบอกบิดาผู้ตายให้คืนเกิดเหตุว่ารถยนต์ของจำเลยชนผู้ตาย นายสุรินทร์บิดาผู้ตายเบิกความว่า รู้จักจำเลยอยู่ตำบลเดียวกัน คืนเกิดเหตุไม่มีใครทราบว่ารถยนต์ที่ชนผู้ตายเป็นรถยนต์ที่ไหนและไม่มีใครไปที่บ้านจำเลย ที่มีคราบโลหิตมนุษย์ติดอยู่ใต้โคมไฟด้านหน้าขวาของรถยนต์จำเลยผู้ชำนาญการพิเศษได้ตรวจพิสูจน์แล้วเป็นโลหิตคนละหมู่กับโลหิตของผู้ตายพยานโจทก์ไม่พอฟังว่ารถยนต์ของจำเลยชนผู้ตายโดยจำเลยเป็นคนขับ พิพากษายืน

ฎีกานี้มีประเด็นให้วิเคราะห์ว่าการที่จำเลยเป็นคนขับรถยนต์ชนคนถึงแก่ความตาย การตรวจพิสูจน์ในทางนิติวิทยาศาสตร์เป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากมีประเด็นที่ว่าขณะที่รถยนต์ชนผู้ตาย โจทก์ไม่มีประจักษ์พยานรู้เห็นว่าจำเลยขับรถยนต์ชนผู้ตาย รถยนต์ที่ชนผู้ตายก็ไม่มีผู้ใดทราบ จำได้เพียงว่าเป็นรถยนต์สีบรอนซ์เทาวันเกิดเหตุพยานเห็นรถยนต์ชนผู้ตาย พยานได้เอารถจักรยานยนต์ขับตามไป แต่มิได้ตามไปที่บ้านจำเลย แต่เมื่อไปพบรถของจำเลยในภายหลัง ปรากฏว่าพบคราบเลือดติดที่ใต้โครมไฟหน้ารถ ได้มีการตรวจพิสูจน์คราบเลือดที่ติดอยู่ ปรากฏว่าคราบเลือดของมนุษย์ผู้ชำนาญการพิเศษได้ตรวจพิสูจน์เบื้องต้นบอกได้ว่าเป็นโลหิตคนละหมู่กับโลหิตของผู้ตาย จากการตรวจพิสูจน์ เป็นการทำให้ศาลยอมรับฟังในพยานหลักฐานที่มีอยู่ และเชื่อว่าจำเลยไม่ได้ขับรถยนต์ชนผู้ตาย เป็นการพิสูจน์ความจริง พิสูจน์ความบริสุทธิ์ของจำเลย นิติวิทยาศาสตร์ไม่เพียงแต่ช่วยการทำงานของเจ้าพนักงานต่างๆ หรือบุคคลต่างๆที่เกี่ยวข้องในคดี แต่ยังช่วยพิสูจน์บุคคลที่ไม่ได้กระทำความผิดให้พ้นผิดได้อีกด้วย ในคดีนี้นิติวิทยาศาสตร์มีความสำคัญมากในคดีเพราะการตรวจคราบเลือดนั้นสามารถยืนยันตัวผู้กระทำความผิดได้ ในกรณีนี้ศาลเชื่อว่าจำเลยไม่ได้ขับรถยนต์ชนผู้ตาย จากการที่ศาลเชื่อและรับฟังพยานหลักฐานที่ได้จากการตรวจพิสูจน์คราบเลือดในทางนิติวิทยาศาสตร์

ถ้าไม่มีการตรวจพิสูจน์นิติวิทยาศาสตร์ มีเพียงแค่พยานบุคคลประกอบกบคราบเลือดที่พบใต้โคมไฟหน้ารถของจำเลยแล้ว ศาลอาจพิพากษาคดีให้จำเลยเป็นผู้กระทำความผิดได้ จะเห็นได้ว่านิติวิทยาศาสตร์ไม่เพียงแต่จะนำคนกระทำผิดมาลงโทษ แต่ยังช่วยพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดได้อีกด้วยแต่ในอีกความคิดเห็นหนึ่ง การที่มีคราบเลือดติดอยู่ที่ใต้โคมไฟหน้ารถยนต์ของจำเลย แล้วพิสูจน์ได้ว่าเป็นคราบเลือดของมนุษย์ การพิสูจน์แค่หมู่โลหิตอาจไม่เพียงพอ อาจมีการเจือปนกับสิ่งอื่นในขณะที่ยังติดอยู่ที่ใต้โคมไฟหน้า หรือด้วยเหตุประการใดก็ตามน่าจะมีการตรวจดีเอ็นเอ เพราะการตรวจดีเอ็นเอได้ผลที่แน่นอนชัดเจนที่สุด เป็นที่ยอมรับ การตรวจพิสูจน์แค่หมู่โลหิตไม่น่าสรุปได้ว่าไม่ใช่ของผู้ตาย แต่มีประเด็นเพิ่มเติมที่ว่า เมื่อผลการตรวจพิสูจน์ปรากฏว่าเป็นเลือดของมนุษย์ แต่ไม่ใช่ของผู้ตาย มีเหตุอันควรสงสัยว่า เลือดมนุษย์ที่ตรวจพบนั้นเป็นของใคร แล้วมาติดอยู่ที่ใต้โคมไฟหน้ารถยนต์ของจำเลยได้อย่างไร ควรมีการสอบสวนเพิ่มเติม เพื่อหาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น และเมื่อทราบผลตรวจพิสูจน์ตั้งแต่แรกแล้วว่าคราบเลือดที่พบไม่ใช่ของผู้ตาย คดีนี้ก็ไม่น่าจะเป็นคดีที่ต้องขึ้นสู่ กระบวนการพิจารณาของศาลควรจะสอบสวนต่อไปให้ได้ข้อเท็จจริงว่าเป็นคราบเลือดของใครและมาติดอยู่ที่ใต้โคมไฟหน้าได้อย่างไร แล้วพิจารณาว่าจะดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมต่อไปหรือไม่

คำพิพากษาฎีกาที่ 1794/2542

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่ามีปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยเพียงว่าคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นจับกุมสอบสวนและในชั้นศาลมีเหตุบรรเทาโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 78 หรือไม่ เห็นว่าคดีโจทก์มีพยานแวดล้อมกรณีมาสืบอย่างมั่นคงปราศจากสงสัยว่าขณะเกิดเหตุจำเลยอยู่ในที่เกิดเหตุ หลังเกิดเหตุเจ้าพนักงานตำรวจตรวจพบเสื้อผ้าของจำเลยที่จำเลยสวมใส่ ขณะเกิดเหตุมีคราบโลหิตมนุษย์ติดอยู่ และผลการตรวจพิสูจน์พบรอยนิ้วมือของจำเลยที่ขาเกาอี้ที่ใช้เป็นอาวุธตีทำผู้ตายกับพบเส้นผมของจำเลยติดอยู่ที่คราบโลหิตตรงขาของผู้ตายทั้งสองข้าง นอกจากนี้ยังตรวจพบรอยขีดข่วนและรอยถลอกใหม่ที่บริเวณแขนและนิ้วมือทั้งสองข้างของจำเลย คดีจึงรับฟังได้ว่าจำเลยเป็นคนร้ายฆ่าผู้ตายเพื่อปกปิดความผิดอื่นของตนลำพังแต่พยานโจทก์ที่นำสืบมาก็เพียงพอที่จะลงโทษจำเลยได้ การที่จำเลยรับสารภาพดังกล่าวมาข้างต้นเกิดจากจำนนต่อพยานหลักฐาน ไม่เป็นประโยชน์แก่การพิจารณาแต่อย่างใด ไม่มีเหตุบรรเทาโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ประกอบกับพฤติการณ์แห่งคดีมีลักษณะร้ายแรง จึงไม่สมควรลดโทษให้จำเลย ที่ศาลล่างทั้งสองไม่ลดโทษให้จำเลยจึงชอบแล้ว ฎีกาของจำเลยฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน

ฎีกานี้มีประเด็นให้วิเคราะห์ได้ว่า จำเลยอยู่ในที่เกิดเหตุ มีพยานหลักฐานที่ตรวจพบ เช่น เสื้อผ้า รอยนิ้วมือที่เก้าอี้และหลักฐานที่สำคัญที่หาได้จากตัวจำเลยคือ รอยขีดข่วนที่เกิดจากร่องรอยการต่อสู้ ในขณะที่ตัวของผู้ตายยังตรวจพบ เส้นผมของจำเลยติดอยู่กับคราบเลือดบริเวณขาของผู้ตายไปตรวจพิสูจน์ ปรากฏว่าคราบเลือดที่พบที่เสื้อผ้าของจำเลยนั้นเป็นเลือดของผู้ตาย ทั้งเก้าอี้

ที่ใช้เป็นอาวุธยังมีรอยนิ้วมือของจำเลยอยู่ด้วยรวมถึงเส้นผมที่ตรวจแล้วพบว่าเป็นของจำเลย รอยขีดข่วนที่แขนของจำเลย จากหลักฐานทั้งหมดที่พบและทำการตรวจพิสูจน์ ทำให้ศาลรับฟังพยานหลักฐาน เป็นเหตุให้ศาลเห็นได้ว่า การที่จำเลยรับสารภาพไม่ได้เกิดจากการที่ยอมรับและสำนึกผิด แต่เป็นการยอมจำนนต่อหลักฐานที่หาได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 4437/2531

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า แม้โจทก์จะไม่มีประจักษ์พยานเพราะผู้เสียหายถึงแก่ความตายหลังจากถูกนำส่งโรงพยาบาลเพียงเล็กน้อยก็ตาม แต่ปรากฏจากคำเบิกความของร้อยตำรวจเอกเจิมศักดิ์ ไชยพลีและร้อยตำรวจตรีสุขุม ทับทิมดีว่าบริเวณที่เกิดเหตุมีร่องรอยการต่อสู้ขัดขืนดังปรากฏตามภาพถ่ายกับมีรอยเท้าของผู้ตายกับของคนร้าย และในการตรวจสถานที่เกิดเหตุครั้งที่สองเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2529 ได้พบเส้นผมประมาณ 20 -30 เส้น และขนอวัยวะเพศ 1 เส้น ตกอยู่ที่กองเลือด จึงได้รวบรวมไว้เป็นกองกลางเพื่อทำการพิสูจน์โดยพนักงานสอบสวน ได้จัดนำเอาตัวอย่างเส้นผมและขนจากอวัยวะเพศของคนงานของสถานีทดลองข้าวซึ่งอยู่ใกล้ที่เกิดเหตุรวม 8 คน พร้อมกับตัวอย่างเส้นผมและขนจากอวัยวะเพศของจำเลย ไปตรวจพิสูจน์เปรียบเทียบกับเส้นผมและขนจากอวัยวะเพศของกลางซึ่งพบในที่เกิดเหตุ ผลการตรวจพิสูจน์ปรากฏจากคำเบิกความของผู้ช่วยศาสตราจารย์นายแพทย์สุนทร คำชมนันท์ หัวหน้าภาควิชานิติเวชศาสตร์ คณะแพทย์ศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ว่า สำหรับผลของการตรวจพิสูจน์เส้นผมของกลางจากลักษณะภายนอกและผลการตรวจน้ำเหลืองทางวิทยาแยกได้เป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มหนึ่งเหมือนกับเส้นผมของจำเลย อีกกลุ่มเหมือนกับเส้นผมของนายพงษ์พันธ์ ซึ่งทำงานที่สถานีทดลองข้าวร่วมกับจำเลย กลุ่มที่สามเหมือนกับผมของผู้ตายแต่สำหรับขนจากอวัยวะเพศนั้นลักษณะภายนอกและผลการตรวจน้ำเหลืองทางวิทยาเปรียบเทียบกับขนจากอวัยวะเพศของจำเลยแล้วเหมือนกัน สรุปได้ว่าขนจากอวัยวะเพศที่พบตกอยู่ที่กองเลือดในที่เกิดเหตุเป็นของจำเลย ดังปรากฏจากคำให้การชั้นสอบสวนซึ่งผู้ช่วยศาสตราจารย์นายแพทย์สุนทรเบิกความรับรองตามเอกสาร สามารถยืนยันได้เกือบร้อยเปอร์เซ็นต์ เว้นแต่มีในกรณีพี่น้องฝาแฝดเท่านั้น นอกจากเส้นผม ขนจากอวัยวะเพศของจำเลยจะตกอยู่ที่กองเลือดในที่เกิดเหตุแล้วจากการตรวจร่างกายซึ่งพบร่องรอยบาดแผลขีดข่วนที่ร่างกายของจำเลยอีกหลายแห่งคือ ที่บริเวณหน้าอก หน้าท้องไหล่ซ้าย บริเวณเข่าทั้งสองข้าง และที่ศีรษะทั้งสองด้าน ดังปรากฏจากภาพถ่ายบาดแผลขีดข่วนดังกล่าวนี้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์นายแพทย์สุนทรความว่าเกิดมาแล้วประมาณ 5 วัน อันเป็นระยะใกล้เคียงกับวันเกิดเหตุสำหรับรอยขีดข่วนที่ศีระจำเลยก็เบิกความรับว่าเกิดจากเล็บ แต่เลี่ยงว่า เป็นรอยเล็บของจำเลยเพราะจำเลยเกาศีรษะ อย่างไรก็ดี สำหรับรอยขีดข่วนที่ร่างกายในที่อื่น ๆ จำเลยก็ไม่มีข้ออ้างหรือข้อแก้ตัวแต่อย่างไร อ้างแต่ว่าจำไม่ได้สำหรับข้อที่จำเลยฎีกาเป็นทำนองว่าเส้นผมและขนจากอวัยวะเพศซึ่งพบอยู่ที่กองเลือดบริเวณที่เกิดเหตุมิใช่ของจำเลยและ เจ้าหน้าที่ตำรวจเอาเส้นผมและขนจากอวัยวะเพศของจำเลยไป 2 ครั้งนั้นเห็นว่า ถ้าหากเป็นอย่างที่จำเลยฎีกา ใครเล่าที่เป็นผู้

เอาเส้นผมและขนจากอวัยวะเพศของจำเลยไปไว้ยังกองเลือดในที่เกิดเหตุนั้นพบเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2529 แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมจำเลยเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2529 และจากคำเบิกความของจำเลยเองก็มิได้อ้างว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจเอาเส้นผมและขนจากอวัยวะเพศของจำเลยไป 2 ครั้ง อย่างที่จำเลยอ้างในฎีกาดังนั้นข้ออ้างในฎีกาจึงรับฟังไม่ได้สำหรับพยานที่อยู่ของจำเลยก็ได้ความจากนายบุญดิษฐ์ วรินทร์รักษ์ ผู้บังคับบัญชาจำเลยซึ่งมาเบิกความเป็นพยานจำเลยว่าเห็นจำเลยในวันเกิดเหตุครั้งสุดท้ายเมื่อเวลาประมาณ 15.30 นาฬิกา อันเป็นเวลาราชการ หลังจากนั้นนายบุญดิษฐ์ก็ไม่เห็นจำเลยอีก แต่เวลาที่เกิดเหตุปรากฏจากคำเบิกความของนางเกตุมารดาผู้ตายว่าผู้ตายมาถึงที่นาที่บิดามารดาผู้ตายทำสวนเมื่อเวลาประมาณ 16 นาฬิกาผู้ตายเก็บผักบุ้งอยู่ประมาณครึ่งชั่วโมงจึงขี่รถจักยานกลับดังนั้น เวลาเกิดเหตุจึงเป็นเวลาหลังจาก 17 นาฬิกา คำเบิกความของนายบุญดิษฐ์จึงไม่เป็นประโยชน์แก่จำเลยแต่ประการใด ส่วนนายจรูญ ศรีตะวัน ซึ่งเบิกความเป็นพยานจำเลยว่าไปสูบน้ำที่บ้านจำเลยไปใส่แท็งก์น้ำตั้งแต่ 15 นาฬิกา แต่เหตุไฉนจึงกลับไปจากบ้านจำเลยเมื่อเวลา 17 นาฬิกา จึงไม่น่าเชื่อว่าการสูบน้ำเพื่อเอาไปใส่แท็งก์น้ำของโรงเรียน จะต้องใช้เวลาถึง 2 ชั่วโมง พยานถิ่นที่อยู่ของจำเลยจึงรับฟังไม่ได้ ข้อเท็จจริงที่ปรากฏจากพยานวัตถุซึ่งพบในที่เกิดเหตุฟังได้ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำผิดดังฟ้องฎีกาของจำเลยฟังไม่ขึ้น

กล่าวโดยสรุปคือการนำพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมนั้นเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลาย เนื่องจากเป็นระบบกฎหมายของไทยก็ได้รับอิทธิพลมาจากประเทศตะวันตกและวิทยาการด้านนิติวิทยาศาสตร์ถูกนำมาพัฒนาต่อเนื่องตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 7 เป็นต้นมา โดยมีแนวคิดในการรับฟังพยานประเภทนี้แบบเปิดกว้างโดยไม่ได้จำกัดว่าพยานนั้นเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญสาขาใดเพียงแต่ให้นำสืบว่าเป็นผู้มีคุณสมบัติในฐานะผู้มีความรู้เชี่ยวชาญสาขานั้นโดยให้คู่ความอีกฝ่ายเป็นผู้ตรวจสอบ และหากพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นสามารถให้การต่อศาลได้และศาลสามารถใช้ดุลพินิจรับพยานปากนั้นได้ และไม่ได้ตั้งกฎเกณฑ์ว่าพยานผู้เชี่ยวชาญต้องนำสืบจำนวนกี่คน